

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ”
(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪದವಿಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು
ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 195/15-05-2015

ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ ಎಂ.ಎ., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ

ಶಂಕರಘಟ್ಟ - 577 451

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

2022

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ”
(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪದವಿಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು
ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 195/15-05-2015

ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ ಎಂ.ಎ., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ

ಶಂಕರಘಟ್ಟ - 577 451

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

2022

ಕುವೆಂಪು

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.
ಸಂಶೋಧಕರು

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ - 577 451
ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ” (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪದವಿಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲೆಂದು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ **ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ**, ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲೀ ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : 07/01/2022

ಸ್ಥಳ : ಶಂಕರಘಟ್ಟ

(ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.)

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ ಎಂ.ಎ.,ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ.
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
ಶಿವಮೊಗ್ಗ - 577 203

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ., ಇವರು “ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ” (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪದವಿಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಸಂಶೋಧಕರ ಸ್ವಂತ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲೀ ಇವರು ಒಪ್ಪಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : 07/01/2022

ಸ್ಥಳ : ಶಿವಮೊಗ್ಗ

(ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ)
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

Dr. M.H. Prahalladappa,
M.A., Ph.D.
Professor and Research Guide
Department of Political Science
Sahyadri Arts College
Kuvempu University
Shivamogga-577 203, Karnataka.

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಿಸುವವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಅರ್ಥ ಮೂಡಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತರೂ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಆದ ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯೊಂದಿಗೆ ನೆನೆಯುವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪ್ರೊ. ಎ. ಷಣ್ಮುಖಿ ಇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಉದ್ದಗಟ್ಟಿ, ಪ್ರೊ. ಜೆ.ಎಸ್. ಸದಾನಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎ. ಜಾವೀದ್, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ, ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಪೂರಕವಾದ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಹಿರಿಯರಾದ ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಕಾಂತ್ ಯಾತನೂರ್, ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ, ಡಾ. ಆರ್.ಜಿ. ಚಿದಾನಂದ್, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಡಾ. ಮೊಹಮದ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸದಾ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ನಿಂಗಮ್ಮ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಗದೀಶ್, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬಾಲರೆಡ್ಡಿ, ಬಾಪೂಜಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ (ರಿ.), ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಇವರುಗಳಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುವೆ.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬಾಪೂಜಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಹಿರಿಯ ಹಾಗೂ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಮಿತ್ರರುಗಳು, ಅಧಿತಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜಿನ ಬೋಧಕೇತರ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸದಾ ನನ್ನ ಏಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಓ. ರವಿಕುಮಾರ್, ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾಜ್ ಓ., ಶ್ರೀ ಕರಿಸ್ವಾಮಿ ಓ., ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರ್ ಓ., ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಓ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಾವಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಮಂಜುನಾಥ್, ಶ್ರೀ ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಶ್ರೀ ಎನ್. ಪ್ರಸನ್ನ, ಶ್ರೀ ಆರ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಡಾ. ಬಿ.ಜಿ. ವಿನೋದ್, ಅಕ್ಕಂದಿರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮ್ಮ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಜಾನಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇವರುಗಳ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುವೆ.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಮಾವನವರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಸಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಅತ್ತೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲತಾ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ನೋರ್ತಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಪಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಧ್ರುವ, ಇವರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುವೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾದ ಡಾ. ಮಂಜುನಾಯ್ಕ ಹೆಚ್.ಎಸ್., ಡಾ. ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಎಸ್.ವಿ., ಡಾ. ಸುರೇಶ್ ಆರ್., ಡಾ. ಚೇತನ್ ಹೆಚ್.ಪಿ., ಸಾಯಬಣ್ಣ ಎಂ. ಯಕ್ಕಳ್ಳಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ್, ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಸಿ.ಎಂ., ಡಾ. ಹೆಚ್. ಸಂತೋಷ್, ಎಂ.ಟಿ. ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್, ವಗ್ನಾ ದಿವಾಕರ್, ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಆಚಾರ್, ಹರೀಶ್ ಎಸ್., ಖಾದರ್ ಬಾಷಾ, ಪ್ರಸನ್ನ ಕುಮಾರ್ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ನನ್ನ

ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಮಿತ್ರರುಗಳಾದ ಉಮೇಶ್ ಆರ್.ಎಸ್., ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಜೆ., ಶ್ರೀಮತಿ ನಂದಿನಿ, ಅಧಿತಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರುಗಳಾದ ಬಸವರಾಜ್ ಎ., ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಎ., ಇವರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುವೆ.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಡಾ. ಯೋಗೇಶ್ ಬಾಬು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸರ್ವೆ ಸದಸ್ಯರು, ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಯ್ದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ನೌಕರರಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೆಂಟರ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ದಿನೇಶ್ ಹಾಗೂ ಸುಧಾ ಮಾಳೇನಹಳ್ಳಿ, ಇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾಶೀನಾಥ್, ಗಂಗಾ ಬುಕ್ ಬೈಂಡರ್ಸ್, ಶಂಕರಘಟ್ಟ, ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ವಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.....

ಅರ್ಪಣೆ

ಅನ್ನ, ಅಕ್ಕರ ನೀಡಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿದ
ಪ್ರತೀ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಹಾರೈಸುತ್ತಲೇ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯ
ಸಹೋದರ ಮಾವನವರಾದ

ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಎ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ

ಅಬಕಾಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು
ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
ಇವರಿಗೆ ಹೃದಯ ಸೂರ್ವಕ ಹಾಗೂ
ಗೌರವ ಸೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಕೋಷ್ಠಕಗಳ ವಿವರ

ಕೋಷ್ಠಕ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿವರ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	ಭಾಗ-01 ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	
4.1	ಸಂದರ್ಶಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರ	144
4.2	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿವರ	145
4.3	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ	146
4.4	ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವದ ವಿವರ	147
4.5	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ವಿವರ	148
4.6	ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರ	150
4.7	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	152
4.8	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	154
4.9	ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಅವಧಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿವರ	156
4.10	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	157
4.11	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	159

4.12	ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ	161
4.13	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೇಲ್ ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	162
4.14	ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೇ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	163
4.15	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಕಾಗದ ರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿರುವ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	164
4.16	ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	165
4.17	ಬಹುತೇಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	166
4.18	ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	167
4.19	ಹಿರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	168
4.20	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ	169
4.21	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	171

ಭಾಗ-02		
ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ		
4.22	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರ	173
4.23	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿವರ	173
4.24	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ	174
4.25	ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ವಿವರ	175
4.26	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಜಾತಿಯ ವಿವರ	177
4.27	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ	178
4.28	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	179
4.29	ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ	181
4.30	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಈ ಸಂಬಂಧ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	181
4.31	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿವೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	183
4.32	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ವಿವರ	184
4.33	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	186
4.34	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆಡಳಿತ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	188
4.35	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	190

4.36	ಕೆಲ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	192
4.37	ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ	194
4.38	ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	195
4.39	ಸಕಾಲ ನಿಯಮದನ್ವಯ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ವೇತನದಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 20 ಕಟಾವಣಿ ಮಾಡಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಈ ರೀತಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಾಖಲಿಸುವುದರ ವಿವರ	197
4.40	ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	198
4.41	ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರುವುದರ ವಿವರ	199
4.42	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	201

ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ವಿವರ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿವರ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	ಭಾಗ-01 ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	
4.1	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ	146
4.2	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲದ ವಿವರ	149
4.3	ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರ	151
4.4	ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	153
4.5	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿರುವುದರ ವಿವರ	155
4.6	ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಅವಧಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿವರ	156
4.7	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	158
4.8	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	160
4.9	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ	170
4.10	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ	172

ಭಾಗ-02		
ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ		
4.11	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ	175
4.12	ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ವಿವರ	176
4.13	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಜಾತಿಯ ವಿವರ	177
4.14	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ	178
4.15	ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	180
4.16	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಈ ಸಂಬಂಧ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	182
4.17	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿವೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	183
4.18	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಕಾರಣಗಳ ವಿವರ	185
4.19	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	187
4.20	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	189
4.21	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	191
4.22	ಕೆಲ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	193
4.23	ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ	194

4.24	ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	196
4.25	ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ	198
4.26	ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕಾರಣಗಳ ವಿವರ	200
4.27	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ	202

ಪರಿವಿಡಿ

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಅಧ್ಯಾಯ-01 :	ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ	01-46
ಅಧ್ಯಾಯ-02 :	ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ	47-105
ಅಧ್ಯಾಯ-03 :	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	106-142
ಅಧ್ಯಾಯ-04 :	ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	143-203
ಅಧ್ಯಾಯ-05 :	ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು	204-214
	ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು	215-226
	ಸಂದರ್ಶನ ಅನುಸೂಚಿ	227-240
	ಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನಗಳು	

ಅಧ್ಯಾಯ-01

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

- 1.1. ಪೀಠಿಕೆ
  - 1.2. ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
  - 1.3. ನವ ಆಡಳಿತದ ಮಾದರಿ
  - 1.4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ
  - 1.5. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅನ್ವಯಿಕೆ
  - 1.6. ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನ
  - 1.7. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ
  - 1.8. ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
  - 1.9. ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳು
  - 1.10. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ
  - 1.11. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು
  - 1.12. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ
  - 1.13. ಸಂಶೋಧನಾ ನಮೂನೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ
  - 1.14. ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ
-

ಅಧ್ಯಾಯ-01

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

1.1. ಪೀಠಿಕೆ

ಇಂದಿನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಆಡಳಿತದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಮಹತ್ವ ದಿನೇ-ದಿನೇ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮಾನವನ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಭಾರತದಂತಹ ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಎಂಬುದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾನದಂಡ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ¹.

ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವಿಚಾರವು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜನಾನುರಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನಸ್ನೇಹಿ ಫಲಿತಾಂಶ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ನೈಜ್ಯ ಸತ್ವ ಮತ್ತು ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ನವತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ವಿಕಾಸಶೀಲ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ, ಜಾಗತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆಡಳಿತ

¹ Arun Kumar Gupta (2017). "Public Administration", Vikas Publishing House Pvt. Ltd., Noida, Uttara Pradesh, p. 1.

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀಕರಣ ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು².

1.2. ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಯುಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ನಾವು ನವ ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಉತ್ತಮ ಉದ್ದೇಶ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಭಾರೀ ಅತ್ಯಂತ ಅದಕ್ಷ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡದೆ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಶಸ್ತ್ರೀಕರಣವು ಮೇಲಿನ ಹಂತದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಆಡಳಿತ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಇ-ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಇಂದು ಈ ಮಾದರಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ಸೇವಾ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ³.

² Sangita Dhal (2016). "Governance : Issues and Challenges", Sage Publications India Pvt. Ltd., New Delhi, p. 193.

³ Ibid., p. 194.

1.3. ನವ ಆಡಳಿತದ ಮಾದರಿ

ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಶಿಸ್ತುಗಳಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪದವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕು 1992ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ. ಸಂಸ್ಥೆ 1997ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆ ಒಳಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು, ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಪಾರದರ್ಶಕ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಜನಸ್ನೇಹಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ತತ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂದಾನಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಈ ರೀತಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭೀತ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮ್ಮಿಲನವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರವು ಜನತೆಯ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸ್ನೇಹಿ ಆಡಳಿತ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜನತೆಗೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಕೃಷಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಚಿಂತಕ ಗೆರಿಸ್ಪೋಕರ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಜಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜನಸ್ನೇಹಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೈಜವಾಗಿ ಅದರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನವಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎರಡು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾಹಿತಿ

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂವಹನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆದಂತಹ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನವ ವಿಧಾನ ಕಾರ್ಯಶೈಲಿಯಿಂದ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ತರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇ-ಅಂಚೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು, ಕಿರುಸಂದೇಶಗಳ ರವಾನೆ, ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಪಾವತಿ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ⁴.

1.4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ

ಭಾರತದಂತಹ ಜನನಿಬಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ, ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲಕ ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಸಪ್ತಾಹದ ಏಳು ದಿನಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದನೆಯ ಸರದಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನುಗಳು, ಸಮಾಚಾರ, ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತವು ಸರ್ಕಾರದ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ “ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದವಾಗಿದೆ”.

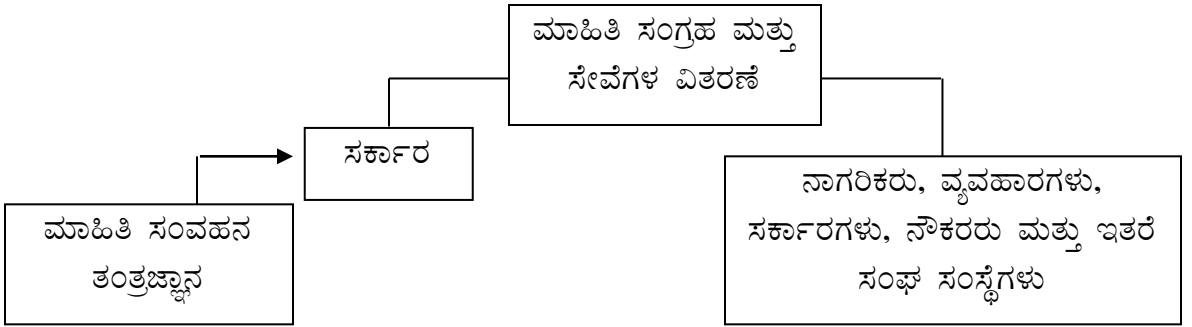
“ಸರ್ಕಾರದ ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದು ಇ-ಆಡಳಿತವಾಗುತ್ತದೆ”. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ

⁴ Sangita Dhal (2016). “E-Governance : An Enabling Tool for Good Governance”, Sage Publications India Pvt., Ltd., New Delhi, p. 195.

ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ಸಂವಾದವನ್ನು ಸ್ವಯಂಕ್ರಿಯೆಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸರ್ಕಾರದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುವುದು, ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಪರವಾನಿಗೆ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಆನ್‌ಲೈನ್ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು⁵.

ಇ-ಆಡಳಿತವು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಹೊಸ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅದರ ಸಾರ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ, ನಾಗರಿಕರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಮಾದರಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

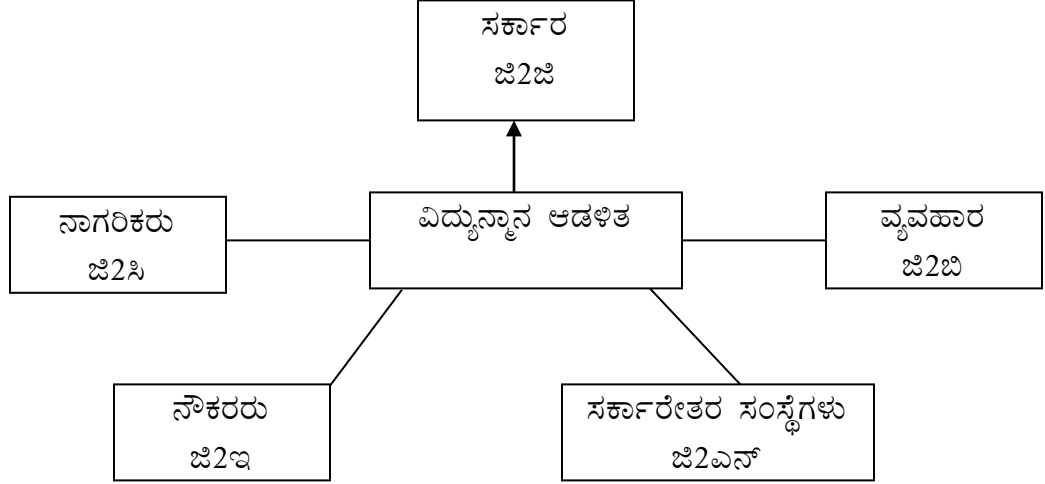
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅವಲೋಕನ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಐ.ಸಿ.ಟಿ. (ICT) ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಇ-ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಇ-ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಫ್ರಿಮನ್ ವಿವರಿಸುವಂತೆ ಇ-ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ

⁵ <http://www.britannica.com/topic/e-government>.

ಬೀರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವೆ ಸಕ್ರಿಯ ದ್ವಿಮುಖ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಇ-ಆಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬಹುದು.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಐದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಗಳು

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ (ಜಿ2ಸಿ)

ಈ ಸೇವೆಗಳ ಗುಂಪು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ವೇದಿಕೆಯು ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಸಂವಾದವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ತಮ್ಮ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ದೂರದಿಂದಲೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಬಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಬಹುದು, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಗಳ ಪಾವತಿ, ಅಧಿಕೃತ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿನಂತಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಸಮಯೋಚಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾಹಿತಿ, ವಿವಿಧ ಅರ್ಜಿ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ (ಜಿ2ಬಿ)

ಈ ವರ್ಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೇವೆಗಳು ವ್ಯವಹಾರ ನಿಗಮಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೆಲ ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಬಹುದು. ಒಂದೆಡೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂವಾದ ರಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ (ಜಿ2ಜಿ)

ಈ ಸೇವೆಗಳು ದೇಶೀಯ ಅಥವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಫಲವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ದತ್ತಸಂಚಯಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ (ಜಿ2ಇ)

ಇದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ನೌಕರರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರದ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ನೌಕರರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (ಜಿ2ಎನ್)

ಸರ್ಕಾರೇತರ ಮತ್ತು ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂವಹನಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನದ ವಿನಿಮಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ⁶.

ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಇ-ಸರ್ಕಾರವು ಆಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಂತರ್ಜಾಲದಂತಹ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಬಯಸಿದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ದೇಶ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಅಂತಿಮ ಉದ್ದೇಶ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ನಡುವೆ ಕೆಲ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

1	ಇ-ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ರಚನೆಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಐ.ಸಿ.ಟಿ.ಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ
2	ಇ-ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ
3	ಇ-ಸರ್ಕಾರವು ಏಕಮುಖ ಸಂವಹನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.	ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂವಹನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದರೂ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲಿನ ನಾಗರಿಕರ ವಿಶ್ವಾಸ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ⁷.

⁶ <http://www.egovernance.digest.com/2017/04>.

⁷ <http://www.key-differences-between-e-government-and-e-governance.html>.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವಿಕಾಸ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿಸಲು ಇರುವ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ಜನತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಡುವೆ ನೇರವಾದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಮೌಲ್ಯಯುತ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆ ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಮಗ್ರ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆಡಳಿತದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಜನಾನುರಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಪಡೆಯದೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ವಿವೇಚನೆ ಮತ್ತು ಮತದಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಅನೇಕ ಆಡಳಿತ ಚಿಂತಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ವೆಬರ್ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಜನಪಕ್ಷಪಾತ, ವಿಳಂಬ ನೀತಿ ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರಬೇಕಾದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವೆ ಸಂವಾದ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಸರ್ಕಾರ ನೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನತೆಗೆ ಇರುವ ಅರಿವು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂರು ಅಂಗಗಳಾದ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಆ ಕಾನೂನುಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ನೌಕರಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶ್ರೇಣಿ ಪದ್ಧತಿ, ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಇಂತಹವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ.

ವಾರೆನ್ ಚೆನ್ನಿಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾದರಿಯ ಸಂಘಟನೆ ಗೌಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿತಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಪದ್ಧತಿ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ಅಧಿಕಾರ ನಿಯೋಜನೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕತೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಯೂನಿಯನ್ ಪ್ರಕಾರ 750 (75 ಕೋಟಿ) ಮಿಲಿಯನ್ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 41ರಷ್ಟು ಜನತೆಯು 2013ರಲ್ಲಿ ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 16 ಕೋಟಿ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಜನ ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ 2.7 (270 ಕೋಟಿ) ಬಿಲಿಯನ್‌ನಷ್ಟು ಜನತೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊರಿಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಜನತೆಗೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ, ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆಧಾರಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಶೇಕಡ 31ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸೇವೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 77ರಷ್ಟು ಜನತೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ 7ರಷ್ಟು ಇದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸೇವೆ ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾದ ಮೊಬೈಲ್ ಗೌರ್ಟ್‌ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ⁸.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ತನ್ನ ಜನತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಇರುವ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೇ

⁸ <http://www.sk.sagepub.com/books/unlocking-e-government-potential/n2-xml>.

- ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸೂಚಿಸುವುದು.
- ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡುವುದು.
- ಮತ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲವಾಗಿರದೆ ಜನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅತೀ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸವಾಲುಗಳು

ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯೋಗಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದೇನೆಂದರೆ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಶೀಘ್ರ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು. ಆದರೆ ಕೆಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೀಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕೆಲ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಹಭಾಗಿಗಳೆಲ್ಲರ ಕಾರ್ಯ ಮಗ್ನತೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಯಾಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಕೇವಲ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರದೇ ಅವರುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಾರ್ಯ

ಯೋಜನೆಯವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸವಾಲುಗಳು

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಹಭಾಗಿದಾರರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೊಳಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದು.

- ಈಗಾಗಲೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯಾವಕಾಶ ನೀಡುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾದರಿ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಯೋಜನೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದವರೆಗೂ ನಿರಂತರತೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನಿರಂತರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ) ಮಾಡುತ್ತಾ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು.

2. ವ್ಯೂಹಾತ್ಮಕ ಸವಾಲುಗಳು

ಯಾವುದೇ ಎರಡು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ತನ್ನದೇ ಸಮಯ ನಿರ್ಬಂಧ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ಅನೇಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರದೇ ಸಹಕಾರದ ಮೂಲಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ತೊಡಕಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ, ಮಾಹಿತಿ ಸೋರಿಕೆ ಗುಣ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ನೌಕರರು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಹ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೊದಲು ಆಡಳಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗ ತಮ್ಮ ಸಂಕುಚಿತ ಇಲಾಖಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶಾಲ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

- ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಸೇವೆಗಳ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.

- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯೋಗಗಳ ನಡುವೆ ಮತ್ತು ನಿಯೋಗಗಳ ಒಳಗೆ ಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಪುನರ್ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು.
- ನವ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ನಿಯೋಗಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.
- ಇ-ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯೂಹದ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿರುವುದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿದಾರರಾದ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಬಳಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವಗಾಹನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹಂತದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಹಂತದವರೆಗೂ ನೌಕರರನ್ನು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ತುರ್ತು ಇದೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಭಾಗಿದಾರರು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವುದಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದೆಂದರೆ ಒಂದು ನಿರಂತರತೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಅಥವಾ ಮೇಲಿನ ಹಂತದಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸವಾಲು ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಹಭಾಗಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬದಲಾವಣೆ ಏಕೆ? ಅನಿವಾರ್ಯ, ಯಾವುದರ ಬದಲಾವಣೆ? ಬದಲಾವಣೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಜನತೆಯು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಕಾರ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜನರು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಾವು ಸಮರ್ಪಣಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆ ಏನೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕೆಂಪುಪಟ್ಟಿ (ವಿಳಂಬ ನೀತಿ)ಯಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅರಾಜಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಜನರು ಬರಲು ಕಾರಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅದರ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು, ತಾಂತ್ರಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ನಾಗರಿಕರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಧನ

ಒಂದು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಲು ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ನಾಗರಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಲಯದಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅತ್ಯುನ್ನತಗೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ಕಾರವು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಯೋಗಿಗಳು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಈ ಸ್ಪಂದನೆಯು ನಿರಂತರತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾಗರಿಕರೂ ಸಹ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ⁹.

⁹ Paneer Vel, P. (2014). "E-Governance-A Change Management Tool", Rawat Publications, Jaipur, pp. 27-34.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಇ-ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೇರುಗಳು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಐ.ಟಿ.ಸಿ.ಯು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ವಿತರಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಐ.ಸಿ.ಟಿಯು ಜನತೆಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನಿಯಮಿತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಕೆಟ್‌ಹೋಕ್ಲೇ ಎಂಬ ಚಿಂತಕ ಮೂರು ವಿಧದ ಇ-ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ನವ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿ

ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಇ-ವ್ಯಾಪಾರದ ನಡುವೆ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದ್ದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ದರ್ಜೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸ್ವಸೇವಾ ಪೌರತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಡೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಗಮನ ಹರಿಸಿವೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಅಮೆರಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು.

2. ಇ-ಸಮುದಾಯ ಮಾದರಿ

ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಯೂರೋಪಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಮಾದರಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತದೆ.

3. ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿ

ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಖಾಸಗಿ ವಲಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಹಂಟರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜನತೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು

ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಗಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ, ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಾವ, ಇರುವ ಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಒತ್ತಡ, ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇ-ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಹಾರಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

UNDP ಮತ್ತು DEPA ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದು ಜಂಟಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇ-ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಭೂರಚನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಒಂದು ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 190 ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಕೇವಲ 17 ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಿನಿಮಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದು 21 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಯಿ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

COMNET, IT ಮತ್ತು UNESCO ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ್ದು ಭಾರತವು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ 15 ದೇಶಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿವೆ. ಸಂವಹನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಾರೀಕರಣ, ಸೈಬರ್ ಲಾಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಇ-ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು, ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಇ-ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಕರಡು ಶಾಸನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತವು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ 45ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಚೀನಾ 49ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸರಣವಾಗಬೇಕಿದೆ.

ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ನಡೆಸಿದ 196 ದೇಶಗಳ 2288 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಅಮೆರಿಕಾ ಸಹ ತನ್ನ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಮೆರಿಕಾ

ಅಮೆರಿಕಾ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಏಳು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೊಂದಿದೆ.

- ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯತೆ
- ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಸೇವೆ
- ಗ್ರಾಹಕರ ಸೇವೆ
- ಮಾಹಿತಿಯ ಗೌಪ್ಯತೆ
- ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಈ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಮೆರಿಕಾ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ತನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಜನತೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆ ಶುರುವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಮೆರಿಕಾ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಅಧಿಕೃತ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ <http://www.first.govt.gov/> ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಜನತೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಜಪಾನ್

ಗಣಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು 1995ರ ನಂತರ ಇದರ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್ 1997ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲವು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಡಳಿತದ ಗಣಕೀಕರಣವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿತು. 2000ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಮಾಜ ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು

ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದು 2001ರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಖ್ಯ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಧಾನಿಯವರನ್ನೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಜಪಾನ್ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮುಖ್ಯ ಕಛೇರಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದರೆ

- ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂಲಭೂತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.
- ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿಗಳ ವರ್ಧನೆ.
- ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆಧುನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜಾಲವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ಜನತೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಇ-ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು.
- ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆ.
- ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಲು ಜಪಾನ್ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿತು.

ಕೆನಡಾ

- ಪ್ರಜಾಕೇಂದ್ರಿತ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ

ಕೆನಡಾ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ನಂಬಲಾರ್ಹ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾ ತೃಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

- ಆಧುನಿಕ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ

ಇಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸೇತರ ವಿಚಾರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದು, ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- ಇ-ಸಂಸತ್ತು

ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜಾರಿ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶ ಮೊದಲಾದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕೆನಡಾ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕರ ಮಧ್ಯೆ ಪೂರಕ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದೊಂದಿಗೆ ಬಲಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ

1997ರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು 2001ರ ವೇಳೆಗೆ ಜನತೆಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿತು. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಪ್ರಧಾನಿ 2002ರಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಡಿಲೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರು.

1600 ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2001ರ ವೇಳೆಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇ-ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ತೆರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಪಾವತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 2002ರಲ್ಲಿಯೇ 5 ಲಕ್ಷದ 40 ಸಾವಿರ ಜನರು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತೆರಿಗೆ ಕಛೇರಿ ಕೇವಲ 14 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 100ರಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಇ-ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 2002ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ (Better Services and Better Government) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕೃತ ವೆಬ್‌ಪೋರ್ಟಲ್ ಆಗಿರುವ (<http://www.fed.gov.au/ksp>) ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಮೂಲಕವೇ

ಆಸ್ತೇಲಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ನಾಗರಿಕರು, ಅನಿವಾಸಿಗಳು ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ¹⁰.

1.5. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅನ್ವಯಿಕೆ

ಕಳೆದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಯುಗವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದ್ದು ಕೆಲಸ, ಜೀವನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಹಕಾರ, ಸಂವಹನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಒಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ರೂಪಾಂತರ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮರುಪ್ರಸಾರದಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶಕ್ತಿಗೊಂಡಿವೆ. ವಿಶ್ವದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 75ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ, ಹೊರಗಿನ ವಲಸೆ, ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿ ದೇಶಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ ರೂಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಹೊಸ ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ತರುವುದು ಅವಶ್ಯಕ¹¹.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನ್ವಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ತಳಮಟ್ಟದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನ್ವಯಿಕೆ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಒಂದು

¹⁰ Sinha, R.P. (2001). "E-Governance in India : Initiatives and Issues", Concept Publishing Company, New Delhi, pp. 21-37.

¹¹ Clark, G. and Chabrel, M. (2007). "Measuring Integrated Rural Tourism", *Journalism Geographies*, Vol. 9, No. 4.

ಅಂಶವಾದರೆ ಎರಡನೆಯ ಅಂಶವು ಹೊಸದಾಗಿ ವಿಕಸಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಜ್ಞಾನ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿವೆ. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಸೊಸೈಟಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಸಮಕಾಲೀನ ಯೂರೋಪ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತವೆ¹².

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಅಂತಹ ಸವಾಲುಗಳೆಂದರೆ :

- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ರೂಪುಗೊಂಡು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಯಸುತ್ತದೆ.
- ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗಿದ್ದು ಅದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಕೃಷಿಯೇತರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ನಾಗರಿಕರು, ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಪ್ರವೇಶ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಯಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

¹² Hammond, A. and Paul, J. (2006). "A New Model for Rural Connectivity", World Resources Institute Development Thought Enterprise.

ಈ ಸವಾಲುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೀತಿ ರಚಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಬಳಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗದಿರುವುದು. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾವಣೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಡೆತಡೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ¹³.

ವೈಯಕ್ತಿಕ/ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನ್ವಯ

• ಸಮುದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಆನಂದಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಶಾಂತಿಕತೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನಡುವಿನ ಸೇವೆಗಳ ಅಸಮಾನತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇ-ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ದೂರಸ್ಥ ತಡೆರಹಿತ ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ವಿಡಿಯೋ-ಫೋನ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಇ-ಹೆಲ್ತ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳು ರೋಗ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಕ ಸೇವೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇ-ಲರ್ನಿಂಗ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇ-ಲೈಬ್ರರೀಸ್ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ

¹³ IIED (2009). Village Voice towards Inclusive Information Technologies, IIED Briefing, April (<https://www.iied.org>).

ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇ-ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದ್ದು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟು ಮಾಡಿವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಹಾರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನ್ವಯಿಕೆ

ಕೃಷಿಯು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತೀವ್ರ ವಲಯವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಮಾಹಿತಿ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆನ್ ಫಾರ್ಮ್ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಆನ್‌ಸೈಟ್ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ರೈತರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಆನ್ ಸೈಟ್ ತರಬೇತಿ, ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇ-ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಹು ಬೇಡಿಕೆಯ ವಲಯವನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇ-ವ್ಯವಹಾರದ ಅನ್ವಯಿಕೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ರೂಪಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿ, ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಇ-ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿವೆ.

- ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್: ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹಕ, ಗ್ರಾಹಕರ ಮಧ್ಯೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಹಿವಾಟು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್: ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಹಕರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಾಹಕರ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಡೆ ಜನರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

- ಇ-ತರಬೇತಿ: ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನರಿಗೆ ದೂರದ ತರಬೇತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಕೈಗೆಟಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನವೀಕರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್: ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಇ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಉದ್ಯಮಗಳು/ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವಹಿವಾಟು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ¹⁴.

1.6. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಜಾ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗೀದಾರರನ್ನಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಫಲವಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲು ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಬರವಣಿಗೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಪ್ಪು, ಪಿ.ಎಸ್. (1997) ಅವರ 'ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಪಾಲಿಸಿ ಲೆಜಿಸ್ಲೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಷನ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ತಾವು ಗೇಣಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ

¹⁴ Manuel Castells (2010). "The Rise of the Network Society, the Information Age: Economy, Society and Culture", Blackwell Publishers, Wiley, UK, Vol. 1.

ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಗೇಣಿದಾರನಿಗೆ ಭಾಗಶಃ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನುದಾರನು ಸ್ವತಃ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಗೇಣಿದಾರನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಕೂಲಿ ನೀಡಿ ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳುವವನೇ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಾಗುವ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರೈತರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಇಂತಹ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಇದು ದಕ್ಷವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ¹⁵.

ಸಿನ್ಹಾ, ಬಿ.ಕೆ. (1998) ಅವರ 'ಇನ್ಫಾರ್ಮೇಷನ್ ಆಫ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಜೇಷನ್ ಆಫ್ ಫ್ಯಾಂಚ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಇನ್ ಮೊರೆನಾ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಇನ್ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ್' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಮೊರೆನಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ 1) ಗಣಕೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು, 2) ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗನ ಕಾರ್ಯಭಾರ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು, 3) ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಗಣಕೀಕರಣವಾದರೂ ಭೂ ಒಡೆತನದ ಹಕ್ಕಿನ ದಾಖಲೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗನೇ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, 4) ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು 5) ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಯಾವುದೇ ಗಣನೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ¹⁶.

¹⁵ Appu, P.S. (1997). "Land Reforms in India : A Survey of Policy Legislation and Implementation", Vikas Publishing House, New Delhi, pp. 141-144.

¹⁶ Sinha, B.K. (1998). "Evaluation of Computerization of Land Records in Morena District", Lal Bahaddur Shastri National Academy of Administration, Massourie.

2001ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗನಿಂದ ಪಹಣಿ (ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ.) ಪಡೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಾಸದಾಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಲಂಚ ಕೇಳುತ್ತಾನೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಹಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ರೈತರು ಪಹಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ 3 ರಿಂದ 30 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಲಂಚ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಹಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೆಳೆಯ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗದೇ ರೈತರು ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವರದಿ ವಿವರಿಸಿದೆ¹⁷.

ದಿ ಹಿಂದೂ ಪತ್ರಿಕೆ (2002) 'ಭೂಮಿ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಎ ಮಾಡೆಲ್ ಫಾರ್ ಅದರ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜ್ಯದ 177 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಸದ್ಭಳಕೆಗೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ¹⁸.

ಸಕ್ಸೇನಾ ನರೇಶ್, ಸಿ. (2002) ಅವರ 'ರೂರಲ್ ಪಾವರ್ಟಿ ಇನ್ ಮೇಫಾಲಯ' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಮಿಜೋರಾಂ, ಮೇಫಾಲಯ, ಮಣಿಪುರ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ದಾಖಲೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಭೂ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಾತಿ ಆಡಳಿತವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ದಾಖಲೆ ರಹಿತ ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಭೂ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರಮಾಣ

¹⁷ Government of Karnataka Report, 2001.

¹⁸ *The Hindu* (2002). Southern Bhoomi Project : Karnataka Model for Other States by a Special Correspondent, 27th September.

ಸಾಕಷ್ಟು ಇದರಿಂದ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನೂತನ ಮಾದರಿ ಆಡಳಿತವು ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ¹⁹.

ತೇಜೆಂದರ್ ಶರ್ಮ (2002) ಅವರ 'ಇ-ಗೌರ್ನೆನ್ಸ್ ಪ್ರೋಸಸ್-ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಅಪ್ರೋಚ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕೇವಲ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ನೋಡದೆ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ²⁰.

ಅರುನಾದ ಬಿ. ಗರೂಪ ಎನ್. ಮತ್ತು ಆಸ್ಪರ್ ಬರ್ಗ್, ಟಿ. (2002) ಅವರ 'ಹೈಲೈಟ್ಸ್ ಆನ್ ಫೆಸಿಲಿಟೇಟಿಂಗ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಗ್ರೋಥ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿವೆಂಟ್ ಸ್ಟ್ಯಾಟಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಎಫಿಷಿಯನ್ಸಿ ಲಾಲಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಟೆಡ್ ವಿಥ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಟೆನ್ಯೂರ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದಣಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ಗುತ್ತಿಗೆ ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಎರಡು ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಇದು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಆಫ್ರಿಕನ್ನರಿಗೆ ತಲುಪಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 2 ರಿಂದ 10ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವಿಧಾನದ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ²¹.

¹⁹ Saxena Naresh, C. (2002). "Rural Poverty in Meghalaya", Planning Commission, New Delhi.

²⁰ Tejinder Sharma (2002). "E-Governance –Engineering Approach India", *Journal of Public Administration*, Vol. XLVII, No. 4.

²¹ Arvunanda, B., Guroup, N. and Osterberg, T. (2002). "Designing Visible Land Admission Systems", In: *Paper Presented at the World Bank Regional Workshop*, April 29th and May 2nd, Kanpala, Uganda.

ಎ.ಪಿ.ಜೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ (2003) ಅವರು ದೆಹಲಿ ಐ.ಐ.ಟಿ.ಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು ಜನತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದಂತಹ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ದಕ್ಷಗೊಳಿಸುವುದು ಒಂದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು²².

ಆಚಾರ್ಯ ಕೀಯಾ (2003) ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಪ್ಲಾನ್ ಇನ್ ಭೂಮಿ ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಮಾಡೆಲ್ ಇ-ಗೌರೈನ್ಸ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸುಮಾರು 20 ಮಿಲಿಯನ್ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದು ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ²³.

ರಿಚರ್ಡ್ ಹೀಕ್ಸ್ (2003) ಅವರು 'ಮೋಸ್ಟ್ ಇ-ಗೌರೈನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ಸ್ ಫೈಲ್ : ಹೌ ಕ್ಯಾನ್ ರಿಸ್ಕ್ ಬಿ ರೆಡ್ಯೂಸ್ಡ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಫಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಶೇಕಡ 35ರಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಫಲಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದು ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಫಲಗೊಂಡಿದೆ²⁴.

²² Piyush Gupta and Bagga, R.K. (ed.) (2003). "A.P.J. Abdul Kalam's Inaugural I.I.T. Delhi", In: International Conference on E-Governance, 18th December.

²³ Keya Acharya (2003). "Flows in Bhoomi", India's Model E-governance Project Panos Feature, Bangalore.

²⁴ Richard Heeks (2003). "Most E-Governance for Development Projects Fair, How can Risks be Reduced", Maryland Publications, pp. 112-117.

ಸುಭಾಷ್ ಭಟ್ನಾಗರ್ (2004) ಅವರು 'ಇ-ಗೌರ್ವಮೆಂಟ್ ಪ್ರಮಾ ವಿಶನ್ ಟು ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಷನ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ನಡುವೆ ಉದ್ದಿಮೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಸಹಕಾರಿ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ²⁵.

ಖಿತೋಲಿಯಾ, ಆರ್.ಕೆ. ಮತ್ತುನಿತಿನ್ ತನ್ವೀರ್ (2005) ಅವರ 'ಇ-ಗೌರ್ವೆನ್ಸ್ : ಆನ್ ವುಡ್ ಟು ದಿ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಐಸೋಲೇಟೆಡ್ ರೂರಲ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟೀಸ್ ಇನ್ ಡೆವೆಲಪಿಂಗ್ ಕಂಟ್ರೀಸ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಳಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಜೊತೆ ಮುಂದುವರೆದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಅದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನತೆಯನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಕರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ²⁶.

ಪ್ರಿಯಾ, ಎಸ್. (2005) ಅವರು 'ಗ್ಲೋಬಲ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇ-ಗೌರ್ವೆನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನತೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸದೃಢಗೊಳ್ಳಲು ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಲೇಖಕರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

²⁵ Subhash Bhatnagar (2004). "E-Governance form Vision to Implementation", Sage Publications, New Delhi, pp. 21-24.

²⁶ Khitoliya, R.K. and Nitin Tanwar (2005). "E-Governance : An Aid to Development of Isolated Rural Connectivity in Developing Countries", Agriculture Today, pp. 96-104.

ಸಂಬಂಧ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಿರುವ ಕಡಿಮೆ ಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ²⁷.

ರೌಶೀನಾ ಎ. (2005) ಅವರು 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ನ ಫಾರ್ ಗುಡ್ ಗೌರ್ಟ್ನ- ದಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇ-ಗೌರ್ಟ್ನ ಆಕ್ಷನ್ ಪ್ಲಾನ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಿತವ್ಯಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ವಿತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ²⁸.

'ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಷನ್ ಆಫ್ ಇ-ಗೌರ್ಟ್ನ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್' (2006) ಎಂಬ ವರದಿಯಲ್ಲಿ 14ನೇ ಲೋಕಸಭಾ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಮಿತಿಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈಗಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಹೊಸದಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಪೂರ್ವನಿಯೋಜಿತವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರುವಂತಹ ಇ-ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ²⁹.

ರವಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ (2007) ಅವರು 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ನ ಪರ್‌ಸೆಕ್ಟಿವ್ ಅಂಡ್ ಚಾಲೆಂಜಸ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ

²⁷ Priya, S. (2005). "Growth and Development of E-Governance in India", Egovindia World Press, p. 312.

²⁸ Raushina, A. (2005). "E-Governance for Good Governance", The National E-Governance Action Plan, Kurukshetra, Vol. 53, No. 5, pp. 34-39.

²⁹ 37th Report on Action taken by Government on Recommendations, Observation of the Committee contained in their 22nd Report on Implementation of E-Gov Projects, December 2006, p. 415.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ, ಜನತೆಯ ಅಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನೌಕರಶಾಹಿ ಅಸಹಕಾರ, ಸೂಕ್ತ ಪರಿಣಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆಗಳಂತಹ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ³⁰.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಸ್ಟೇಟ್ ಲೆವೆಲ್ ಇ-ಗೌವರ್ನನ್ಸ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಓವರಾಲ್ ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್ ಆನ್ ಸಿಟಿಜನ್ಸ್' (2008) ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2008ರ ಅವಧಿಗೆ 10 ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿವೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನ್, ಗುಜರಾತ್, ತಮಿಳು ನಾಡು, ಉತ್ತರಾಖಂಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕಛೇರಿಗಳವರೆಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವಹಿವಾಟನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸೈಬರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2000ದ ನಂತರವೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ³¹.

ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ, ವೈ, ರಾಕೇಶ್ ಚೇತಾಲ್ ಮತ್ತು ನಮಿತಾ ಗುಪ್ತಾ (2009), 'ಇ-ಗೌವರ್ನನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ : ಆನ್ ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಡ್ ಕೇರಳ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಬಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು

³⁰ Ravi Upadhyay (2007). "E-Governance : Perspective and Challenges", Anmol Publications Pvt., Ltd., New Delhi, p. 262.

³¹ "State Level E-Governance Projects in India : Overall Assessment of Impact on Citizens" (July-2008). Report Prepared by Centre for Electronic Governance, T.I.M. Ahmedabad, pp. 14-29.

ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ³².

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು (2010) ತಮ್ಮ 'ಇ-ಗೌಡ್ನೆಸ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ರೈಲ್ವೆ, ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ, ಕಂದಾಯ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಖಜಾನೆ ಆಡಳಿತಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ³³.

ಲೈಸಾಕೀರ್ ಮತ್ತು ಕರೀನಾಹಿಗ್ಸ್ (2010) ಅವರು 'ರೂರಲ್ ಇ-ಗೌಡ್ನೆಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಫಾರ್ ಹೋಮ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ತಲುಪುವಂತಾಗಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊದಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕು ಇದರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಅನಕ್ಷರಸ್ತ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ³⁴.

ಅದಿತಿ ದಯಾಳ್ (2011), 'ದಿ ರೋಲ್ ಆಫ್ ಸಿಟಿಜನ್ಸ್ ಇನ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಗೌಡ್ನೆಸ್' ಎಂಬ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಕೆಲ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬೇರೆ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ

³² Partha Saradhi, Rakesh Cheetal and Namitha Gupta (2009). "E-Governance and Indian Society : An Impact Study of Andhra Pradesh, Kerala and Karnataka", Kanishka Publishers and Distributors, New Delhi, p. 295.

³³ [http://www.ezinearticles.com/expert=thararadha krishnan](http://www.ezinearticles.com/expert=thararadha%20krishnan). Cited on 09-11-2010, pp. 35-39.

³⁴ Liysa Cyr and Karena Higgs (2010). "Rural E-Governance in India : For Whom", Association for Progressive Communication, New Delhi, pp. 76-81.

ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಯಾವ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಧಾನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೋ ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪೌರಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪೌರರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪೌರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತವು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರಾಜಕೀಯ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತು ಜನತೆಯು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ³⁵.

ನಿಕಿತಾ ಯಾದವ್ ಅಂಡ್ ವಿ.ಬಿ. ಸಿಂಗ್ (2012) 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ಸ್ ಪಾಸ್ಡ್, ಪ್ರೆಸೆಂಟ್, ಫ್ಯೂಚರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಂತಹ ವೈವಿದ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದು ನವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಇ-ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲೇ ಆರಂಭವಾದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಐದು ಸಾವಿರ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶದ ಸಮುದಾಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ³⁶.

³⁵ Aditi Dayal (2015). "The Role of Citizens in Democratic Governance", Ph.D., thesis Submitted to Jawaharlal Nehru University, New Delhi.

³⁶ Nikhitha Yadav and Singh, V.B. (2012). "E-Governance Past, Present and Future in India", *International Journal of Computer Applications*, Vol. 53, Issue 7.

ಸಮೀರ್ ಕೊಚ್ಚರ್ (2013) 'ಇ-ಗೌರ್ದೆನ್ಸ್ ನೀಡ್ ಬಾಟಮ್ ಅಪ್ ಅಪ್ರೋಚ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಎಂ.ಸಿ.ಎ.21 (ಕಂಪನಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿಸಿ ಒದಗಿಸುವುದು), ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ, ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ 2014ರ ವೇಳೆಗೆ 1100 ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸುಮಾರು 40,000 ಕೋಟಿ ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದು. ದೇಶದ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯವೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಿ-ಸೇವಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಕೇಂದ್ರ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 50,000 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ 'ಮಹಾ ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಕ್ಲೈಡ್' ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ 42 ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಇಷ್ಟು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸೂಕ್ತ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆ ಜನರಲ್ಲಿನ ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಘನ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಉತ್ತಮ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲ ರೂಪಿಸಲು ರಾಯಧನವಿಲ್ಲದೇ ಖಾಸಗಿಯವರನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ದಿಟ್ಟ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಲಿಷ್ಠ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಲೇಖಕರದು³⁷.

ಸಿ. ಕೃಷ್ಣನ್ (2013) ಅವರ 'ದಿ ಇಂಪ್ರಾಕ್ಟ್ ಇ-ಗೌರ್ದೆನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಗುಡ್ ಗೌರ್ದೆನ್ಸ್' ಎಂಬ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಮಾಹಿತಿ ಮಿಷನ್ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಾವ ರೀತಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಜಾಗತೀಕರಣದ ನಂತರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ರೀತಿ

³⁷ Sameer Kochhar (2013). "E-Governance Need Bottom up Approach", *Yojana*, Vol. 57, pp. 34-38.

ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಐ.ಸಿ.ಟಿ. ಸೇವೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾವ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಧರ್ಮಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮೂಲಭೂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕಾರ್ವಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ³⁸.

ಅರ್ಪಿತಾ ಶರ್ಮ (2014) ಅವರು 'ರೂರಲ್ ಇ-ಗೌರ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ. ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ನೈಜ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಈಗಾಗಲೇ ಸಿ.ಆರ್.ಐ.ಎಸ್.ಪಿ. ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರೂರಲ್ ಸಾಫ್ಟ್ 2000 ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇ-ಚೌಪಾಲ್ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಸಭಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರೈತರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಧಾರಣೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ 6500 ಚೌಪಾಲ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಏಳು ಹೊಸ ಇ-ಚೌಪಾಲ್‌ಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ³⁹.

ನಿಧಿ ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ್ (2015), 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹುತೇಕ ಭಾಗವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ

³⁸ Krishnan, C. (2013). "The Impact of E-Governance on Good Governance", *Yojana*, Vol. 57, p. 45.

³⁹ Arpitha Sharma (2014). "Rural E-Governance in India", *Yojana*, Vol. 58, pp. 42-48.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಐ.ಸಿ.ಟಿ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಐ.ಸಿ.ಟಿ.ಯ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ, ಕಡಿಮೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಆ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ ಇದರ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ (ಎನ್.ಇ.ಜಿ.ಪಿ.)ಯನ್ನು 18ನೇ ಮೇ 2006ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಇಲಾಖೆ, ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ 27 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (ಎನ್.ಐ.ಸಿ.), ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ವೆಬ್ ಜಾಲವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನಧೂತ್ ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಸೇವೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ತಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರನ್ವಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 21 ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಆಧಾರಿತ ಸೂಚನಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಸೂಚನಾಲಯದಿಂದ 20-30 ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ಸೂಚಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭೂಮಿ, ಇ-ಚೌಪಾಲ್, ಇ-ಅಂಚೆ, ಇ-ಪಂಚಾಯತ್ ಇತರೆ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಅನಕ್ಷರತೆ,

ವೈವಿಧ್ಯ ಭಾಷೆ, ಜಾಗೃತಿ ಕೊರತೆ ಮೊದಲಾದವು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಮೌಖಿಕ ಸಹಾಯವಾಣಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಲೇಖಕರದ್ದು⁴⁰.

ಎಸ್.ಡಿ. ಯೋಗರಾಜು (2015), 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ಸ್ ಇನಿಷಿಯೇಟಿವ್ಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್, ವಿಪ್ರೋದಂತಹ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಇಂದು ಸಿಲಿಕಾನ್ ವ್ಯಾಲಿಯೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಎಸ್.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕೆಲ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು SMART Government ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ, ಕೃಷಿ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ⁴¹.

ಎಸ್.ಎ. ಪಾಳೇಕಾರ್ (2016) 'ಇ-ಗೌರ್ಟ್ಸ್ ಇನಿಷಿಯೇಟಿವ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1971ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ರೀತಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿ ಯೋಜನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕರು

⁴⁰ Nidhi Srivastava (2015). "E-Governance in Rural India", *International Journal of Computer Science and Information Technologies*, Vol. 6, Issue 1, pp. 741-744.

⁴¹ Yogaraju, S.D. (2015). "E-Governance Initiative in Karnataka", *International Journal of Research in Engineering, I.T. and Social Sciences*, Vol. 5, Issue 3, pp. 136-139.

ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪೊಲೀಸ್ ಐ.ಬಿ.ಟಿ. 2000 ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ, ಸ್ವದೇಶಿ-ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಅಪರಾಧಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ, ಪೊಲೀಸರ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಬೇಟೆ, ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆ ಕೃತ್ಯ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಬಳಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಪರೂಪದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ 26 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಚಿಂತಕರು⁴².

ದಿನೇಶ್ ಅರೋರಾ (2016) 'ದಿ ಐಡಿಯಾ ಆಫ್ ಗುಡ್ ಗೌವರ್ನನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್-ಇಶ್ಯೂಸ್ ಅಂಡ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರ್ಕಾರದ ತತ್ವವಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಸರ್ಕಾರ ಗರಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎನ್.ಡಿ.ಎ. ಸರ್ಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಥನ್ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಜೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ⁴³.

1.7. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ

⁴² Palekar, S.A. (2016). "E-Governance Initiative in India", The Indian Journal of Political Science, Vol LXXL, No. 1, pp. 85-86.

⁴³ Dinesh Arora (2016). "The Idea of Good Governanace in Indian Politics, Issues and Strategies", The Indian Journal of Political Science, Vol. LXXVII, pp. 187-192.

ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆಯೇ? ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೇ? ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಭಾಗಿದಾರರನ್ನಾಗಿಸುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದೂತ್ತಿವೆ.

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1.8. ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೆಳಕಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
2. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು.
3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು.
4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
5. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು.

1.9. ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

1. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ.
2. ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ವಿಫಲವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ.
3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನಸೇವೆ ಆಡಳಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.
4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ.

1.10. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ : ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕಾರಣ ಭಾರತವು ಗ್ರಾಮೀಣ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವು ಪೊಲೀಸ್ ರಾಜ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದ್ದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ವೇಗವರ್ಧಕಗೊಳಿಸಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಇಡೀ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪ ನೀಡಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ವಿದ್ಯಾನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಯಿಂದ ನವವಿದ್ಯಾನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ಅವಲೋಕನ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂಬಂಧ ರೂಪಿಸಿರುವ ಕಾಲಮಿತಿ ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧತೆಯೇ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿದ್ಯಾನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷತೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಸ್ನೇಹಿ ಆಡಳಿತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿವೆಯೇ? ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

1.11. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ (Primary Sources) ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮೂಲದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. “ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ : ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂಶೋಧನಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳಿಂದ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ, ಅವಲೋಕನ, ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1.12. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ರಂಗನಾಥಪುರ ಮತ್ತು ಹೊಸಯಳನಾಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಜಿ. ಕೆರೆ ಮತ್ತು ರಾಯಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1.13. ಸಂಶೋಧನಾ ನಮೂನೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ನಮೂನೆ ವಿಧಾನ (Simple Random Sampling Method)ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಆಯ್ದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ 20 ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ 10 ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ರಂಗನಾಥಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ 05, ಹೊಸಯಳನಾಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿಯಿಂದ 05 ಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ 10 ಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ 05, ರಾಯಪುರ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ 05 ಜನ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 80 ಜನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ 40, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ 40 ಹಾಗೂ ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಾದ ರಂಗನಾಥಪುರ-20, ಹೊಸಯಳನಾಡು-20, ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ-20, ರಾಯಪುರ-20 ಒಟ್ಟು 240 ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಂದರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗ
2. ಫಲಾನುಭವಿಗಳು
3. ಸಾಮನ್ಯ ಜನತೆ

ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಹಾಗೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮನ್ಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂರು ಹಂತಗಳಿಂದ ತಲಾ 20 ರಂತೆ ಒಟ್ಟು 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ 80 ರಂತೆ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 120 ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 120 ಸಾಮನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1.14. ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-1: ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ನವ ಆಡಳಿತದ ಮಾದರಿ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ

ಅರ್ಥ ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅನ್ವಯಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಪ್ರಾಕ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯ್ಕೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ನಮೂನೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-2: ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-3: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-4: ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್‌ನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರತ ನೌಕರ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಫಲವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-5: ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು, ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-02

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ

- 2.1. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ
  - 2.2. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸ
  - 2.3. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ
  - 2.4. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ
  - 2.5. ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ
  - 2.6. ಭಾರತದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಡಿಜಿಟೈಸ್ಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳು
  - 2.7. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳು, ಅನಾನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು
    - 2.7.1. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳು
    - 2.7.2. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು
    - 2.7.3. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು
  - 2.8. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ
  - 2.9. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು
  - 2.10. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
  - 2.11. ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ
-

ಅಧ್ಯಾಯ-02

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾದ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಿದ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು. ಅಂತಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತವು ಒಂದು. ಸರ್ಕಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

2.1. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಯಾವುದೇ ದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆ ದೇಶದ ಆಡಳಿತವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ದೇಶಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ ಅವುಗಳ ಪ್ರಥಮ ಗುರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಆಡಳಿತ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಾಗ

ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಂಬ ಪದವು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 1955ರಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ರಿಗ್ ಅವರಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೇನು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಆಡಳಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರದೆ ಆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ದೇಶವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು. ತುಲನಾತ್ಮಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಆರಂಭದಿಂದಾಗಿ ದೇಶ-ದೇಶಗಳ ಆಡಳಿತದ ಹೋಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಉದಾರೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಸಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ. ಸಮಾಜ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರವೊಂದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತವೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ನವೀನ ಉತ್ತಮತೆ ತರುವ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಮಹತ್ವ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಡಳಿತದ ಅಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಮಿತಿ ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ದಾಲ್, ವಾಲ್ಡೋ ಮೊದಲಾದವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ತೌಲನಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ

ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡು ಆಡಳಿತದ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಆಡಳಿತದ ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂಡ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ.
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.¹

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ

ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಎನ್ನುವ ಪದವು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಆಡಳಿತ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಡಳಿತ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಂತಹ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 1992ರಲ್ಲಿ “ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ವಿಧಾನ ಎಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಜಾನ್ಸನ್ (2002:1-2) ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಬಳಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

¹ ಸುರೇಶ್, ಕೆ.ಜಿ. (2006). “ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ”, ಅಖಿಲಾ ಏಜೆನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು, ಪು. 1-10.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಧಿಯು ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಏಷ್ಯಾಪೆಸಿಫಿಕ್ (UNESPACP)ಯು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಎಂಟು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.

- **ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ:** ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಜೆಗಳು ನೇರ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿದೆ.
- **ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮ:** ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ನ್ಯಾಯತವಾದ ನ್ಯಾಯಕ ಚೌಕಟವನ್ನು ಆವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.
- **ಪಾರದರ್ಶಕತೆ:** ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಎಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಯಾರು ಸರ್ಕಾರದ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಂದ ಭಾದಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ :** ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಭಾಗಿದಾರರಿಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
- **ಸಮ್ಮತಿ ಆಧಾರಿತ:** ಸಮುದಾಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಅದನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- **ಸಮಾನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ:** ಸಮಾಜದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಆವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇವರುಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ.
- **ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆ:** ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವೆಂದರೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಫಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಭಾಗಿದಾರರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

- **ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ:** ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಮುಖ ಅಗತ್ಯತೆ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿಯಾಗಲಿ ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿರಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸವಾಲುಗಳು

- **ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ:** ಆಡಳಿತ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. 2019 ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪರೆನ್ಸಿ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ವಿಶ್ವ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ 78ನೇ ಸ್ಥಾನದಿಂದ 80ನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲದಿರುವುದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ:** ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲ ಆಶಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಆಗಿದ್ದು, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.
- **ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ:** ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನನಿಗೂ ಸಮಯೋಚಿತ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ.
- **ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವಿಕೆ:** ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಜನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.²

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಎಫ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ರಿಗ್ಸರ್‌ವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ರಿಗ್ಸರ್‌ವರು ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಫ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ರಿಗ್ಸರ್‌ವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವು ಕೇವಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು

² Vishwas Patel (2014). *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*.

ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿರದೆ, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಆಗಿದೆ.

ರಿಗ್ನರವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಎರಡು ಮುಖಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದನೆಯದು, 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ' ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು 'ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ', ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ

ಒಂದು ದೇಶದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆಡಳಿತವು ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಇದು ಆಡಳಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆಡಳಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಆಡಳಿತದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕೃತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು, ಎರಡನೆಯದು, ಆ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ, ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕೃತೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಆಡಳಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ,

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆಯು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕರ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಸುಲಭ. ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅದರ ರಚನೆ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಅಥವಾ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದರೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗೆ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ' ಮತ್ತು 'ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ರಿಗ್ಸರವರು ಇವೆರಡರ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೀಜ-ವೃಕ್ಷ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.³

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಂದು ನೂತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. 1970ರ ದಶಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ದಿಟ್ಟ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿತು. ದ್ವಿತೀಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದಿಂದೀಚೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೇಲಿನ ಹೊಸ ಒತ್ತು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದಂತಹ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅಗತ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು. 1980ರ ದಶಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನೂತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ

³ ಮಂಜನಾಯ್ಕ, ಹೆಚ್.ಎಸ್. (2014). "ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮಹತ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ", ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪು. 4-6.

(New Public Management) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಹುಡ್ ಎಂಬುವರು 1991ರಲ್ಲಿ “ಪಬ್ಲಿಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಫಾರ್ ಆಲ್ ಸೀಸನ್ಸ್” ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರು. ಆದರೆ 1992ರಲ್ಲಿ ಡೇವಿಡ್ ಒಸ್ಮೋರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಟಡ್‌ಗೆಲ್ಲರ್ ಎಂಬುವರು ರಚಿಸಿದ ‘ರಿ ಇನ್‌ವೆಂಟಿಂಗ್ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ ‘ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. 1980ರ ದಶಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ‘ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ’ ಎಂಬ ನೂತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಇದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದರಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ‘ಕೆಲಸಗಾರನ’ ಪಾತ್ರದ ಬದಲಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ‘ವಿತರಕನ’ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಇದರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ರಾಜ್ಯದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಭುತ್ವ (ಆಳ್ವಿಕೆ) ನಡೆಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ’ ಎಂಬ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಧೈಯಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಧೈಯಗಳೆಂದರೆ ಮಿತ ವ್ಯಯ (Less expenditure), ದಕ್ಷತೆ (Efficiency) ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮತೆ (Effectiveness)ಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆತನವನ್ನು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯದ ಸೀಮಿತ

ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಖಾಸಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿ, ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾರೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗೀಕರಣದ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಓಸ್ಟೋರ್ ಮತ್ತು ಗೇಬ್ಲರ್ ಎಂಬವರು ಈ ರೀತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಾರ (ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಸರ್ಕಾರ) ಬೇಡ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಳ್ವಿಕೆಯು (Governance) ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ, ಸಾಧನವು ಹಳತಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ”⁴ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.⁴

ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ : ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟು

ಜಾಗತೀಕರಣವು ವೇಗಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಪೈಪೋಟಿ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಗಣನೀಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಡಳಿತದ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗತೊಡಗಿದವು.

ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್‌ನಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಮೂಲತಃ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದರ ಅರ್ಥವು ಸರ್ಕಾರ

⁴ ಮಂಜಾನಾಯ್ಕ ಹೆಚ್.ಎಸ್. (2014). “ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮಹತ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ”, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪು. 32-34.

ಎಂಬ ಪದದೊಂದಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಅಕ್ರಮಿಸಿತ್ತು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಈ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 1990ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ನೀಡಿದ್ದು ಅಂದಿನಿಂದ ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1989ರಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ “ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಒಂದು ಪದವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನಂತರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ಆಡಳಿತವು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರತಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸವಾಲು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ಏಕೈಕ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.
2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಗಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತವು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
4. ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಅಥವಾ ಸ್ವ-ಆಡಳಿತ ಜಾಲಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ವ-ಆಡಳಿತ ಜಾಲವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಮತ್ತು

ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆಡಳಿತವು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಅಥವಾ ಬಳಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಲಂಬಿಸಿದೆ. ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಕರಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.⁵

ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವು ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತವೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು ಜೀನ್-ಪಿಯರ್ ಗೌಡಿನ್ ಹೇಳಿದಂತೆ “ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯವು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬೇಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡು ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ದೇಹವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಖಾಸಗಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆಡಳಿತವು ರಾಜಕೀಯ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ನಿರ್ವಹಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಏಕಮುಖ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರವು ಸರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಡೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ.

⁵ Stoker, Gerry (1999). “Governance as Theory: Fire Propositions”, *International Social Science Journal*, Vol. 50, pp. 17-28.

ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಕೆಳ ಹಂತದ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ದೇಹವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಹಕಾರ, ಮಾತುಕತೆ, ಪಾಲುದಾರಿಕೆ, ಗುರುತಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ, ಆಡಳಿತವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಹಕಾರವಾಗಿದೆ.⁶

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೈಫಲ್ಯತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ವಿಫಲವಾಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರ್ಥ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಉತ್ಪಾದನಾ ಅರಾಜಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಸಹಜ ಮತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತೆಯೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಧನಗಳು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಅಥವಾ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವೈಫಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೈಫಲ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬಂದಿದೆ (ಜಸ್ಸಾಪ್, 1999).

ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತವು ಸರಿದೂಗಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸವಾಲು ಎಂದರೆ ವೈಫಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸವಾಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೆಟಾ-ಆಡಳಿತ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದುದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ.

⁶ Commission in Global Governance (ed.), 1995 Our Global Neighbourhood, 2-3, Oxford: Oxford University Press.

ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ 1990ರ ದಶಕದಿಂದಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸವಾಲು ಎದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. 1990ರ ದಶಕದಿಂದಲೂ ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎಂದರೇನು? ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅಂಶಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಇದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ನಡುವೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಹಯೋಗದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಎಲಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಇದು ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

1. ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ಜನರಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಆದೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳೆರಡರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

3. ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಇದರ ತಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಇದರ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

4. ಜವಾಬ್ದಾರಿ

ಇದು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ವಾಹಕರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಾಗರಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವದ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

5. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

ಇದು ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತರ್ಕಬದ್ಧ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷವಾದಷ್ಟು ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.⁷

1990ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸವು ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾದ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಷ್ಟೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಗಳು, ಸಮುದಾಯಗಳು, ಕ್ಲಬ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಘಗಳಂತಹ ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು

⁷ Stoker, Gerry (1999). "Governance as Theory: Fire Propositions", *International Social Science Journal*, Vol. 50, pp. 17-28.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಂಪನಿ, ಸಮುದಾಯ, ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅಗತ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಜಾಗತೀಕರಣವು ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿನ ಯುಗವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಯುಗವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರವು ಸವೆತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

2.2. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸ

ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಭಾ ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದವನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ರಾಜನಾದವನು ಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು, ಜನರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ರಾಜನಾದವನು ಸದ್ಗುಣ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳಂತಹ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕೇವಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ನೈತಿಕತೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಆಡಳಿತ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಾಮ, ದಂಡ, ದಾನ ಮತ್ತು ಭೇದ ಎಂಬ ತತ್ವಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಇವು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮತ್ತು

ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದವನು ಇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಗಾಳಿ, ಯಮ, ವರುಣ, ಚಂದ್ರ, ಬೆಂಕಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರವು ಕಾನೂನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವು ರಾಜನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಜನು ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮವನ್ನು ಗೆದ್ದವನಾಗಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ವಿನಿಮಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಆಡಳಿತವು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲಕರನ್ನು ರಾಜನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಮೊಗಲರು ಕೂಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ದಕ್ಷ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಗಲರ ಕಾಲದ ಅಕ್ಬರನ ಮನ್ನಬಾದಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮನಸಬ್‌ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಆಧುನೀಕರಣಗೊಂಡಿತು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕಾರಣ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತವು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ, ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಇಡೀ ಭಾರತವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ದಕ್ಷವಾದ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿ ಆಡಳಿತದ ಆಧುನೀಕರಣ, ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ 1833ರ

ಜಾರ್ಜ್ ಕಾಯ್ಡ್, 1909ರ ಕಾಯ್ಡ್, 1919ರ ಕಾಯ್ಡ್ ಮತ್ತು 1935ರ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯ್ಡ್ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.⁸

2.3. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೂಲ ಪ್ರಮೇಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆಯೇ? ಎಂಬುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಒಂದು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ರಾಜ್ಯದ ಆದರ್ಶ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಎರಡನೆಯದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ಆದರ್ಶ ವೈಖರಿ. ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ವರ್ತನೆಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಭದ್ರತೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿಯ ನಾಗರಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ.

ಎರಡನೆಯದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅಗತ್ಯವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ನಂತರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೂಲ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಆಡಳಿತದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು

⁸ ಮಂಜಾನಾಯ್ಕ ಹೆಚ್.ಎಸ್. (2014). “ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮಹತ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ”, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪು. 4-6.

ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶಗಳಲ್ಲೂ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ.⁹

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿರುವ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇಂತಹದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದ್ದೇಶವು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿದೇಶಿ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅನುಮತಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆದಾಯದ ಅಂತರ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಗಳಂತಹ ಪಿಡುಗುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಜನರ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರದ ಗಮನವು ವಸ್ತು ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಡೆಗಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅವರ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಡೆ ಇರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜನರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಏಜೆಂಟರು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯ ನೇತೃತ್ವ ವಿಧಾನದಿಂದ ಉನ್ನತ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬದಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಏಕ ಕಾಲದ ಪಾತ್ರನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಸ್ಥಿರವಾಗಬಾರದು ಇದು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ನವೀಕರಣ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು,

⁹ <http://www.gdrc.org/u-gov/doc-JICA-gg.html>.

ಸಮುದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ಅವರ ಅಗತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಜನರ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮೂಲಭೂತ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ

ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಈ ತೆರನಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜನರ ಆಧಾರಿತ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವುದು. ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದೊಂದನ್ನೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅದು ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವೀಕರಣ ಬಲವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಯಕೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಲುವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇದು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ¹⁰.

¹⁰ Japan International Corporation Agency (JICA) participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee.

2.4. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1970ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ನಂತರ 1977ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ನಂತರ 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತಾದರೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಮರ್ಥವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ¹¹.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 1987ರಲ್ಲಿ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ NIC NET ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ DISINIC ಎಂಬ ಎರಡು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವತಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು (Software) ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ 1990ರಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. 1998ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಪಡೆ (A National Task Force on Information Technology and Software Development) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು¹².

¹¹ Gopal Swamy, N. (2005). "Information Technology and E-Governance", Penguin Press, New Delhi, pp. 86-89.

¹² Kamallesh N. Agalwal and Muruli D. Tiwari (2002). "IT and E-Governance in India", McMillan Publications, New Delhi, pp. 27-36.

1999ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರಾಲಯ (M.I.C.T.)ಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ದರ್ಜೆಯ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ (DCIT), 2002ರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 12 ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳವರೆಗೂ ಒದಗಿಸುವುದು, ಇಲಾಖಾ ಆಡಳಿತದ ಒಳಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (LAN)ಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನೌಕರನಿಗೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ಪ್ರತಿ ಇಲಾಖೆ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು. ಇಲಾಖೆ ನೌಕರರ ಸೇವೆ, ಬಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ವೇತನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಬಿತ್ತರಿಸುವುದು, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕವೇ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಛೇರಿ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅಧೀನ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು, ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪ್ರಜಾ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಯೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು¹³.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 2001ರ ವೇಳೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊದಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತಲ್ಲದೇ ತೆರಿಗೆ ಸೋರಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ತೆರಿಗೆ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ¹⁴.

¹³ Shirin Madan (2009). "E-Governance for Development : A Focuss on India", Palgrave MacMillan Publications, New Delhi, pp. 27-36

¹⁴ Partha Saradhi, Y., Rakesh Cheetal and Nirmal Gupta (2009). "E-Governance and Indian Society : An Impact Study of Andhra Pradesh, Kerala and Karnataka", Kanishka Publishers and Distributors, New Delhi, pp. 113-117.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 18ನೇ ಮೇ 2006ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ (NEGP) ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಗೆ (DIT) ಮತ್ತು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಗ್ರಿವ್ಯಾನ್ಸ್ (DAR & PG) ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವುದೇ ಅದರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನತೆಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಸಂಪರ್ಕ ರಹಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನತೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಆರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ (SCS)ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯು ಸಹ ಯೋಜನೆಯದಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಉದ್ದೇಶವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಜನರ ಆಡಳಿತ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ¹⁵.

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ವೇಟ್ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (SWAN), ಸ್ವೇಟ್ ಡಾಟಾ ಸೆಂಟರ್ಸ್ (SDCs) ಮತ್ತು ಕಾಮನ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಸೆಂಟರ್ಸ್ (CSCs)ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ

¹⁵ Shirin Madan (2009). "E-Governance for Development : A Focus on India", Palgrave MacMillan Publications, New Delhi, pp. 210-214.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (NIC), ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡೈಸೇಷನ್ ಆಫ್ ಟೆಸ್ಟಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಕ್ವಾಲಿಟಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಷನ್ (STQC) ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್ (C-DAC) ಮತ್ತು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗೌರ್ರೆನ್ಸ್ (NISG) ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 20 ವಿಲೇಜ್ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸೂಚನಾಲಯಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಸೂಚನಾಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಧನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ 15 ಸೂಚನಾಲಯಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿಯವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆ ಕೂಡ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದುವ, ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಸೂಚನಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಗೌರ್ರೆನ್ಸ್ (CEG) ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (IIM) ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಯೋಜನೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ 24 ಘಂಟೆಗಳ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂಚನಾಲಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಳಕೆದಾರರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನತೆಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನುರಿತ ಪರಿಣಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞರುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿತು¹⁶.

2.5. ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ

• ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ 'ಗ್ಯಾನ್ ದೂತ್' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನ ನೀಡದೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸೈಬರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯ ಅಲಭ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

• ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರವು 2004ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಲೋಕವಾಣಿ' ಎಂಬ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸೀತಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 38ರಷ್ಟಿದ್ದು ಶೇ. 88ರಷ್ಟು ಜನರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಹಿಂದಿ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಜಾರಿಗಾಗಿ 109 ಲೋಕವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೇ ಈಗಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೈಬರ್ ಕೇಂದ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

¹⁶ India: E-Readlines Assessment Report (2003). Chapter-3, Ministry of Information Technology of India available at <http://www.mit.gov.in>13/10/2010.

ಆಧಾರಿತ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಅವರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ವಿವರ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪರವಾನಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಅರ್ಜಿ ಪ್ರತಿಗಳ ವಿತರಣೆ, ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅನುದಾನದ ವಿವರ, ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ವಿತರಿಸಿರುವ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿವರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ¹⁷.

• ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಜೂನ್ 2000ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ (FRIENDS) ಎಂಬ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಪೈಲಟ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ತಿರುವನಂತಪುರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 2002ರ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ 'ಜನ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಮ್'ಗಳನ್ನು (JSK) ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಮತ್ತು ರೈತರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ¹⁸.

• ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯವು ಸಹ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ 2002ರಲ್ಲಿ ಲೋಕಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಜನಮಿತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇ-ಮಿತ್ರ ಎಂಬ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸೈಬರ್‌ಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಖಾಸಗಿ ಸೈಬರ್ ಒದಗಿಸುವ ಜನರ ಸೇವೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ

¹⁷ <http://www.sitapur.nic.in/lokvani/rojgar/iima-nov-2005,polf9/11/2010>.

¹⁸ Krishna B. Nair (2006). "Fast, Reliable, Instant, Efficient Network for the Disbursement of Services", Compendium of E-Governance for India, Routledge Publications, New Delhi, pp. 136-139.

ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ಖಾಸಗಿ ಸೈಬರ್‌ಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಸರ್ಕಾರವು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.¹⁹

- ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರವು 1999ರಲ್ಲಿಯೇ ಇ-ಸೇವಾ ಎಂಬ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರಬಾದ್ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 2001ರ ನಂತರ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆ ಸರ್ಕಾರದ ದೈನಂದಿನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರ 2003ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬೇಡಿಕೆ, ಪೂರೈಕೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳ ದರಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಲು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದೆ²⁰.

- ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ 1990ರ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚೆನ್ನೈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 1997ರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೀತಿಯೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. 2009ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ

¹⁹ Meetal Saxena (2008). "ICT in Rural India – E-Governance", ICFAI University Press, pp. 178-184.

²⁰ Rajkumar (2008). "E-Procurement, Compendium of E-Governance Initiatives in India", University Press, New Delhi, pp. 13-27.

ರೂ. 4560/- ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿತು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪೂರಕ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವೈದ್ಯರು ತಾವು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೇ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ, ವಿಮಾ ಇಲಾಖೆ, ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಂಪ್ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ಆಡಳಿತ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ STAR (Smart, Transparent, Accountable, Responsive) ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಸೌಲಭ್ಯ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ ಸಫಲವಾಗಿದೆ.²¹

• ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 2001ರ ನಂತರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು, ವಿಭಾಗೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪರ್ಕ (District Wide Area Network - DWAN) ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 4000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೌಕರರನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಪರ್ಕದಡಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಉಪ ನೋಂದಣಿ ವಿಭಾಗವು ಕೂಡ ತನ್ನ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರಲು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನಿರ್ವಹಣಾ ನಿಗಮ (Computer Maintenance Corporation - CMC)ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲಾ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

²¹ <http://goirectory.nic.tamilunadu.html>. Data downloaded on 01-05-2011.

ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.²²

- ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಪ್ರಯತ್ನ 2005ರ ನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ಉದ್ದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪುರಸಭೆ (ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ) ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೃಹ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾದ ಬೆಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.²³

- ಜಮ್ಮು-ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿತಗೊಂಡು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ವಿಫಲವಾದ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ

²² <http://maharashtra.nic.in>; <http://gooidirectory.nic.in.maharashtra.htm>.
Data downloaded on 30-04-2014.

²³ <http://westbengal.nic>. Data downloaded on 02-05-2011.

ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ²⁴.

• ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ NIC (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಧಾನ)ದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಆಧಾರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನದ ಮೂಲಕವೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯದ ಖಜಾನೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ 2 ಲಕ್ಷ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ವೇತನವನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕವೇ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಂಡಳಿ ಆಡಳಿತ, ಆರೋಗ್ಯ ಆಡಳಿತ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನವಾಗಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಆಹಾರ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದ್ದಾಗಿದೆ.²⁵

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಹರಿಯಾಣ, ಉತ್ತರಾಂಚಲ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಪಂಜಾಬ್, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಪಾಂಡಿಚೇರಿ, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷದ್ವೀಪ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದ್ದು, ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ, ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪೊಲೀಸ್, ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ

²⁴ <http://jammukashmirigovt.nic>. Data downloaded on 01-05-2011.

²⁵ <http://bihar.nic.in>. Data downloaded on 01-05-2011.

ಒಳಪಡಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷದ್ವಿಪ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ಪಂಜಾಬ್ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಪಾರ್ಕ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನಗೊಳಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಯ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ.

2.6. ಭಾರತದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಡಿಜಿಟೈಸ್ಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವಧಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣದ ಉದಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 2015ರಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಉಪಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಮೇಕ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಬಲೀಕರಣ, ಬೇಡಿಕೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಚಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿದ್ದು, ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆ ಪರ್ವವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

• ತೆಲಂಗಾಣ ರಾಜ್ಯ

ತೆಲಂಗಾಣ ರಾಜ್ಯವು ಡಿಜಿಟಲ್ ತೆಲಂಗಾಣ ಉಪಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಡಿಜಿಟಲ್ ತೆಲಂಗಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 100 ಇ-ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 4G ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೆ ವಾಟರ್ ಗ್ರಿಡ್ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಓ.ಎಫ್.ಸಿ. ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. 6ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಲಿಸುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೀನ್ ಫ್ಯಾಬ್ಲಿಕ್ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ.

• ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ

ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಡಿಜಿಟಲ್ ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು, 2002ರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಇ-ಸಾಕ್ಷರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಐ.ಟಿ. @ ಶಾಲಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಟೆಕ್, ಕೇರಳ ಸ್ಟೇಟ್ ಡಾಟಾ ಸೆಂಟರ್ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ಸ್ಟೇಟ್ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಮುಂತಾದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದ್ದು, ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಾಜ್ಯವು ಶೇಕಡ 75ರಷ್ಟು ಇ-ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ಹಂತದವರಿಗೆ ಬ್ರಾಂಡ್ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

• ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯ

2018ರ ವೇಳೆಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಪ್ರವೇಶ ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಂಡ್ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು 2015ನೇ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೈಬರ್ ಗ್ರಿಡ್ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು ಮತ್ತು ಸಿಸ್ಕೋ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದು, ಮಾಹಿತಿ ವಿತರಣೆಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಪ್‌ಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವು ರಾಜ್ಯದ 13 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 375,000 ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 23,000 ಕಿ.ಮೀ. ಒ.ಎಫ್.ಸಿ. ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ 3.33 ಬಿಲಿಯನ್ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 9,000 ಕಿ.ಮೀ. ಒ.ಎಫ್.ಸಿ.ಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇಡಲಾಗಿದ್ದು, ಜುಲೈ 2016ರೊಳಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅಗ್ರಿಕೆಟೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿ ವಿಪ್ರೋ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇ-ಪ್ರಗತಿ ಎಂಬ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು

ರೂಪಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉದ್ಯಮ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ್ದಾಗಿದೆ.

• ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯ

ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತ್ವರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು, ಗುಜರಾತ್, ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ ನಂತರ ಟಾಟಾ ಕಂಪನಿ ತನ್ನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕವನ್ನು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಇದು ಗುಜರಾತ್ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪೂರಕ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುವುದಲ್ಲದೇ ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಟಾಟಾ ಉದ್ಯಮದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. 2016ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 100 ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸುತ್ತಿಗೆ ವೆಂಚರ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ (ವಿ.ಸಿ.) ಧನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಐ.ಟಿ.) ಮತ್ತು ನ್ಯಾನೋ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 2000 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಪ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. 2 ಮಿಲಿಯನ್ ಚದುರ ಅಡಿ ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಷನ್ ಸ್ಪೇಸನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಪ್‌ಗಳಿಗೆ 1 ಬಿಲಿಯನ್ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಗಾಂಧಿನಗರದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ 4000 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಪ್‌, ಆಕ್ಸಿಲರೇಟರ್, ಇನ್‌ಕ್ಯುಬೇಟರ್, ವಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ 2017ರಲ್ಲಿ ವೈಬ್ರಂಟ್ ಗುಜರಾತ್-2017 ಎಂಬ ಶೃಂಗ ಸಭೆಯನ್ನು ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಆಯೋಜಿಸಿತ್ತು.

• ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ

ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಭಾರತದ ಸ್ವಂತ ಸಿಲಿಕಾನ್ ವ್ಯಾಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆರಂಭಿಕ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ ನಿಜವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಈ ಸಂಬಂಧ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಪಿಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭೂಮಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು 177 ಗಣಕೀಕೃತ ಭೂಮಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ 6.7 ಮಿಲಿಯನ್ ರೈತರ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಸುಮಾರು 20 ಮಿಲಿಯನ್ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಪ್ಸ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ 19ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಡಿಜಿಟಲ್ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.²⁶

2.7. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳು, ಅನಾನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

1990ರ ದಶಕದಿಂದಲೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಇತರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಂತೆ ಭಾರತವು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಲೋಚನೆ ಮೂಲಕ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಿರುವ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು.

2.7.1. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳು

1. ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ವೇಗದ ಹೆಚ್ಚಳ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ, ದೂರವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಸಂವಹನ ವೇಗ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

2. ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿತ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಆಧಾರಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮುದ್ರಣ ವೆಚ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರಂತರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಫೋನ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

²⁶ <http://www.entrepreneur.com/article/28093>.

3. ಪಾರದರ್ಶಕತೆ

ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕವೇ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಯೋಜನಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕರಾರುವಾಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವೇ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

4. ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

5. ಸುಧಾರಿತ ಗ್ರಾಹಕ ಸೇವೆ

ಬ್ಯಾಕ್ ಎಂಡ್ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕ ಸೇವೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಇ-ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.

6. ಮಾಹಿತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

2.7.2. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಸಹ ಕೆಲ ಅನಾನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸರಿಸಿರುವುದು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ವಿಳಂಬವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇ-ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ

ಕಾಲ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿವೆ. ಬಳಕೆದಾರರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಳಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತಿಕೆ, ಬಳಕೆದಾರರ ಸಹಾಯದ ಅಗತ್ಯತೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕ ಸೇವಾ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾನವನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಎಷ್ಟೇ ಖಾತ್ರಿ ನೀಡಿದರೂ ಈ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಭಯವಿದೆ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

2.7.3. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇವೆ. ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಡೆತಡೆಗಳೆಂದರೆ ಭದ್ರತೆ, ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ತಗುಲುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರಂಭಿಕ ವೆಚ್ಚ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1. ನಂಬಿಕೆ

ಇ-ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹಂತದ ನಂಬಿಕೆಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಬಳಕೆದಾರರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಎರಡನೆಯದು ಆಯಾ ಸರ್ಕಾರದ ನಂಬಿಕೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೋಸದ ವಹಿವಾಟನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಜನರ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಇರಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಪರಿಣಿತರ ಗೌಪ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಮತ್ತು ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಘಟನೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆದಾರರ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಭದ್ರತೆಯ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು.

2. ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ

ಬದಲಾವಣೆಯ ವಿದ್ಯಮಾನವು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಕಾಗದ ಆಧಾರಿತದಿಂದ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಚಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ನಾಗರಿಕರು, ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು, ವ್ಯವಹಾರಗಾರರು ಎಲ್ಲರೂ ಪಕ್ಷಪಾತ ಹೊಂದುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

3. ಡಿಜಿಟಲ್ ಡಿವೈಡ್

ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಭಜನೆಯು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಮೂಲಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಭಾಷಾ ಸೂಚಕಗಳು, ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಭಜನೆಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಭಜನೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಬಡತನ ಈ ವಿಭಜನೆಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಲೂ ಇದು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

4. ವೆಚ್ಚ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ನಿಷೇಧಿತ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವೆಚ್ಚ. ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತದಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಮರ್ಥ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

5. ಗೌಪ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಗೆ ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರವೇಶವಿದೆ. ವೆಬ್ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ, ವೆಬ್ ಸೇವೆಗೆ ಸೀಮಿತ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ವೆಬ್ ಸೇವೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವೇಶ. ಆದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಡೇಟಾ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಭದ್ರತಾ ಪ್ರವೇಶ ನೀತಿಯ ಕಾನೂನು

ಪರಿಗಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ಪಷ್ಟ ಭದ್ರತಾ ಮಾನದಂಡಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಆದಾಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಗೌಪ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಬೇಕು ²⁷.

2.8. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ

ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಹಿತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಕೀಲಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಸರ್ಕಾರದಡೆಗೆ ನಾಗರಿಕರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾರತವು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು 2005ರ ಅಂಗೀಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಇದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿಯೂ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು, ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಡಾ. ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ನೇತೃತ್ವದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತ್ವರಿತ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡು ಹಿಂದಿನ 2002ರ ಮಾಹಿತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕಾಯ್ದೆ 2005ರ ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯ್ದೆಯಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು 12ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2005ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು ²⁸.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ

1994ರಲ್ಲಿ ಮಜ್ದೂರ್ ಕಿಸಾನ್ ಸಂಘ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಬಿಲ್ಲುಗಳು, ವೇತನ ಪಾವತಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂಘ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಜನತೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಇಲಾಖೆಗಳು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲ

²⁷ http://www.insightsonindia.com/2014/11/23/e-governance_india-concept-initiative-issues.

²⁸ First Report, Second Administrative Reforms Commission, Right to Information, June 2006, Master Key to Good Governance.

ಯೋಜನೆಗಳು ಕಾಗದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಾರಿಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸಂಘ ಗ್ರಹಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸಿನ ದುರುಪಯೋಗ ಮೊದಲಾದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.²⁹

1996ರಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಸೂದೆ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರೆಸ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹ 1997ರಲ್ಲಿ ಮಸೂದೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 1997ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯು ಸಹ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಶಾಸನದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಯಿದೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು. 1996ರ ಎಪ್ರಿಲ್ 17ರಂದು ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರೆಸ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇದು ಅಸಮರ್ಪಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯಿದೆ ಅನುಷ್ಠಾನದ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

1997ರ ಜುಲೈ 31ರಂದು ಗೋವಾ ಸರ್ಕಾರ, 2000ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ, 2003 ಜನವರಿ 24ರಂದು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ, 2001 ಮೇ 14ರಂದು ದೆಹಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೇ 2005ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯಿದೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿಯಾಯಿತು.³⁰

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿನ 19(1)(A)ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ 21ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದು ಬೆನೆಟ್ ಕೋಲ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು

²⁹ Right to Information Act, 2005, The Bare Act, The Gazette of India, New Delhi, 21st June 2005.

³⁰ Right to Information Act, 2005 : A Guide for Media.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅರ್ಹರಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.³¹

ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಭಾವ

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ನಿಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಆಡಳಿತ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಹೌದು. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಭಾರತದ ಏಕೈಕ ನ್ಯಾಯಯುತ ಕಾನೂನು. ಇದು ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಆಧಾರಿತ ಕಾನೂನಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಯು ಜ್ಞಾನವಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯುತನನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದು, ಇಂತಹ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ವರ್ಗದ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ವರ್ತನೆ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಭಾರತದ ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿದೆ. ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧಿಸುವ, ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ಮಾನ್ಯಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

³¹ <http://www.legalservicesindia.com/articles/2511/righttoinformation-and-impact-on-administration.html>.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.³²

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು

ಭಾರತದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಾರತವನ್ನು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಜನರಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಜನರ ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನೊಂದಿಗೆ ನಾಗರಿಕರು ತಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಯುವ ಮಾಹಿತಿದಾರರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಅವಳಿ ಮತ್ತು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾರದಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ ಪೂರ್ಣ ಜಾರಿಯಾಗದ ಹೊರತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಎಂದಿಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಇರದವರೆಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ ತನ್ನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ, ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕವೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.³³

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆ

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 19(1)(ಎ)ನಿಂದ ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸಹ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ

³² Vidya Subrahmaniam, "India shows the Way in R.T.I. in South Asia (<http://www.hindu.com/2010/04/29/stories/20/004296181300.html>).

³³ Gole, S.L. (2007). "Right to Information and Good Governance", Deep and Deep Publications, p. 2.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಬಾಧ್ಯತೆಯಡಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೂಲಕ ದಯಪಾಲಿಸಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಐ.ಟಿ. ಕಾಯ್ದೆ ಮೂಲಕವೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರುವ ಭಾರತದ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

- ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಾಖಲೆಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.
- ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯವರೆಗೂ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಗೆಜೆಟ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ-ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಹೀಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ವರದಾನವಾಗಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.³⁴

ಭಾರತದ 2005ರ ಮಾಹಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಪೋರ್ಟಲ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ಡೈರೆಕ್ಟರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು

³⁴ Monga, A. (2008). "E-government in India : Opportunities and Challenges", *JOAG*, Vol. 3, No. 2.

ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕರು ಮಾಹಿತಿ, ಮೇಲ್ಮನವಿ, ದೂರುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಂತಿಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಕೆಲಸದ ಅರಿವಿನ ಅರ್ಜಿ (Request Applications) ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಪ್ಲೂ ಅರ್ಜಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಮರು ಪಡೆಯುವಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮರುಸಂಘಟಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕೆಲ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಹಲವಾರು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಸೆಕ್ಷನ್ 4(1)(ಎ)ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಛೇರಿ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸ್ನೇಹಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಗಣಕೀಕರಿಸಲು ಕಛೇರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಸೆಕ್ಷನ್ 4(1ಬಿ)ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಪೂರ್ವಬಾವಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಣಕೀಕೃತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ನಿಗದಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ, ಪರವಾನಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಧಾನಗಳು, ವಾಹನ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆ, ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳ ದರಪಟ್ಟಿ,

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು ಮೊದಲಾದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಾಖಲೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕೃತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಫಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಕಿಯೋಸ್ಕ್

ಜನರು ತಮ್ಮ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲಾಯಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ಅಥವಾ ಪಿ.ಐ.ಕೆ.ಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ನಿಯಮಗಳು 2006ರ ನಿಯಮ 3ರ ಪ್ರಕಾರ ಗಣಕೀಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ಒಳಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಳಕೆದಾರ ಇಂಟರ್‌ಫೇಸ್‌ಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ಭೇಟಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಕಛೇರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಿಸಿದ ಇ-ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಸಕ್ತ ಬಳಕೆದಾರರು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವುಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ

ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್ ಪ್ಲಸ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಮನೆಯ ಐದು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 200,000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಡಳಿತದ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅರ್ಜಿದಾರರು ಮಾಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ/ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್/ಫೋಟೋಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಮಯ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಫಲವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಕಛೇರಿ ಅಥವಾ ಸೈಬರ್ ಕೆಫೆ (ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ.) ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೈಗೆಟಕುವ ಸೇವಾ ದರದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಒಂದು ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂಲಕ ದೂರದ ತನ್ನ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಅರ್ಜಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ

ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.³⁵

2.9. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಛಾಯೆ 1987ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಪಗ್ರಹ ಆಧಾರಿತ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (NICNET)ನಿಂದಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಾದ ನಂತರ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಯಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. 1990ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ NICNETನ್ನು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಣಕೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಟೆಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕವು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ (G-C) ಇರುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

1. ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಭೂ ಮಾಲೀಕರ ಮಾಲೀಕತ್ವ, ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಣಕೀಕೃತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗಣಕೀಕೃತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಫ್ ರೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆ

ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ 177 ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ 6.7 ಮಿಲಿಯನ್ ರೈತರ 20 ಮಿಲಿಯನ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

³⁵ Right to Information Act-A Legal Tool against India's Cyber, Divide, Informatics, January 2009 Issues.

ಗ್ಯಾನ್‌ದೂತ್

ಇದು ನಾಗರಿಕ ವಿತರಣಾ ಸೇವಾ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜನರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಳಿ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 2002ರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಲೋಕವಾನಿ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸೀತಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ 2004ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್

ಸೇವೆ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ವೇಗ, ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ತರಲು ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಾಕಿಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲು ಇದು ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜನಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಇ-ಮಿತ್ರ ಯೋಜನೆ

ರಾಜಸ್ಥಾನ ಸರ್ಕಾರವು ಲೋಕಮಿತ್ರ-ಜನ್ಮಿತ್ರಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗರಿಷ್ಠ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಇ-ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರು ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.³⁶

³⁶ <http://csc.gov.in/esign>.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ (G-B) ಉಪಕ್ರಮಗಳು

- ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಸಮಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ಎಂ.ಸಿ.ಎ. 21 (MCA21)

ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಿ-ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವ್ಯವಹಾರ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ, ವ್ಯವಹಾರ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರ (G-G)ಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

- ಖಜಾನೆ

ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಗ್ರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಜಾನೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಆಯ-ವ್ಯಯ ಅನುಮೋದನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸರ್ಕಾರದ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸುವ ಹಂತದವರೆಗೂ ಪ್ರತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಈ ಉಪಕ್ರಮ ಹೊಂದಿದೆ.

- ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗೋವ್

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸುಗಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ವರ್ಕ್ ಪ್ಲೊ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಗೋವ್‌ವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ 2006ರಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು,

ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಯೋಜನೆಯದು. ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೈಗೆಟಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸೇವೆಗಳ ದಕ್ಷತೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು (ಎಂ.ಎಂ.ಪಿ. ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ಯೋಜನೆಗಳು)

- ಇ-ಆಫೀಸ್

ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪರಿಚಯದ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಆಧುನೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಅರಿತು ಕೆಲಸದ ಹರಿವು ಮತ್ತು ನಿಯಮಾಧಾರಿತ ಪ್ರೊಸೀಜರ್‌ಗಳನ್ನು, ಕಛೇರಿಗಳ ಆದೇಶಗಳ ಶೋಧ ಮತ್ತು ಮರು ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇ-ಆಫೀಸ್ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

- ವಲಸೆ, ವೀಸಾ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯರ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್

ಭಾರತವು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು ವಲಸೆ ಚೆಕ್‌ಪೋಸ್ಟ್ ಎಂಬುದು ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಇರುವ ಜನಪ್ರಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ದೇಶ ಪ್ರವೇಶ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಆಧಾರ್

ಅನನ್ಯ ಗುರುತಿನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಪ್ರತಿ ನಿವಾಸಿಗೆ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲು ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮಾನದಂಡವಾಗಿದೆ.

- ಪಿಂಚಣಿ

ಪಿಂಚಣಿ/ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪಿಂಚಣಿದಾರರಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರವೇಶ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿದಾರರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ.

- **ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್**

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿನ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಎಂ.ಎಂ.ಪಿ. ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

- **ಇ-ಪೋಸ್ಟಿಂಗ್**

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ವರ್ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಅಂಚೆ ಸೇವೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣವನ್ನು ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಗಣಕೀಕೃತ ನೋಂದಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ಯೋಜನೆಗಳು

- **ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ**

ಈ ಯೋಜನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು, ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.

- **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ**

ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಚಲನೆ, ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಸಲು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ, ನ್ಯಾಯಯುತ ಬೆಲೆ ಮಳಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- **ಆರೋಗ್ಯ**

ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯವು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಔಷಧಿಗಳ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಲಸಿಕೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಆಶಾ ಮತ್ತು ಎ.ಎನ್.ಎಂ. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

- ಇ-ಪಂಚಾಯತ್

ಅಸಮರ್ಪಕ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಸೀಮಿತ ಗಣಕೀಕರಣದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನರಳುತ್ತಿದ್ದು, ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ವಿತರಣಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ತುಂಬ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ಯೋಜನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವಾಲಯ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

- ಇ-ಜಿಲ್ಲೆ

ಇ-ಡಿಪ್ಲಿಕ್ಟ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 31 ಮಿಷನ್ ಮೆಡ್ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಡಿ.ಐ.ಟಿ. ಗೋ ಐ ನೋಡಲ್ ಸಚಿವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಬ್ಯಾಕೆಂಡ್ ಗಣಕೀಕರಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇದು ರಾಜ್ಯ ವೈಡ್ ಏರಿಯಾ (SWAN) ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನ್ನು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಸ್ತಂಭವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.³⁷

ಸಂಯೋಜಿತ ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ಯೋಜನೆಗಳು

- ಇ-ಖರೀದಿ

ಇ-ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ (ಇ-ಜಿ.ಪಿ.) ಮಿಷನ್ ಮೆಡ್ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವಾಲಯ (ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ)ಯನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

³⁷ <http://asscore.in/yojana-kurukshetra/citizen-e-services>.

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಖರೀದಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಿದೆ.

- ಇ-ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು

ಇ-ಕೋರ್ಟ್ ಮಿಷನ್ ಮೇಡ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ನ್ಯಾಯಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದು, ಕೈಗೆಟಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಭರವಸೆ ಈ ಯೋಜನೆ ನೀಡಿದೆ.

- ಇ-ಬಿಜ್

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಇಲಾಖೆ (ಡಿ.ಐ.ಪಿ.ಪಿ.) ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವಾಲಯವು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ವ್ಯಾಪಾರ ಜೀವನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.

- ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಟೆಲಿಮೆಡಿಸಿನ್, ಮನೋರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಖಾಸಗಿ ಸೇವೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವೀಡಿಯೋ, ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಡೇಟಾ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅರ್ಜಿ ನಮೂನೆಗಳು, ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್, ದೂರವಾಣಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕಂದಾಯ ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ಪಾವತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

- ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ

ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಅರ್ಹತೆಗಳಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಪಿಂಚಣಿ, ಅಂಗವಿಕಲ ವೇತನ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನಗಳಂತಹ ಸೇವಾ

ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಧಾರ್ ಮತ್ತು ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಯಾವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೂಲಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಹಣಕಾಸು ಸೇರ್ಪಡೆ, ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ವಹಿವಾಟನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು**

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ದೇಶವನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಬಲೀಕೃತ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಉಪಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳೆಂದರೆ,

- **ಮೈಗೋವ್ ನಾಗರಿಕ ಪೋರ್ಟಲ್**

ದೇಶದ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪೋರ್ಟಲ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಚಾಲಿತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

- **ಇ-ಕ್ರಾಂತಿ ಯೋಜನೆ**

ಇದು ದೇಶದ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೇವೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲೂ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

- **ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನಿಗೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೇಘ**

ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಸತಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ದಾಖಲೆಗಳು, ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಲಾಕರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು

ಹಾರ್ಡ್ ನಕಲನ್ನು ನೋಡದೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಸಂವಹನ ಪ್ರೋಟೋಕಾಲ್, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಜನರು ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಾರದು ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

• ಮೊಬೈಲ್ ಆಡಳಿತ

ಎಂ-ಆಡಳಿತವು ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬದಲಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಹ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಎಂ-ಆಡಳಿತ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಬೇಕಾದರೂ ಸುಧಾರಿಸಲು ಮೊಬೈಲ್ ಅಥವಾ ವೈರ್‌ಲೆಸ್‌ನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಉತ್ತಮ ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

• ಮೊಬೈಲ್ ಸೇವಾ

ಇದು ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಬ್ಲೆಟ್ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವೆಬ್ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಪರ್ಕದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಸೆಂಟರ್ (ಎಂ-ಆಫ್ ಸ್ಟೋರ್)ನ್ನು ಸೇವಾ ಭಾಗವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಲೈವ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಸಾಧನೆ ಫಲವಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನವಾಗಿದೆ.³⁸

³⁸ <http://www.insightsonindia.com/2014/11/23/e-governanceinindia-concept-initiatives-issues>.

2.10. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತದ ಮೂರನೇ ಸ್ತರದ ರಚನೆಯನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವ-ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್‌ನ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಮಾನವಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಚುನಾಯಿತ ಮಂಡಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೊಘಲ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಬಲವಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತಿಶ್ರೇಣಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಜನೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 40ನೇ ವಿಧಿಯು ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೇ ಇವುಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪೂರಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವಾರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು.

1. ಬಲವಂತರಾಯ್ ಮೆಹತಾ ಸಮಿತಿ

ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ನೇಮಕವಾದ ಈ ಸಮಿತಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವ-ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ 1957ರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಮೂರು ಹಂತದ ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ (ತಾಲ್ಲೂಕು) ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ

ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಸಮಿತಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿತು.

2. ಅಶೋಕ್ ಮೆಹತಾ ಸಮಿತಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು 1977ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳೆಂದರೆ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಎಂಬ ಎರಡು ಹಂತದ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು, ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ತೆರಿಗೆ ರೂಪದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರಾಢೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

3. ಜಿ.ವಿ.ಕೆ. ರಾವ್ ಸಮಿತಿ

ಈ ಸಮಿತಿಯನ್ನು 1985ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ರೂಪಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು.

4. ಸಿಂಘ್ಲಿ ಸಮಿತಿ

1986ರಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿದ ಈ ಸಮಿತಿಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗುವಂತೆ ಪುನರ್ ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣಾ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

1992ರ 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಮೂಲ ಸಂವಿಧಾನದ 40ನೇ ವಿಧಿಗೆ ಹೊಸ ರೂಪ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 1992ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನ 11ನೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ 29 ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ,

- ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಭೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನ ಸಭೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು 20 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಧ್ಯಂತರ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.
- ಮೂರು ಸ್ತರದ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಸದಸ್ಯರೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಯ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನ್ವಯ ಸದಸ್ಯರೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ 05 ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವಧಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾದರೆ ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.
- ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳ ಚುನಾವಣೆಯ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.
- ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುದಾನ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು.
- ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಣಕಾಸು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೇ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವುದು.
- ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣೆ, ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಂಗಡಣೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ತಡೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.³⁹

³⁹ <http://www.legalserviceindia.com/legal/article-4panchayati-raj-institution-in-westbengal.html>.

2.11. ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ

ಮಾಹಿತಿಯು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕೀಲಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಗಮನದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯು ಮೌಖಿಕ ಸಂವಹನ, ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯ, ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಡೇಟಾವನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಬಹುದು, ಸಾಗಿಸಬಹುದು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ವಿತರಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವುದು ಘನ ಸರ್ಕಾರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತದವರೆಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ನಾಗರಿಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತವು ಗ್ರಾಮ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು, 742 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ 72.2ರಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಲ್ಲಿನ ಜ್ಞಾನ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಭಾರತವು ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೇಶದೊಳಗಿನ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇ-ಆಡಳಿತ ಅನ್ವಯಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾದ ಕೆಲ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿವೆ.⁴⁰

ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವಾರಣಾ ಯೋಜನೆ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೇಂದ್ರ ಅಬಕಾರಿ, ವಿಶೇಷ ಗುರುತಿನ ಐ.ಡಿ. (ಆಧಾರ್) ಮತ್ತು ಇ-ಆಫೀಸ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಆಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಿದ್ದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೆಟೂ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್, ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂಮಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಿ-ಸೇವಾ ಮೊದಲಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನವಾಗಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿನ್ಯಾಸ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.

- ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

⁴⁰ Dhar, A. 2006. '260 Million Indians Still Below Poverty Line', accessed on 30th January 2006, from <http://www.thehindu.com/2006/01/28>.

- ಹೊಸ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿತರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು (ಕಿಯೋಸ್ಕ್) ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಸೇವಾ ವಿತರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿನ ಅಪನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಗೌಪ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಹಿವಾಟು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ಅನ್ವಯಗಳು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಆದಾಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉದ್ಯಮಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಉಳಿತಾಯದ ಲಾಭದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಹಿವಾಟು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪಾತ್ರ ಅಪಾರವಾದುದು.

ಪೈಲಟ್ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇ-ಸರ್ಕಾರಿ ಅರ್ಜಿಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಗರಿಕರ ವಹಿವಾಟನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇ-ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.⁴¹

⁴¹ <http://www.cxotoday.com/news-analysis/role-ofICT-in-e-governance-and-rural-development>.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಭಾರತವು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಹೊಸತೆರನಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಮೂಲಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಇಡೀ ದೇಶವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಘನ ಸರ್ಕಾರ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಆಶಯಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ-03

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

- 3.1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ
  - 3.2. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಚನೆ
  - 3.3. ಕರ್ನಾಟಕ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ
  - 3.4. ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
  - 3.5. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು
  - 3.6. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವಾಗಿ ಸಕಾಲ
ಕಾಯ್ದೆ
  - 3.7. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ
ಅನುಷ್ಠಾನ
  - 3.8. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಾಲ
ಸೇವಾ ಕಾಯಿದೆ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳು
-

ಅಧ್ಯಾಯ-03

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಪ್ರತಿ ಸರ್ಕಾರವೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನವು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು 365×24ರ ನಿರಂತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಾಧನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ¹.

3.1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು 1990ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದು, 1985ರಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಐ.ಟಿ. ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. 1971ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣಕಯಂತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. 1991ರಲ್ಲಿ Karnataka Software Technology Park ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇದರ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು 1997ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಣಿಪಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. 2003ರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆ 1960ರ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರ (Centre for e-Governance)ವನ್ನು

¹ Vaibhav Gandhi and C.K. Kumbharana. (2017). E-governance in local bodies in India, *International Journal of Scientific and Research Publications*, Vol. 7, Issue 2.

ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣಾ (DPAR) ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

3.2. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಚನೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಂಡಳಿ (Governing Council) ಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವು ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ (DPAR) ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಸದಸ್ಯರ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

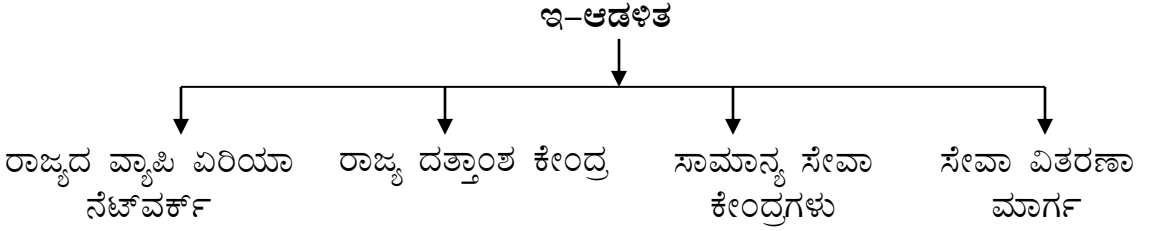
ಕರ್ನಾಟಕ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ತ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದು.
- ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
- ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದು.
- ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು.

- ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ರೂಪಿಸುವುದು².

ಕರ್ನಾಟಕ ಇ-ಆಡಳಿತದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ತಂಭಗಳು

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಭೂತ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ.

1. ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಿ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (SWAN - State-Wide Area Network)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ಇ-ಆಡಳಿತ ಶಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಬಳಕೆದಾರ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆ-ಸ್ವಾನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ದೋಷಮುಕ್ತ ವೀಡಿಯೋ, ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂವಹನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುವಿವಿಧ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಕೆ-ಸ್ವಾನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಸಂಪರ್ಕಗೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಛೇರಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜಭವನ, ಹೈಕೋರ್ಟ್, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ, ಕಾರಾಗೃಹಗಳು, ಖಜಾನೆ ಇಲಾಖೆ, ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 4,000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ-ಸ್ವಾನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

² <https://www.researchgate.net/publication/333982059>.

2. ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರ (SDC - State Data Center)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 2004-05ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನದ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ದತ್ತಾಂಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು (Common Service Centers)

ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಭಾರತದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸವಾಲಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 2006ರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬದ್ಧತೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ನಮೂನೆಗಳು, ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್, ದೂರವಾಣಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಬಿಲ್ಲುಗಳಂತಹ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಪಾವತಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

4. ಸೇವಾ ವಿತರಣಾ ಮಾರ್ಗ (SDG- Services Delivery Gateway)

ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇವೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರದ ಹಂತ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೇದಿಕೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಬಹುಮಾದರಿ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರ್ಸಂವಹನ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಒಂದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ದ್ವಾರವಾಗಿ ಸೇವಾ ವಿತರಣಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಇದರ ಮೂಲಕ ಬಹು ಮಾದರಿ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಂವಹನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ರವಾನೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

3.3. ಕರ್ನಾಟಕ ಇ-ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವು ರೂಪಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಭೂತ ಯೋಜನೆಗಳು

1. ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರ

ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 2005ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಇದರ ಮೂಲಕ ಇ-ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ, ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ದೃಢೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಅಗತ್ಯ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಹಿಂಮಾಹಿತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ದೊರಕಿಸುವುದು.

ಸಾಧನೆಗಳು

- 21 ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ 43 ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಇದು ಒದಗಿಸಿದೆ.
- ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ದೂರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಚಿವಾಲಯದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

2. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಿ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (K-SWAN)

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ದತ್ತಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ವೀಕ್ಷಣೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಕೆಸ್ವಾನ್ ರಾಜ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ರಹದಾರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ನಿಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸೇವಾ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲಾಖಾವಾರು ಈ ಯೋಜನೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿ, ಖಜಾನೆ, ಕಾವೇರಿ, ನೆಮ್ಮದಿ, ಸ್ಟ್ಯಾಂಪ್ ಮತ್ತು ರೆವಿನ್ಯೂ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದೆ.
- ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಸ್ತಂತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.
- ದೂರದ ಖಜಾನೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಡ್ ವಿಡ್ತ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು.

3. ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಲ್ ಲೋಕಲ್ ಏರಿಯಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ (SECLAN - Secretariate Local Area Network)

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಚಿವಾಲಯ ಮಟ್ಟದ ವಿಧಾನಸೌಧ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಚಿವಾಲಯ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಹಿರಿಯ ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಡತ ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಜರಾತಿ, ವಿಡಿಯೋ ಸಮವಾದದಂತಹ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ನಿಸ್ತಂತು (Wireless) ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಡಗಿಸುವುದು.
- ವಿಕಾಸಸೌಧದ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯು.ಪಿ.ಎಸ್. ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಮಾಹಿತಿ ರವಾನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಫೈಬರ್ ಕೇಬಲ್ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ದೋಷಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು

1. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿ (Human Resource Management System)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 176 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಲಕ್ಷ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಂಖ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಜೆ ಪತ್ರ, ವರ್ಗಾವಣೆ ಆದೇಶ, ವೇತನ ಬಟವಾಡೆ, ಸೇವೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ತಂತ್ರಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಪ್ರತಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯ ಏಕೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ.
- ಸೇವಾ ಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಖಜಾನೆ ಇಲಾಖೆಯ ತಪ್ಪು ರಹಿತ ವೇತನ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಏಕರೂಪ ಅನುಷ್ಠಾನ.
- ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ ನಿಗದಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ.
- 3100 ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದು.
- ವೇತನ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವೇತನ, ಬಡ್ಡಿ, ತುಟ್ಟಿಭತ್ಯೆ ಇವುಗಳ ಲೆಕ್ಕ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಹೊಸ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.

2. ಇ-ಸಂಗ್ರಹಣೆ (E-Procurement)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಹರಾಜು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳತೆ ತರಲು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ

ಇಲಾಖೆಗಳ, ನಿಗಮಗಳ ಹರಾಜು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಇ-ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಹರಾಜು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವುದು.

ಸಾಧನೆಗಳು

- ಎಲ್ಲಾ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ನೆಫ್ಟಿ ಮತ್ತು ಆರ್.ಟಿ.ಜಿ.ಎಸ್. ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
- ಹರಾಜು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದು.
- H1 ಟೆಂಡರ್‌ಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು.
- ಪೂರ್ವರೂಪಿತ ಸ್ಟೆಡ್‌ಶೀಟ್ ಮೂಲಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ದಾಖಲೀಕರಣ.
- 3020 ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇ-ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕುರಿತ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ³.

3.4. ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

1. ಯು.ಐ.ಡಿ. (ಆಧಾರ್)

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವೇ ಆಧಾರ್ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಜನರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿದಾರರನ್ನಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ Memorandum of Understanding (MoU)ಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದು 2010 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 10ರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯಾಗಿ ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

³ Annual Report (2011-12). Centre for E-Governance, Government of Karnataka.

2. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (Capacity Building)

ಇಲಾಖಾವಾರು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನೀಡಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಆಶಯ ಸರ್ಕಾರದ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಅವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

3. ಭೂಮಿ

1990ರ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿ ಸಂಬಂಧ ಪಹಣಿ, ಪಟ್ಟಾ, ಬೆಳೆ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡದೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

4. ಕಾವೇರಿ

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2004-05ರಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಭೂ-ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಉಪನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

5. ನೆಮ್ಮದಿ ಕೇಂದ್ರ

ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದ್ದು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 83ರಷ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

6. ಮೊಜಿನಿ

ಇದು ಭೂ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಬಂಧ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 45 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 11 ಇ-ನಕ್ಷೆ ನೀಡುವ

ನಿಯಮವಿದ್ದು ಈ ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕಾರಣ ಭೂಮಾಪನ ಇಲಾಖೆ ನೋಂದಾಯಿತ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದ ಭೂ ಸರ್ವೇಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತದೆ.

7. ಖಜಾನೆ

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಟಾಟಾ ಕಂಪನಿ ರೂಪಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಖಜಾನೆ ತಂತ್ರಾಂಶ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುವಂತಹ ಹಣವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪಾವತಿ, ಸ್ವೀಕೃತಿ, ಸ್ಟ್ಯಾಂಪ್, ನಿವೃತ್ತಿವೇತನ ಜಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕ ವೆಚ್ಚಗಳು ತಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

8. ಯುವ ಡಾಟ್ ಕಾಮ್

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು N.I.I.T. ಮತ್ತು S.S.I. ಕಂಪನಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಸುಮಾರು 225 ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತಿಂಗಳಿಗೆ 1500 ` 6 ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ` 4500 ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಬಂಧ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

9. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ

ಈ ಯೋಜನೆಯು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಿರ್ದೇಶನ, ತೀರ್ಮಾನಗಳು, ಜಾಗತಿಕ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

10. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್

2002ರಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ರೋಸಾಫ್ಟ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಲು ತಂತ್ರಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

11. ಸಹಕಾರ ದರ್ಪಣ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಗಣಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಬಲ, ಹಣಕಾಸು, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

3.5. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು

- ರಾಜ್ಯದ ಜನರಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಜನ ಅಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದ ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದನ್ನು ಇ-ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.
- ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್: ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ತೊಡಕಾಗಿದೆ.
- ಅಸಮರ್ಪಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವವು ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆ.
- ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಾರಣ ಜನತೆ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಕಡೆಗಿನ ಒಲವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಬಂಡವಾಳದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ನೌಕರರು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ.

3.6. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವಾಗಿ ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆ

2011ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 2011 ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 11 ಇಲಾಖೆಗಳ 151 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. 2012 ಮಾರ್ಚ್ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೂ 114 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು 265 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 26 ಇಲಾಖೆಗಳ 800 ಸೇವೆಗಳು ಸಕಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿವೆ.

1. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಕಾಲ ಸೇವಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು 'ನಾಗರಿಕರ ಸೇವೆಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ ಖಾತರಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಸರ್ವಿಸ್ ಆಕ್ಟ್ ಎಂದೂ ಕೂಡ ಸಂಭೋದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು 2016ರ ನಂತರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯು ಸಕಾಲಾ ಕಾಯಿದೆಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಕಾಲ ಎಂದರೆ ನಿಗದಿತ ಸಮಯ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಸೇವೆಗಳ ಖಾತರಿ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ನಿಯಮ 3ರ ಪ್ರಕಾರ ನಾಗರಿಕರು ನಿಗದಿತ ಸಮಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

- ಕಾಯಿದೆಯಿಂದ ಖಾತರಪಡಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೇವೆಗೂ ಸರ್ಕಾರವು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿ (ಸೇವೆ ಬಯಸುವವರು) ಸೇವೆ ವಿಳಂಬತೆಗೆ ತಗಲುವ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯಮ 4ರ ಪ್ರಕಾರ ನೇಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿ ನಾಗರಿಕ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಗ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು, ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿಂಬರಹದ ಮೂಲಕ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸಬೇಕು (ನಿಯಮ-5).
- ನಿಯಮ 6ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾದ ಅರ್ಜಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ನಿಯಮ 7ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕು.
- ನಿಯಮ 8ರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಯೋಜಿತ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಅಧೀನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಕನನ್ನು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದರೆ ನಂತರ ಅವರು ಕಾಯಿದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದಂತೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸಲು ಹಲವಾರು ದಿಟ್ಟ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

- ಸಕಾಲವನ್ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬದಲಾಗಿ ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಲಹೆಗಾರರೂ ಸೇರಿ ಸಕಾಲ ಮಿಷನ್ ತಂಡ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

- ಇ-ಆಡಳಿತ ಘಟಕವು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಶೀದಿ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಗರಿಕರು ಸಕಾಲವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಮತ್ತು ಫೋನ್ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು.
- ಸಕಾಲ ಮಿಷನ್ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ ಸಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆಗಳ ಅರ್ಹತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಣಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ⁴.

3. ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ

2012ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊರತಂದಾಗ ಸಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಸಕಾಲ ಕಾಯಿದೆಯು ದಂಡಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರೇರಣೆ ಚಾಲಿತವಾಗಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಒಂದೇ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಕಾಲ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು ನಾಗರಿಕರು ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ, ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ, ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣದ ನೋಂದಣಿ, ಚಾಲನೆ ಪರವಾನಿಗೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಸಕಾಲಾ ಪೋರ್ಟಲ್ 20 ಮಿಲಿಯನ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶೇಕಡ 96.55ರಷ್ಟು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು I.S.O. ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಬ್ಯೂರೋ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದ 20 ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾಲ ಸೇವೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಕೊರಿದ 4.38 ಕೋಟಿ ಅರ್ಜಿದಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ

⁴ The Karnataka Sakala Services Act, 2011, DPAR website, Nov. 29, assessed May 14, 2017.

99ರಷ್ಟು ಜನರು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಾಲ ಮಿಷನ್ ತಂಡ 2013-14ರ-ಆಡಳಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಸೇವೆ ವಿತರಣೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಳಂಬ ನೀತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತು. ಸಕಾಲ ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದೆ⁵.

4. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿನ ಯೋಜನೆಗಳು

- ಸಕಾಲ ಮಿಷನ್ ಮೋಡ್ ದತ್ತಾಂಶದ ನೆರವಿನ ಸಮಾನಾಂತರ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಿ ಸಕಾಲದ ವೇಳಾ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.
- R.T.I. ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡದೆ ಅರೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಮನವಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ.
- ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವಾ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಸೇವಾ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಮಾಸಿಕ ವರದಿ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸುವ, ರೆಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದೆ.
- 2015ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ 20,000 ಮಿರಿದ ದೂರುಗಳು ಮತ್ತು 15,300 ಮೀರಿ ಅರ್ಜಿಗಳು ವಿಲೇವಾರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನೀಡಲಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2015ನೇ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 55ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

⁵ Centre for Media Studies, 2017, CMS-India Corruption Study, 2017, New Delhi.

- ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಮೀಡಿಯಾ ಸ್ಟಡೀಸ್ 2017ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಶೇಕಡ 31ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೌಕರಶಾಹಿ ವರ್ಗದವರ ಅಧಿಕಾರ ಲಾಲಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದು ಇದು ಸಕಾಲ ಕಾಯಿದೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದೆ.
- ಸರ್ಕಾರವು ಚುನಾವಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ನೌಕರಶಾಹಿ ವರ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ⁶.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಸಕಾಲ ಸೇವಾ ಖಾತರಿ ಕಾಯಿದೆಯು ನಿಗದಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕನ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದು ಬಹುತೇಕ ನಾಗರಿಕರು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

3.7. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ವಾರ್ಡ್, ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಿರೂಪಣೆ, ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಂಚತಂತ್ರ ಎಂಬ ತಂತ್ರಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

⁶ The Hindu, Staff Correspondent, 2012, Sakal Launched in Mysuru, The Hindu, 3rd April.

ಪಂಚತಂತ್ರ

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (ಎನ್.ಐ.ಸಿ.)ದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು ಮೂಲತಃ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನೇ ಜೋಡಿ ನಮೂದು ಲೆಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತಹ ತಂತ್ರಾಂಶವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಇದಲ್ಲದೇ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ, ವಾರ್ಡ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಜಮಾಬಂದಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸದರಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲೆಕ್ಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ತಂತ್ರಾಂಶ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ದಿನಾಂಕ 01-04-2007ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ದ್ವಿ-ನಮೂದು ಪದ್ಧತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ನಿಗಮ 2006ನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಜೋಡಿ ನಮೂದು ಪದ್ಧತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ತಂತ್ರಾಂಶ ಬಳಕೆದಾರರು ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಮುದಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಸ್ವಯಂ ಆಗಿ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ದ್ವಿ-ನಮೂದು ಪದ್ಧತಿಯಡಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

1. ಹಣಕಾಸು ವಹಿವಾಟುಗಳ ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಸಂಚಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ದ್ವಿ-ನಮೂದು ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವುದು.
2. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಆಯ-ವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಸಾರ 65ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೆಡ್ಜರ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.

3. ಸಂಚಯನ ಲೆಕ್ಕ ವಿಧಾನದ ಆಯಾಮಗಳು ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆದಾಯದ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದಾಗ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಬದ್ಧತೆ ಉಂಟಾದ ಕೂಡಲೇ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು.
4. ಜೋಡಿ ನಮೂದು ಪ್ರಮುಖ ದಾಖಲೆಗಳಾದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಪಟ್ಟಿ (Trial Balance) ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಾವತಿ ಲೆಕ್ಕ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ಲೆಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಆಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ.
5. ಹಣಕಾಸು ವಹಿವಾಟು ದಾಖಲೆಯಾದೊಡನೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಋಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಋಣಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡುವುದು.
6. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮಾಸ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮೂದಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವಾಗ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತವೆ.

ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಅನುಕೂಲಗಳು

- ಇದು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅಳವಡಿಸಲಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ವಹಿವಾಟುಗಳು ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ನೋಂದಾಯಿತ ಆಸ್ತಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆ, ವಸೂಲಾತಿ, ಬಾಕಿ ವಿವರಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.
- ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರತಿ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಿದ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವಿವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೀಕರಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆ ತರುತ್ತದೆ.

- ಅನುದಾನದ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿ ನಿಧಿಯ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಸದರಿ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಬಳಕೆದಾರ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕನಿಷ್ಠ ಗಣಕಯಂತ್ರ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು.
- ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಖಾತೆಗಳ ವಿವರ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ವಿವರ.
- ಬೇಡಿಕೆ, ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಾಕಿಗಳ ವರದಿ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿವರ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ.
- ಸಕಾಲ ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ವಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ.
- ಜಮಾಬಂದಿಯ ವಿವರಗಳು.

ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ.
- ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲೂಕು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ⁷.

ಗಾಂಧಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾಯಕ ತಂತ್ರಾಂಶ

ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ತರಲು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಗಾಂಧಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾಯಕ ಎಂಬ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (NIC) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2013ರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕಾಪಾಡುವ, ನಕಲು ಆಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯವಲಯದಡಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಅಂದಾಜು ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಆಗಾಧತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಹಾಗೂ ಸರಿಯಾದ ಸಂವಹನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾಯಕ ತಂತ್ರಾಂಶ ಒಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ತಂತ್ರಾಂಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

1. ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬಹುದು

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರೂರಲ್ ಇನ್‌ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಹಾಗೂ

⁷ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ 2017-18.

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಮಾಹಿತಿ ಅಳವಡಿಕೆ

ಕಾಮಗಾರಿ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಬಿಲ್ಲು ಪಾವತಿವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂಜೂರಾತಿ, ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲು ಪಾವತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2013 ರಿಂದ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಆದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಪಾವತಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಳಕೆ ಸಂಕೇತ

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶ ಅಳವಡಿಕೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತರಲು ಆಯಾ ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆ ಸಂಕೇತ (User name and Password)ಗಳನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಆಡಿಟ್ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಗಾಂಧಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾಯಕ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಸರಿಯಾದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತಂಡ ರಚಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಕೈಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸದ ಕ್ರಮದ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ಪಟ್ಟಿ, ಕಾಮಗಾರಿಯ ನೈಜ ಸ್ಥಿತಿ, ಮಂಜೂರಾದ ಬಿಲ್ ಪಾವತಿ ವಿವರ, ಪ್ರಗತಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರನ ಹೆಸರು, ಕಾಮಗಾರಿಯ ಖಾತರಿ ಕುರಿತು ಪರಿಶೀಲನಾ ವರದಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಆರೋಹಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಂಡ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಪಾವತಿ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

5. ಪಾರದರ್ಶಕತೆ

ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮವಿರುವುದು ಅದರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ವಿವರಗಳು ತಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ www.gosk.kar.nic.inನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

6. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಕುರಿತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಯ ನೈಜ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನೈಜತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

7. ಬಳಕೆದಾರರ ಸ್ನೇಹಿ

ಮಾಹಿತಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಅದರ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾಡ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಇದು ಸರಳ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿದೆ.

8. ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕುಗಳ ವಿವಿಧ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಕಾರಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯು ಅವುಗಳ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಮಾರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂಬರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ರೂಪಿಸುವಿಕೆಗೆ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

• ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶ

ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನ್ನು ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಸ್ತಿಗಳ ವಿವರ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ, ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ವಿವರ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿವರ, ಫಲಾನುಭವಿಗಳು, ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

- **ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪೋರ್ಟಲ್**

ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳ, ಸಭಾನಡಾವಳಿಗಳು, ಪ್ರಗತಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು, ಆಯ-ವ್ಯಯ, ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳು, ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

- **ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪೋರ್ಟಲ್**

ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳ, ಸಭೆಗಳ ವಿವರ, ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿ, ಆಯ-ವ್ಯಯ, ಟೆಂಡರ್‌ಗಳು, ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.⁸

- **ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ**

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮುಖಾಂತರ ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ'ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಜನಸ್ನೇಹಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ 43 ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ 40 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನೀಡಲು ಸೇವೆಗಳ ವಿಲೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ 43 ಸೇವೆಗಳನ್ನು 24 ಸೇವೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

⁸ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ 2018-19.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಅಲೆಯುವ ಬದಲು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮುಖಾಂತರ ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು 6021 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಬ್ರಾಡ್‌ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ 2000 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ 1ನೇ ಜುಲೈ 2016ರಿಂದ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ 6021 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಸಮಗ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಟಲ್ ಜೀ ಸ್ನೇಹ ಕೇಂದ್ರದಡಿ ನಾಡ ಕಛೇರಿಯ ಮುಖಾಂತರ ವಿತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಈ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾಡ ಕಛೇರಿಯ ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ದೃಢೀಕರಿಸಿದ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ಕೋರಿದ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವಿತರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ಅರ್ಜಿಯ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್.

ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೋರಿದ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗಳು

1. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸೇವೆಗಳು

- ಕಟ್ಟಡದ ಅನುಮತಿ ವಿತರಣೆ
- ತೆರಿಗೆ ನಿರ್ಧಾರಣಾ ಪಟ್ಟಿ ವಿತರಣೆ
- ಬೇಡಿಕೆ/ಕಂದಾಯ ನಕಲು ಪಟ್ಟಿ ವಿತರಣೆ
- ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಮನ್ನಾ ಅರ್ಜಿ
- ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಮುಕ್ತಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ವಿತರಣೆ
- ಹೊಸ ನೀರಿನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ
- ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿವರ ತಿಳಿಸುವುದು
- ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆ ವಿತರಣೆ
- ಕಾರ್ಖಾನೆ ಪರವಾನಿಗೆ ವಿತರಣೆ
- ಜಾಹೀರಾತು ಪರವಾನಿಗೆ ವಿತರಣೆ
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಂದ ಎನ್.ಡಿ.ಸಿ. ವಿತರಣೆ
- ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿ ಸೇವೆಗಳ ಅರ್ಜಿ
- ಶೇಕಡ 3ರಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿ ಸೇವೆಗಳ ಅರ್ಜಿ
- ಹೊಸ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಅರ್ಜಿ
- ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ಕ್ರೀಡೆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿ ಸೇವಾ ಅರ್ಜಿ
- ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಹಿತಿ
- ದಾಖಲೆಗಳ ವಿತರಣೆ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಬೆಳೆ, ಜಾನುವಾರು, ಗಣತಿ, ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಪಟ್ಟಿ)

- ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಕ್ಷೇಪಣಾ ರಹಿತ ಪತ್ರದ ವಿತರಣೆ
- ಎಸ್ಕಾಂ ಅಕ್ಷೇಪಣಾ ರಹಿತ ಪತ್ರದ ವಿತರಣೆ
- ಮನೋರಂಜನಾ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯುಷ್‌ಮಾನ್‌ಭವ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳು

- ಜನಸಂಖ್ಯಾ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ (ಪ.ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ.ಪಂ.)
- ವಾಸಸ್ಥಳ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಗೇಣಿ ರಹಿತ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ವಿಧವಾ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಜೀವಂತ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ಮೃತರ ಕುಟುಂಬದ ಜೀವಂತ ಸದಸ್ಯರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಕಾರ್ಮಿಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಬೋನಾಫೈಡ್ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

- ವಸತಿ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಅನುಕಂಪ ಆಧಾರಿತ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
- ವಂಶವೃಕ್ಷ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತಾ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಬೆಳೆ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ
- ಅಂಗವಿಕಲರ ವೇತನ
- ವಿಧವಾ ವೇತನ
- ಸಂಧ್ಯಾ ಸುರಕ್ಷ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಯೋಜನೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಯೋಜನೆ
- ಮೈತ್ರಿ
- ಮನಸ್ವಿನಿ
- ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಆಧಾರಿತ ಪಹಣಿ ವಿತರಣೆ

ಹೀಗೆ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸೇವೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಪಹಣಿ ಪತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ 64 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಜನಸ್ನೇಹಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ.⁹

3.8. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಾಲ ಸೇವಾ ಕಾಯಿದೆ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳು

⁹ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ 2019-20.

ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು¹⁰

1. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ಎನ್.ಡಿ.ಸಿ. ಪಡೆಯುವುದು

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಂದ ಎನ್.ಡಿ.ಸಿ.
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಸೇವೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳು	1. ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ/ಪಡಿತರ ಕಾರ್ಡ್ 2. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	3 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಸ್ವೀಕಾರ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ದಾಖಲೆ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡುವಿಕೆ

2. ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಅರ್ಜಿದಾರರ ಭಾವಚಿತ್ರ 2. ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ 3. ಪಡಿತರ ಕಾರ್ಡ್ 4. ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

¹⁰ <https://rdpr.kar.gov.in>.

ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ನಿಗದಿತವಾದ ಸಮಯ	30 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ 4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ 5. ನೀಡಿಕೆ

3. ಸಾಲು ಬೀದಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಲು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವುದು

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಸಾಲು ಬೀದಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಲು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವುದು
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಕಾರ್ಡ್ 2. ಸ್ಥಳ ನಕ್ಷೆ 3. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಣಾ ಪತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	45 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಸ್ವೀಕಾರ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ 5. ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು

4. ಶೇಕಡ 3ರಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಶೇಕಡ 3ರಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಯಡಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಅರ್ಜಿದಾರರ ಭಾವಚಿತ್ರ 2. ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ 3. ಐ.ಡಿ./ಪಡಿತರ ಕಾರ್ಡ್ 4. ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಇರುವುದಿಲ್ಲ
ಸೇವಾವಧಿ	30 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ ಅನುಮೋದನೆ 3. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ 4. ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು

ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು¹¹

1. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 2. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ನಿರಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಇರುವುದಿಲ್ಲ
ಸೇವೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	03 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

2. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	3. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 4. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ನಿರಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ

¹¹ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, 2012, Government of Karnataka, June, 2012.

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಒದಗಿಸುವ ಅವಧಿ	03 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

3. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 2. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ನಿರಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	07 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಎಸ್ಪಿಎಎ ಯಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು¹²

1. ಕಟ್ಟಡ ಅನುಮತಿ ವಿತರಣೆ

ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
-----------------	---

¹² <https://lssc.in/topical-analysis/district-administration-and-e-governance>.

ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಕಟ್ಟಡದ ಅಂದಾಜು 2. ಕಟ್ಟಡದ ನಕ್ಷೆ 3. ಇ-ಸ್ವತ್ತಿನ ದಾಖಲೆ 4. ಅಭಿಯಂತರರ ನಿರಕ್ಷೇಪಣಾ ಪತ್ರ 5. ಹಳೆ ಕಟ್ಟಡದ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆ 6. ಮಾಲೀಕನ ಭಾವಚಿತ್ರ 7. ನಿವೇಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಬೈಲಾ ಪ್ರಕಾರ ನಿಗದಿ
ಸೇವೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	60 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 4. ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ಆಹ್ವಾನ 5. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ 6. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡುವಿಕೆ

2. ಬೇಡಿಕೆ / ಕಂದಾಯ ನಕಲು ಪಟ್ಟಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರು	ಬೇಡಿಕೆ / ಕಂದಾಯ ನಕಲು ಪಟ್ಟಿ
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 2. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	03 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಪ್ರತಿಯ ನೀಡಿಕೆ

3. ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಮನ್ನಾ ಸೇವೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರು	ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಮನ್ನಾಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪತ್ರ 2. ಬೇಡಿಕೆ ಉದ್ದಂತ ಪ್ರತಿ 3. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 4. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	60 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ 4. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 5. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ 6. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

4. ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಮುಕ್ತಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಮುಕ್ತಾಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ವಿತರಣೆ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆ

	<ol style="list-style-type: none"> 2. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪೂರ್ಣತಾ ಪತ್ರ 3. ಚೆಕ್ ಬಂಧಿ 4. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 5. ಕಟ್ಟಡ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ 6. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	07 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರ

ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳು

1. ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆಗೆ ಅರ್ಜಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆಗೆ ಅರ್ಜಿ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಬೇಡಿಕೆ ಉದ್ದಂತ ಪ್ರತಿ 2. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 3. ಖಾತಾ ಪ್ರತಿ 4. ಪರವಾನಿಗೆ ಪ್ರತಿ 5. ಬಾಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಪತ್ರ 6. ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. 7. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬೈಲಾ ಪ್ರಕಾರ ನಿಗದಿ
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿ	45 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ

	<ol style="list-style-type: none"> 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ 4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಅಂಗೀಕಾರ 5. ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವುದು
--	--

2. ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಪರವಾನಿಗೆ ಅರ್ಜಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಕಾರ್ಖಾನೆ ಪರವಾನಿಗೆ ವಿತರಣೆಗೆ ಅರ್ಜಿ
ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 2. ಖಾತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ 3. ಪರವಾನಿಗೆ ಪತ್ರ 4. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ 5. ಬಾಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಪತ್ರ 6. ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಸಲ್ಲಿಕೆ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಬೈಲಾ ಪ್ರಕಾರ ನಿಗದಿ
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿ	45 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ 3. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 4. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ 5. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

3. ಜಾಹೀರಾತು ಪರವಾನಿಗೆಗೆ ಅರ್ಜಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಜಾಹೀರಾತು ಪರವಾನಿಗೆ ಅರ್ಜಿ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	<ol style="list-style-type: none"> 1. ಜಾಹೀರಾತಿನ ಪ್ರತಿ

	2. ಪರಿವರ್ತನಾ ಆದೇಶ 3. ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ 4. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 5. ಹಳೆ ಜಾಹೀರಾತು ಪರವಾನಿಗೆ 6. ತೆರಿಗೆ ಸಂದಾಯದ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಂತೆ
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ 3. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 4. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 5. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಿಕೆ 6. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

ಇತರೆ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳು¹³

1. ದಾಖಲೆಗಳ ವಿತರಣೆ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಬೆಳೆ, ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ, ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಪಟ್ಟಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ದಾಖಲೆಗಳ ವಿತರಣೆ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 2. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅನಕ್ಷೇಪಣಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಇಲ್ಲ
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿ	07 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು 2. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

2. ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಣಾ ರಹಿತ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಣಾ ರಹಿತ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ

¹³ https://en.wikipedia.org/wiki/karnataka_sakala_services_act.

ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಬೇಡಿಕೆ ಉದ್ದಂತ ಪ್ರತಿ 2. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 3. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ನಿರಾಪೇಕ್ಷಣಾ ಪ್ರತಿ 4. ಒಡತನದ ದಾಖಲೆಗಳು
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಭೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ
ಸೇವೆ ನೀಡಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿ	60 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

3. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೂರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೂರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಅರ್ಜಿದಾರರ ಭಾವಚಿತ್ರ 2. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 3. ವ್ಯಾಸಂಗ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ 4. ಶಾಲಾ/ಕಾಲೇಜಿನ ಗುರುತಿನ ಪತ್ರ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	` 10
ಸೇವಾ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	03 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಿಕೆ

4. ಎಸ್ಕಾಂ ಅಕ್ಷೇಪಣಾರಹಿತ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ	ಎಸ್ಕಾಂ ಅಕ್ಷೇಪಣಾರಹಿತಿ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ
ಸೇವೆ ನೀಡುವವರು	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು	1. ಕಟ್ಟಡದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪತ್ರ 2. ಕಟ್ಟಡದ ನಕ್ಷೆ 3. ಬೇಡಿಕೆ ಉದ್ದಂತ ಪ್ರತಿ 4. ಎಸ್ಕಾಂ ಅಂದಾಜು 5. ಐ.ಡಿ. / ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ 6. ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀದಿ
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿ ಶುಲ್ಕ	` 50
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಬೈಲಾ ಪ್ರಕಾರ ನಿಗದಿ
ಸೇವಾ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿ	07 ದಿನಗಳು
ಸೇವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	1. ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲನೆ 2. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ 3. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿ 4. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಿಕೆ

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು 1990ರ ದಶಕದಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಂತೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು, ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ, ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರವು ಇಂತಹ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-04

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ
ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ-04

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಮರ್ಥ ನೌಕರಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಆ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಕೇವಲ ಆಡಳಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿರದೇ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ತಲುಪಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಇದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.¹

ಆಡಳಿತವೆಂದರೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿನ ಜನತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಯಾಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಳೆದ 30 ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಇಡೀ ಆಶಯಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿಯೇ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಅಳವಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಲೇ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗೀದಾರರನ್ನಾಗಿಸಿ ಆಡಳಿತ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.²

ಭಾರತದ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಸಂಬಂಧ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದಬೇಕಿರುವುದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ

¹ Ramachandran Padma (1999). "Public Administration in India". National Book Trust, New Delhi, p. 135.

² Bardn, P. "Decentralized Development". *Indian Economic Review*, Vol. xxxi, No. 2, p. 139.

ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದು, 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ' ಕುರಿತಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆಯ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯನಿರತ ನೌಕರರಿಂದ, ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಜನರಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜ್ಞಾನ, ತ್ವರಿತಗತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಆಯ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಭಾಗ-1ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಭಾಗ-2ರಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ-01

ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 4.1

ಸಂದರ್ಶಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರ

ಲಿಂಗ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಪುರುಷ	151 (75.00)	06 (60.00)	16 (60.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	05 (100.00)	-	40 (67.00)
ಮಹಿಳೆ	05 (25.00)	04 (40.00)	04 (40.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	-	05 (100.00)	20 (33.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಸಂದರ್ಶಿತರಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 67ರಷ್ಟು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ 20 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 33ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.2

ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿವರ

ವಯಸ್ಸು (ವರ್ಷ)	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
21-30	05 (25.00)	03 (30.00)	06 (60.00)	01 (20.00)	03 (60.00)	03 (60.00)	02 (40.00)	23 (39.00)
31-40	12 (60.00)	07 (70.00)	03 (30.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	26 (44.00)
41-50	03 (15.00)	-	01 (10.00)	03 (60.00)	01 (20.00)	-	01 (20.00)	09 (15.00)
50-60						01 (20.00)	01 (20.00)	02 (02.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

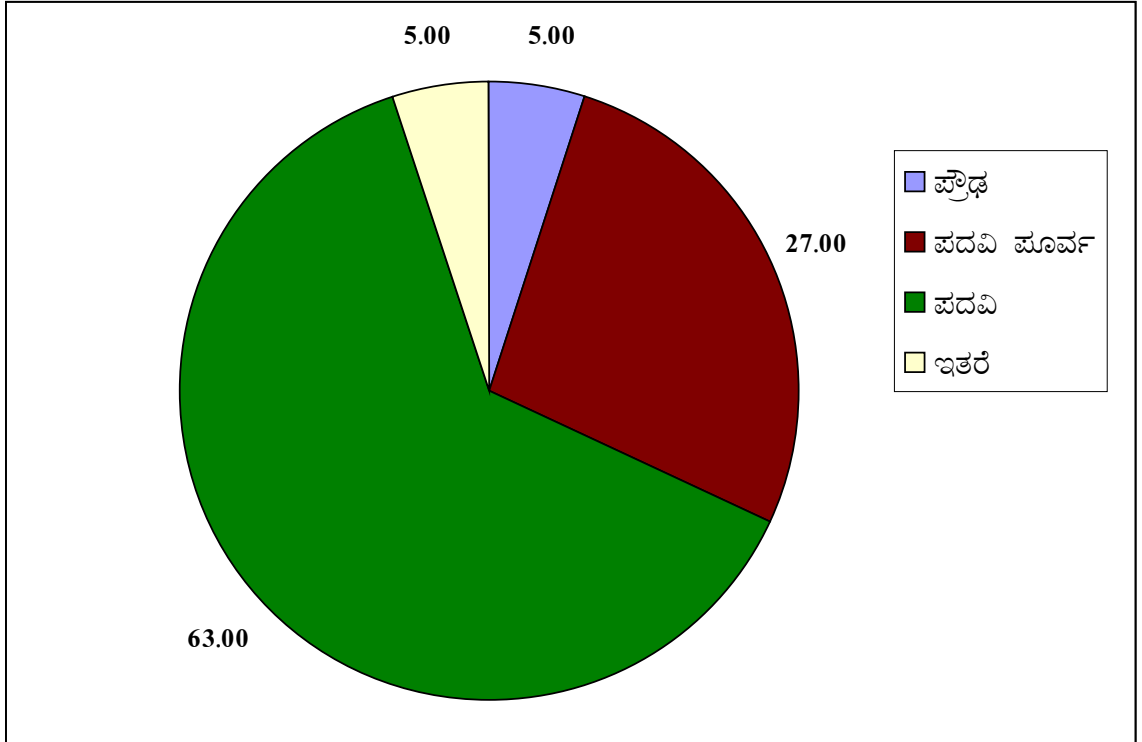
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನುಪಾತವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ, 23 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು 21-30 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದರೆ, 26 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 44ರಷ್ಟು 31-40 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು, 9 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಯಸ್ಸು 41-50 ವರ್ಷವಾದರೆ, 2 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ನೌಕರರ ವಯಸ್ಸು 50-60 ವರ್ಷದೊಳಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.3

ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಪ್ರೌಢ	-	-	-	01 (20.00)	02 (40.00)	-	-	03 (05.00)
ಪದವಿ ಪೂರ್ವ	01 (05.00)	01 (10.00)	02 (20.00)	03 (60.00)	03 (60.00)	03 (60.00)	03 (60.00)	16 (27.00)
ಪದವಿ	18 (90.00)	07 (70.00)	08 (80.00)	01 (20.00)	-	02 (40.00)	02 (40.00)	38 (63.00)
ಇತರೆ	01 (05.00)	02 (20.00)	-	-	-	-	-	03 (05.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.1. ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರವು ಸಂದರ್ಶಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನರಲ್ಲಿ 03 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, 16 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ 38 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 63ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 03 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪೂರೈಸಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.4

ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವದ ವಿವರ

ಅನುಭವ (ವರ್ಷ)	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
01-05	05 (25.00)	05 (50.00)	05 (50.00)	-	02 (40.00)	03 (60.00)	02 (40.00)	22 (36.00)
06-10	05 (25.00)	02 (20.00)	04 (40.00)	04 (80.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	02 (40.00)	19 (32.00)
11-15	08 (40.00)	03 (30.00)	01 (10.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	-	-	14 (23.00)
16-20	02 (10.00)	-	-	-	-	01 (20.00)	01 (20.00)	04 (07.00)
20ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು	-	-	-	-	01 (20.00)	-	-	01 (02.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವದ ವರ್ಷಗಳಾಧಾರಿತ ಮಾಹಿತಿಯು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 22 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 36ರಷ್ಟು ನೌಕರರು 1-5 ವರ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, 19 ಅಂದರೆ

ಶೇಕಡ 32ರಷ್ಟು ನೌಕರರು 10 ವರ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 14 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ 11-15 ವರ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, 04 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 7ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ 16-20 ವರ್ಷಗಳು, 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ 26 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕ ಸೇವಾ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.5

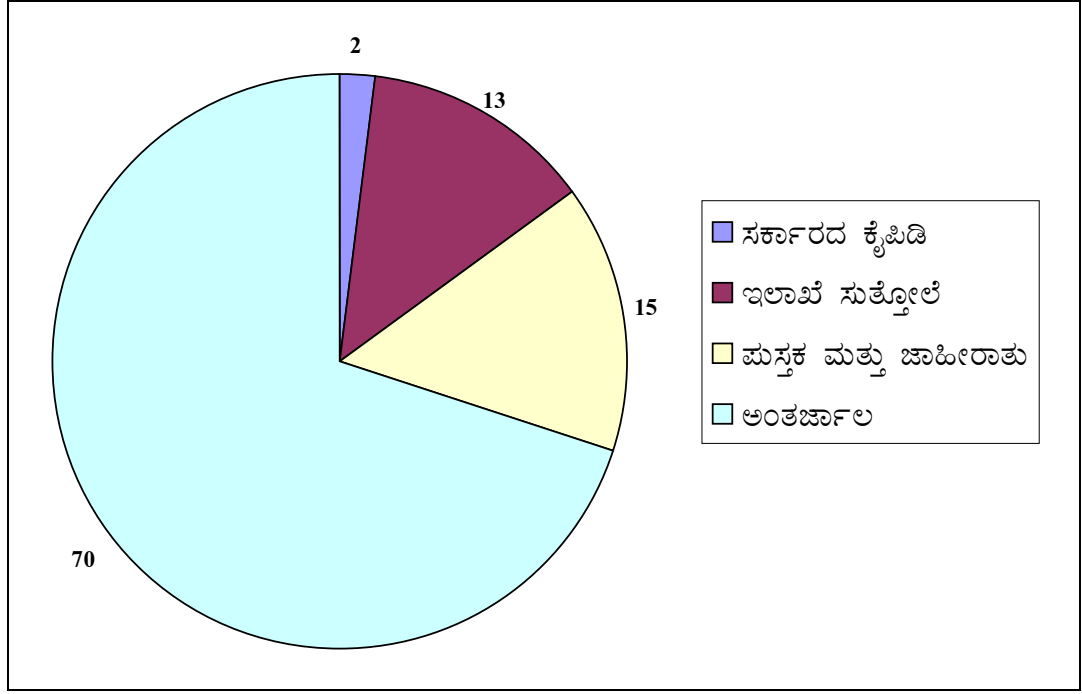
ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	20.00 (100.00)	10.00 (100.00)	10.00 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	60.00 (100.00)
ಇಲ್ಲ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಹೌದಾದರೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಪಿಡಿ	01 (5.00)	-	-	-	-	-	-	01 (02.00)
ಇಲಾಖೆ ಸುತ್ತೋಲೆ	02 (10.00)	01 (10.00)	02 (20.00)	-	01 (20.00)	-	02 (40.00)	08 (13.00)
ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಜಾಹೀರಾತು	04 (20.00)	03 (30.00)	-	01 (20.00)	-	01 (20.00)	-	09 (15.00)
ಅಂತರ್ಜಾಲ	13 (65.00)	06 (60.00)	08 (80.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	03 (60.00)	42 (70.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.2. ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲದ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 100ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಿ ಎಂಬ ಉಪಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಕೈಪಿಡಿಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 08 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಇಲಾಖೆ ಸುತ್ತೋಲೆಯಿಂದ ಎಂದು, 09 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದರೆ, 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆ, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸೇರಿದಂತೆ

ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.6

ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರ

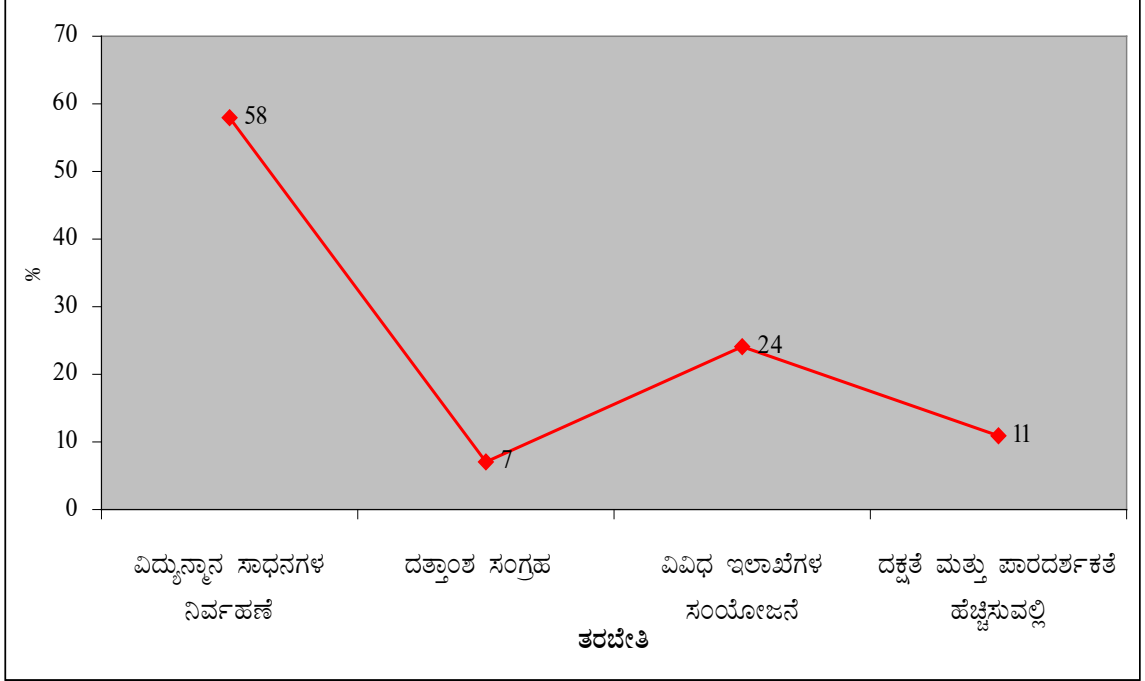
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	12.00 (60.00)	07.00 (70.00)	10 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	03 (60.00)	04 (80.00)	46 (77.00)
ಇಲ್ಲ	08.00 (40.00)	03 (30.00)	-	-	-	02 (40.00)	01 (20.00)	14 (23.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಹೌದಾದರೆ ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ತರಬೇತಿ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಾಧನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	10 (67.00)	05 (62.00)	04 (50.00)	01 (20.00)	03 (75.00)	02 (50.00)	01 (100.00)	26 (58.00)
ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹ	-	01 (13.00)	02 (25.00)	-	-	-	-	03 (7.00)
ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ	03 (20.00)	02 (25.00)	-	03 (60.00)	01 (25.00)	02 (50.00)	-	11 (24.00)
ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ	02 (13.00)	-	02 (25.00)	01 (20.00)	-	-	-	05 (11.00)

ಒಟ್ಟು	15 (100.00)	08 (100.00)	08 (100.00)	05 (100.00)	04 (100.00)	04 (100.00)	01 (100.00)	46 (100.00)
-------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.3. ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಗ್ರಾಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಇಲಾಖಾ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 46 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 77ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 14 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲಾಖೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 26 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 58ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 3 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 7ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 24ರಷ್ಟು ನೌಕರರು

ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 05 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 11ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಆಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.7

ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

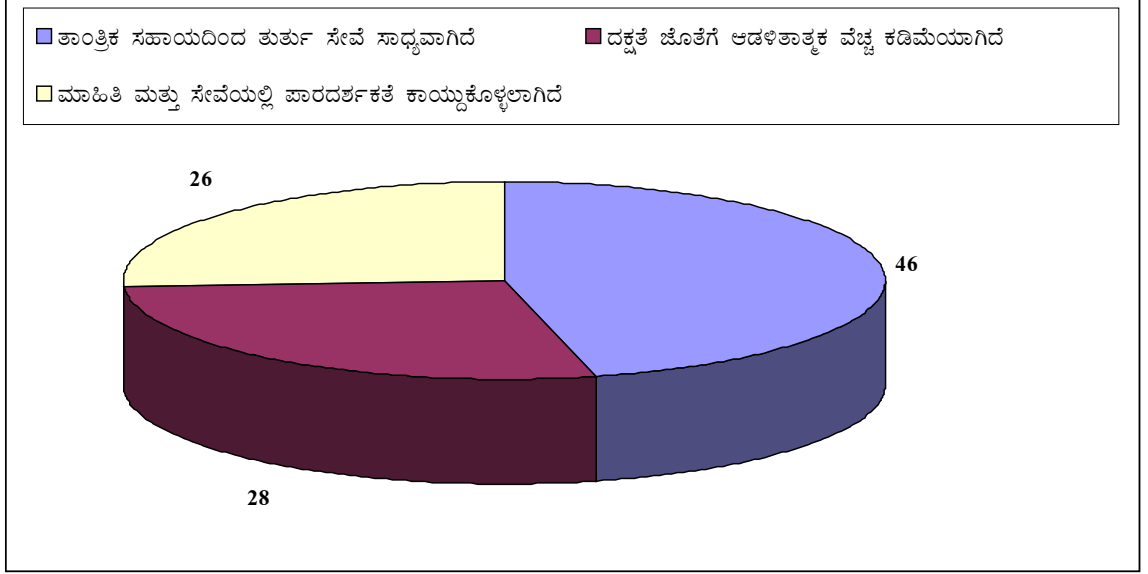
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	12.00 (60.00)	07.00 (70.00)	10 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	03 (60.00)	04 (80.00)	46 (77.00)
ಇಲ್ಲ	08.00 (40.00)	03 (30.00)	-	-	-	02 (40.00)	01 (20.00)	14 (23.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವುದು ಹೌದಾದರೆ

ತರಬೇತಿ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯದಿಂದ ತುರ್ತು ಸೇವೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ	12 (60.00)	-	05 (71.00)	02 (67.00)	02 (40.00)	-	01 (100.00)	21 (46.00)
ದಕ್ಷತೆ ಜೊತೆಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	-	09 (100.00)	-	-	02 (40.00)	02 (100.00)	-	13 (28.00)
ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ	08	-	02	01	01	-	-	12

ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ	(40.00)		(29.00)	(33.00)	(20.00)			(26.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	09 (100.00)	07 (100.00)	03 (100.00)	05 (100.00)	02 (100.00)	01 (100.00)	46 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.4. ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 46 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 77ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತರಬೇತಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಟ್ಟು 46 ಸಂದರ್ಶಿತರಲ್ಲಿ 21 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 46ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಶೀಘ್ರ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 28ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ 12 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 26ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಪೂರಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತರಬೇತಿ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 14 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 14 ಮಂದಿ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಉಳಿದ 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.8

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

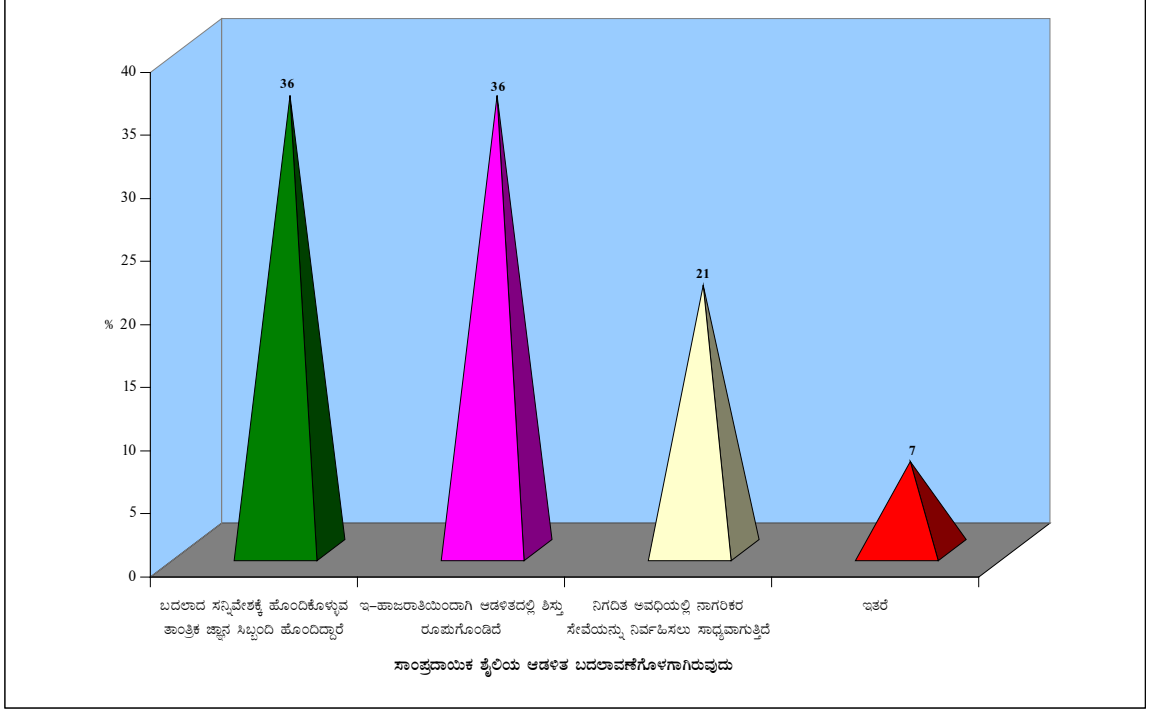
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	12.00 (60.00)	07.00 (70.00)	09 (90.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	04 (80.00)	47 (79.00)
ಇಲ್ಲ	08.00 (40.00)	03 (30.00)	01 (10.00)	-	-	-	01 (20.00)	13 (21.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿರುವುದಾದರೆ,

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳ-ಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ	04 (33.00)	03 (43.00)	04 (44.00)	02 (40.00)	01 (20.00)	02 (40.00)	01 (25.00)	17 (36.00)
ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ	04 (33.00)	02 (29.00)	04 (44.00)	02 (40.00)	02 (40.00)	01 (20.00)	02 (50.00)	17 (36.00)
ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ	02 (17.00)	01 (14.00)	01 (12.00)	01 (20.00)	02 (40.00)	02 (40.00)	01 (25.00)	10 (21.00)

ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ								
ಇತರೆ	02 (17.00)	01 (14.00)	-	-	-	-	-	03 (07.00)
ಒಟ್ಟು	12 (100.00)	07 (100.00)	09 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	04 (100.00)	47 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.5. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿರುವುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಳೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 47 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 79ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರೆ, 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 21ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬದಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 47 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 17 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 36ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಬದಲಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ

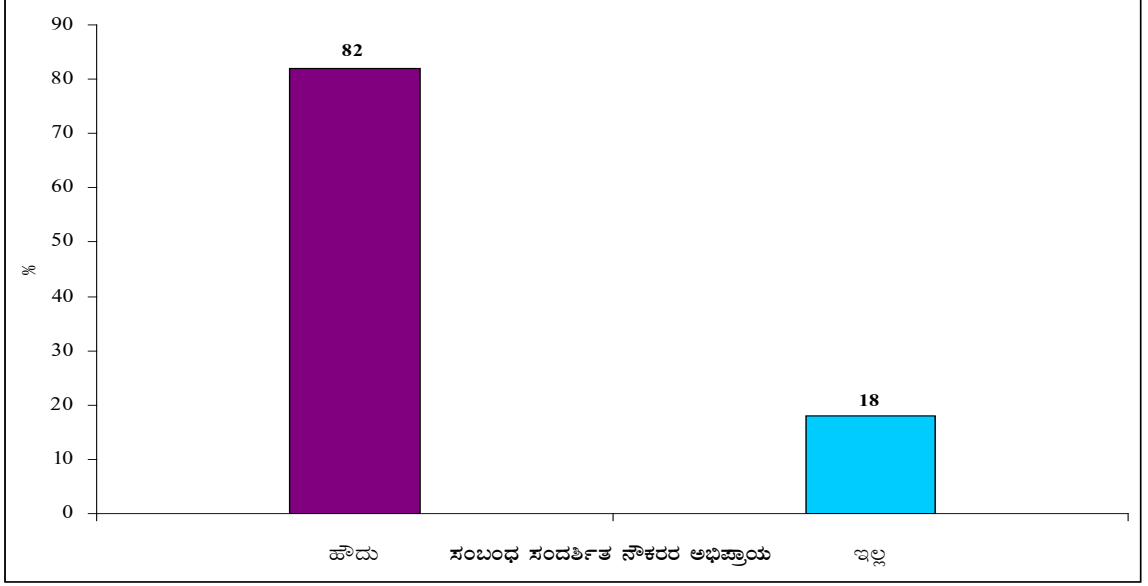
ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೌಕರರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ, 17 ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 36ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 21ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಗಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ 03 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 7ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿಯಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ ನೌಕರರನ್ನು ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 13 ಜನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ 5 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 38ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 46ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 02 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 16ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.9

ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಅವಧಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	13 (65.00)	10 (100.00)	09 (90.00)	03 (60.00)	05.00 (100.00)	05.00 (100.00)	04 (80.00)	49 (82.00)
ಇಲ್ಲ	07 (35.00)	-	01 (10.00)	02 (40.00)	-	-	01 (20.00)	11 (18.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.6. ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಅವಧಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿವರ

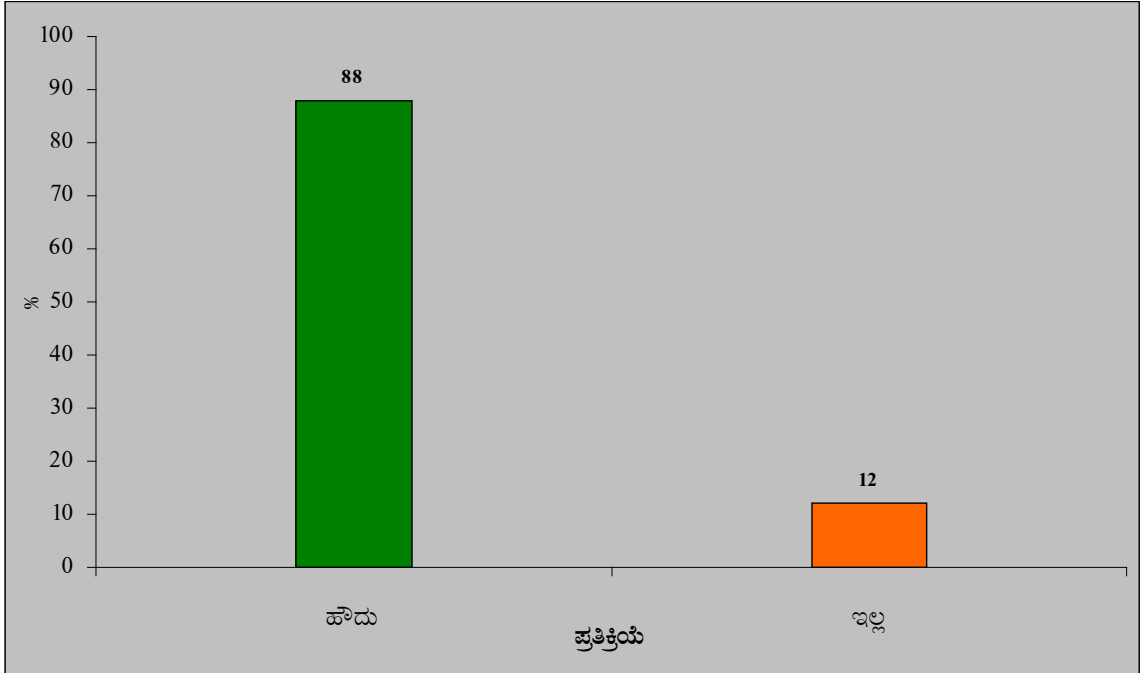
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರು ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನೀಡುವ ಕಾಲಮಿತಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 49 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 82ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಆಪೇಕ್ಷಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಶೀಘ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಸಂದರ್ಶಿತ 49 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 27 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸೇವೆಗಳು ನೀಡುವ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 15 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 31ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ನಾಗರಿಕರು ಬಯಸಿರುವ ಸೇವೆಗಳ ಅರ್ಜಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ವಿಳಂಬತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 14ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.10

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	14 (70.00)	09 (90.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	53 (88.00)
ಇಲ್ಲ	06 (30.00)	01 (10.00)	-	-	-	-	-	07 (12.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.7. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿವರ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 53 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 88ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ, 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 12ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.11

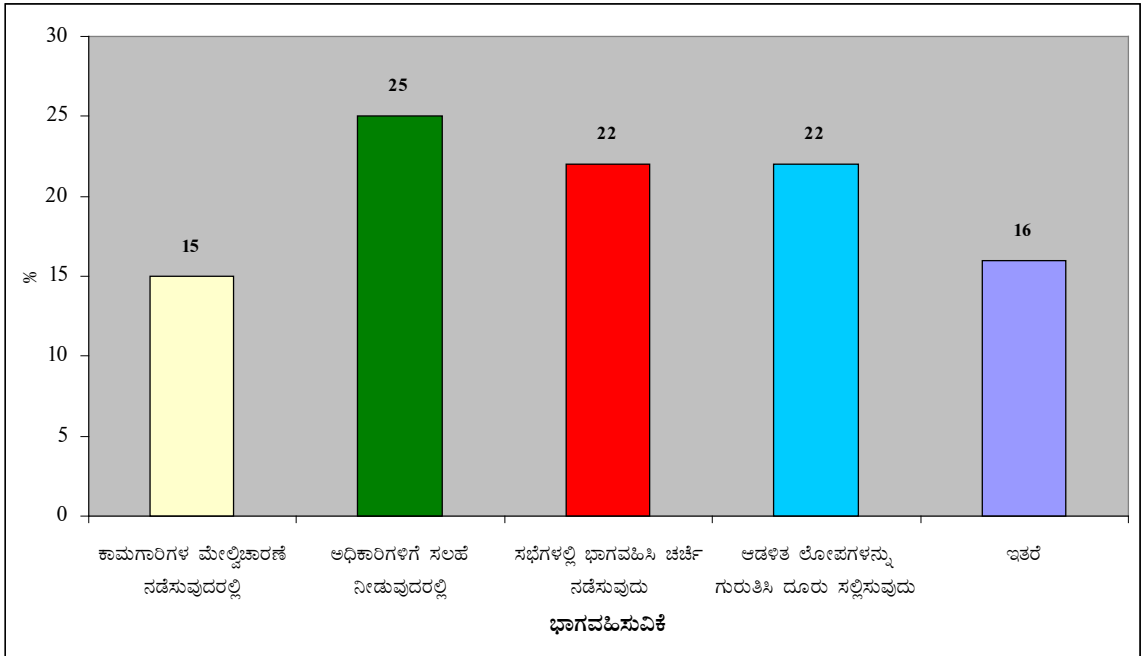
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	09 (45.00)	08 (80.00)	09 (90.00)	02 (40.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	40 (67.00)
ಇಲ್ಲ	11 (55.00)	02 (20.00)	01 (10.00)	03 (60.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	20 (33.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಹೌದಾದರೆ ಯಾವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ	01 (12.00)		02 (28.00)	01 (25.00)	01 (25.00)		01 (25.00)	06 (15.00)
ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ	02 (22.00)	02 (25.00)		03 (75.00)	01 (25.00)	01 (25.00)	01 (25.00)	10 (25.00)
ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವುದು	02 (22.00)	02 (25.00)	02 (28.00)		01 (25.00)	01 (25.00)	01 (25.00)	09 (22.00)
ಆಡಳಿತ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು	02 (22.00)	02 (25.00)	02 (28.00)		01 (25.00)	01 (25.00)	01 (25.00)	09 (22.00)
ಇತರೆ	02 (22.00)	02 (25.00)	01 (16.00)			01 (25.00)	-	06 (16.00)
ಒಟ್ಟು	09 (100.00)	08 (100.00)	07 (100.00)	04 (100.00)	04 (100.00)	04 (100.00)	04 (100.00)	40 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.8. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 67ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ 20 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 33ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಒಟ್ಟು 40 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎಂದರೆ, 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಆಡಳಿತ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ 9 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 22ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಭೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ 9 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 22ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಆಡಳಿತ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 6 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 16ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಗವಹಿಸದಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 20 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 9 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 45ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಮಯದ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.12

ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಒಟ್ಟು
-------------	-------------------	-----------------	--------------------	-----------------	--------------------	-------

				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	16 (80.00)	08 (80.00)	09 (90.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	02 (40.00)	05 (100.00)	50 (83.00)
ಇಲ್ಲ	04 (20.00)	02 (20.00)	01 (10.00)	-	-	03 (60.00)	-	10 (17.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 50 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 83ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 17ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು, ನಿರ್ವಹಣೆ ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 10 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 4 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಂತ್ರಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು 3 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 30ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಂತ್ರಾಂಶ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ, 3 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 30ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ ಕಾರಣ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ದಾಖಲಿಸದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.13

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ವಾರಕ್ಯೋಮೈ ಮೇಲ್ ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	ಹಿರಿಯೂರು	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು	ಒಟ್ಟು
-------------	------------	----------	-------------	-----------------	-------------	-------

	ಜಿ.ಪಂ.	ತಾ.ಪಂ.	ತಾ.ಪಂ.			ತಾ.ಪಂ.		
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	16 (80.00)	08 (80.00)	09 (90.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	02 (40.00)	05 (100.00)	50 (83.00)
ಇಲ್ಲ	04 (20.00)	02 (20.00)	01 (10.00)	-	-	03 (60.00)	-	10 (17.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪಂಚತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೇಲ್ ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 50 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 83ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 17ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ನೌಕರರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 50 ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ 36 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 72ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ತಮ್ಮ ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 12ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೇ ಇದರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದರೆ, 08 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 16ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೇ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ನೌಕರರು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 10 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 8 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ನಿರಂತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು

02 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನದಿಂದಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.14

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೇ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ	11 (55.00)	06 (60.00)	08 (80.00)	04 (80.00)	05 (100.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	42 (70.00)
ವಿಳಂಬ ನೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ	-	02 (20.00)	02 (20.00)	-	-	-	-	04 (70.00)
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ	09 (45.00)	02 (20.00)	-	01 (20.00)	-	01 (20.00)	01 (20.00)	14 (23.00)
ಇತರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಈ ಯೋಜನೆಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 4 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 7ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಿಳಂಬವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 14 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ನೌಕರರು

ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಿಸುವಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.15

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಕಾಗದ ರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿರುವ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	10 (50.00)	10 (100.00)	07 (70.00)	04 (80.00)	05 (100.00)	03 (60.00)	05 (100.00)	44 (73.00)
ಇಲ್ಲ	10 (50.00)	-	03 (30.00)	01 (20.00)	-	02 (40.00)	-	16 (27.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಕಾಗದ ರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರ ಪೈಕಿ 44 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದರೆ, 16 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಗದ ರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ನೌಕರರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ 44 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 27 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಕಛೇರಿಗೆ ಅಲೆಯುವ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 16ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗೌಡಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತಗ್ಗಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ನೌಕರರನ್ನು ಕಾರಣಗಳೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 16 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 08 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಅಲಭ್ಯತೆ ಎಂದರೆ 08 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ನಿರಂತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.16

ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	14 (70.00)	10 (100.00)	08 (80.00)	03 (60.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	50 (83.00)
ಇಲ್ಲ	06 (30.00)	-	02 (20.00)	02 (40.00)	-	-	-	10 (17.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 50 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 83ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಜನರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂದರೆ, 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 17ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಬಯಸಿ ಜನ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.17

ಬಹುತೇಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	14 (70.00)	04 (40.00)	04 (40.00)	03 (60.00)	05 (100.00)	02 (40.00)	05 (100.00)	37 (62.00)
ಇಲ್ಲ	06 (30.00)	06 (60.00)	06 (60.00)	02 (40.00)	-	03 (60.00)	-	23 (38.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 37 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 62ರಷ್ಟು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದರೆ, 23 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 38ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 23 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 3 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸೇವೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 48ರಷ್ಟು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 9 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ನೌಕರರಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.18

ಅನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	12 (60.00)	05 (50.00)	05 (100.00)	03 (60.00)	05 (100.00)	04 (80.00)	02 (40.00)	36 (60.00)
ಇಲ್ಲ	08 (40.00)	05 (50.00)	05 (100.00)	02 (40.00)	-	01 (20.00)	03 (60.00)	24 (40.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಅನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 36 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ, 24 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೌದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ನೌಕರರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ 36 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 15 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 42ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಂತ್ರಿಕೇತರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 2 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸೇವಾ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 19 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 53ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.19

ಹಿರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	03 (15.00)	05 (50.00)	04 (40.00)	01 (20.00)	05 (100.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	26 (43.00)
ಇಲ್ಲ	17 (85.00)	05 (50.00)	06 (60.00)	04 (80.00)	-	01 (20.00)	01 (20.00)	34 (57.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಗೆ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 26 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 43ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಬದಲಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದರೆ, 34 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 57ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರು ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 34 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 18 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 53ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಂದರೆ, 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 38ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಹಿರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಳೆ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದರೆ, 3 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 9ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಹಿರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರನ್ನು ಅವರುಗಳ ಸೇವೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.20

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

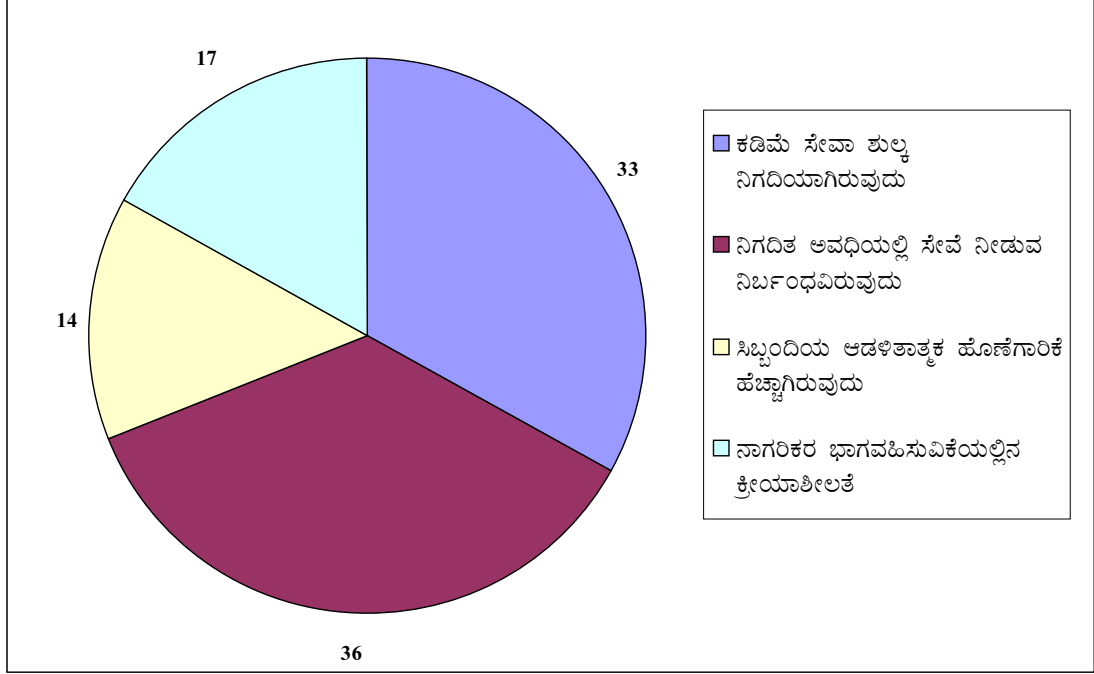
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	

				ಪುರ	ಯಳನಾಡು			
ಹೌದು	09 (45.00)	10 (100.00)	07 (70.00)	03 (60.00)	05 (100.00)	04 (80.00)	04 (80.00)	42 (70.00)
ಇಲ್ಲ	11 (55.00)	-	03 (30.00)	02 (40.00)	-	01 (20.00)	01 (20.00)	18 (30.00)
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ?

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಕಡಿಮೆ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವುದು	04 (44.00)	02 (20.00)	-	03 (100.00)	02 (40.00)	02 (50.00)	01 (25.00)	14 (33.00)
ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ನಿರ್ಬಂಧವಿರುವುದು	03 (33.00)	05 (50.00)	04 (57.00)	-	-	01 (25.00)	02 (50.00)	15 (36.00)
ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು	-	02 (20.00)	-	-	03 (60.00)	01 (25.00)	-	06 (14.00)
ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ	02 (23.00)	01 (10.00)	03 (43.00)	-	-	-	01 (25.00)	07 (17.00)
ಒಟ್ಟು	09 (100.00)	10 (100.00)	07 (100.00)	03 (100.00)	05 (100.00)	04 (100.00)	04 (100.00)	42 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.9. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ನೌಕರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 18 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 30ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೌದು ಎಂಬ ನೌಕರರನ್ನು ಯಾವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ 42 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 14 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 33ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಕಡಿಮೆ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 15 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 36ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ನಿರ್ಬಂಧ ಇರುವುದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 14ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 17ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ನಾಗರಿಕರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

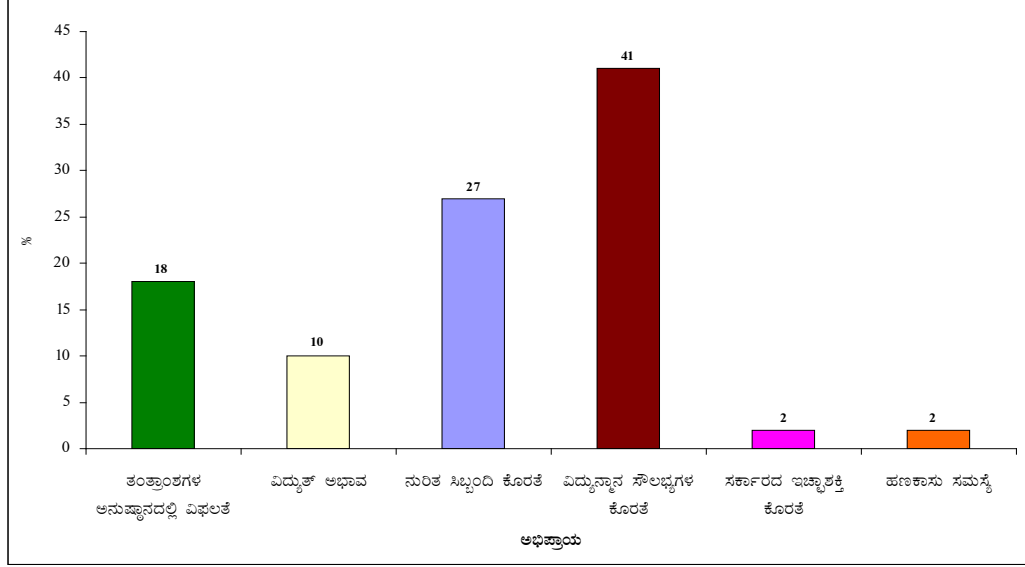
ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ನೌಕರರನ್ನು ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 18 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ನಿಗದಿತ ಶುಲ್ಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 72ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಜನರ ಶೀಘ್ರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ನೌಕರರನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ, 04 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.21

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆ	06 (30.00)	01 (10.00)	01 (10.00)	-	01 (20.00)	01 (20.00)	01 (20.00)	11 (18.00)
ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ	01 (05.00)	-	-	01 (20.00)	02 (40.00)	-	02 (40.00)	06 (10.00)
ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ	07 (35.00)	01 (10.00)	03 (30.00)	01 (20.00)	02 (40.00)	02 (40.00)	-	16 (27.00)
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ	06 (30.00)	08 (80.00)	06 (60.00)	03 (60.00)	-	01 (20.00)	01 (20.00)	25 (41.00)
ಸರ್ಕಾರದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ	-	-	-	-	-	-	01 (20.00)	01 (02.00)
ಹಣಕಾಸು ಸಮಸ್ಯೆ	-	-	-	-	-	01 (20.00)	-	01 (02.00)
ಇತರೆ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಒಟ್ಟು	20 (100.00)	10 (100.00)	10 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	05 (100.00)	60 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.10. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ನೌಕರರಲ್ಲಿ 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 18ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆ ಕಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ, 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 10ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುತ್ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ 16 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 25 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 41ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಸರ್ಕಾರದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನೌಕರ 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಭಾಗ-02

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 4.22

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರ

ಲಿಂಗ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಮಹಿಳೆ	34 (42.00)	09 (22.00)	26 (65.00)	04 (20.00)	09 (45.00)	12 (60.00)	10 (50.00)	104 (43.00)
ಪುರುಷ	46 (58.00)	31 (78.00)	14 (35.00)	16 (80.00)	11 (55.00)	08 (40.00)	10 (50.00)	136 (57.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 104 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 43ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದರೆ, 136 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 57ರಷ್ಟು ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.23

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿವರ

ವಯಸ್ಸು (ವರ್ಷ)	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
0-20	02 (2.00)	-	04 (10.00)	-	-	-	-	06 (2.00)
21-30	31 (39.00)	03 (07.00)	15 (37.00)	01 (5.00)	05 (25.00)	04 (20.00)	06 (30.00)	65 (27.00)
31-40	28 (35.00)	09 (23.00)	10 (25.00)	07 (35.00)	09 (45.00)	12 (60.00)	07 (35.00)	82 (34.00)
41-50	17 (22.00)	23 (58.00)	06 (15.00)	12 (60.00)	04 (20.00)	02 (10.00)	04 (20.00)	68 (28.00)
51-60	02 (2.00)	05 (12.00)	05 (13.00)	-	02 (10.00)	02 (10.00)	03 (15.00)	19 (9.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

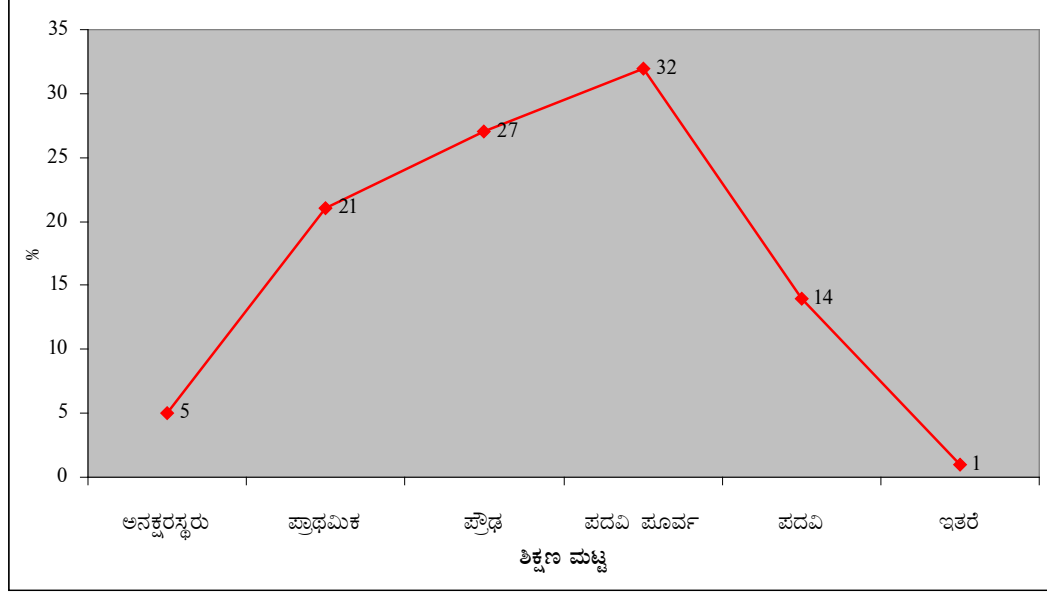
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 06 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು 20 ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರಾದರೆ, 65 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು 21-30 ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 82 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 34ರಷ್ಟು 31-40 ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದು, 68 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 28ರಷ್ಟು 40-50 ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ 19 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 9ರಷ್ಟು 51-61 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.24

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ

ಶಿಕ್ಷಣ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	01 (01.00)	03 (7.00)	03 (7.00)	-	01 (5.00)	05 (25.00)	-	13 (5.00)
ಪ್ರಾಥಮಿಕ	07 (09.00)	10 (25.00)	13 (33.00)	03 (15.00)	05 (25.00)	06 (30.00)	07 (35.00)	51 (21.00)
ಪ್ರೌಢ	19 (24.00)	07 (17.00)	10 (25.00)	09 (45.00)	05 (25.00)	07 (35.00)	07 (35.00)	64 (27.00)
ಪದವಿ ಪೂರ್ವ	30 (37.00)	12 (31.00)	14 (35.00)	08 (40.00)	09 (45.00)	02 (10.00)	03 (15.00)	78 (32.00)
ಪದವಿ	23 (29.00)	07 (17.00)	-	-	-	-	03 (15.00)	33 (14.00)
ಇತರೆ	-	01 (3.00)	-	-	-	-	-	01 (01.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.11. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದ ವಿವರ

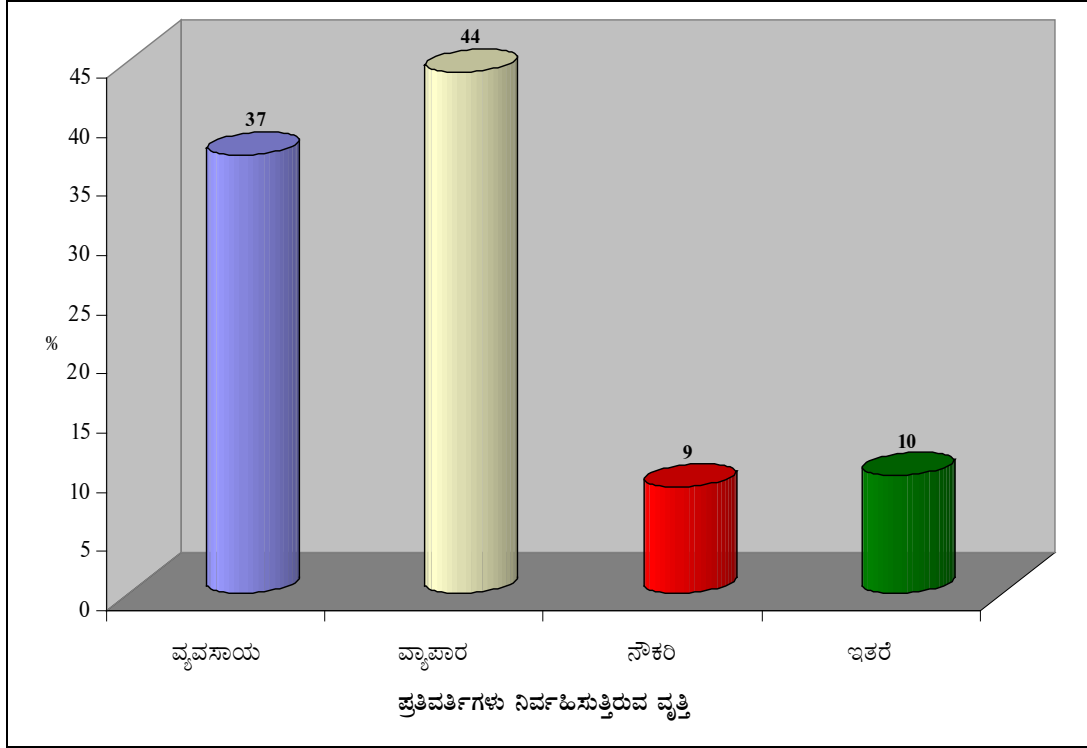
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ, 51 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 21ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು, 64 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, 78 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 32ರಷ್ಟು ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, 33 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 14ರಷ್ಟು ಪದವಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದು ಮತ್ತು 01 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 1ರಷ್ಟು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.25

ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ವಿವರ

ವೃತ್ತಿ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯಾರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯಾರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ವ್ಯವಸಾಯ	25 (31.00)	15 (38.00)	20 (50.00)	02 (10.00)	8 (40.00)	10 (50.00)	09 (45.00)	89 (37.00)
ವ್ಯಾಪಾರ	38 (48.00)	20 (50.00)	05 (12.00)	12 (60.00)	12 (60.00)	10 (05.00)	11 (55.00)	108 (44.00)
ನೌಕರಿ	10 (12.00)	-	07 (18.00)	04 (20.00)	-	-	-	21 (09.00)
ಇತರೆ	07 (09.00)	05 (12.00)	08 (20.00)	02 (10.00)	-	-	-	22 (10.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.12. ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ವಿವರ

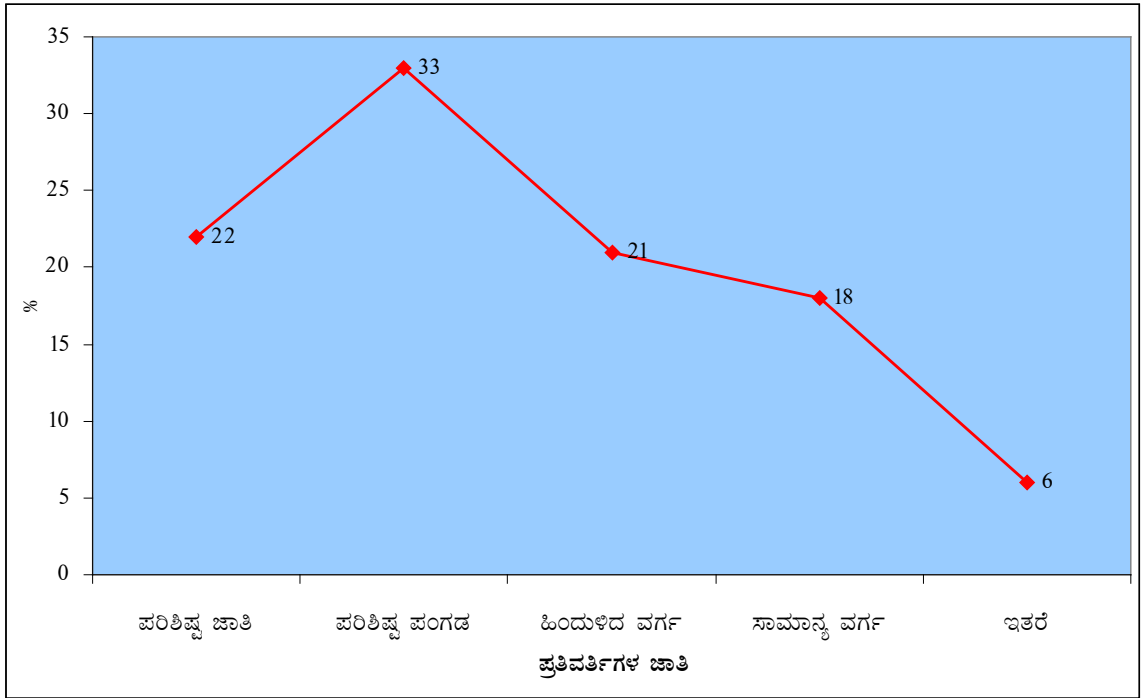
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 89 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯ ವೃತ್ತಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, 108 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 44ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ, 21 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 9ರಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಉಳಿದಂತೆ 22 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 10ರಷ್ಟು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.26

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಜಾತಿಯ ವಿವರ

ಜಾತಿ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ- ಪುರ	ಹೊಸ- ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಬಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಪ.ಜಾತಿ	19 (24.00)	09 (22.00)	08 (20.00)	04 (20.00)	06 (30.00)	04 (20.00)	02 (10.00)	52 (22.00)
ಪ.ಪಂಗಡ	18 (22.00)	06 (15.00)	20 (50.00)	06 (30.00)	03 (15.00)	12 (60.00)	14 (70.00)	79 (33.00)
ಹಿಂ.ವರ್ಗ	27 (34.00)	06 (15.00)	06 (15.00)	04 (20.00)	03 (15.00)	02 (10.00)	03 (15.00)	51 (21.00)
ಸಾಮಾನ್ಯ	16 (20.00)	10 (25.00)	06 (15.00)	05 (25.00)	04 (20.00)	-	-	41 (18.00)
ಇತರೆ	-	09 (23.00)	-	01 (5.00)	04 (20.00)	02 (10.00)	01 (05.00)	17 (6.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.13. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಜಾತಿಯ ವಿವರ

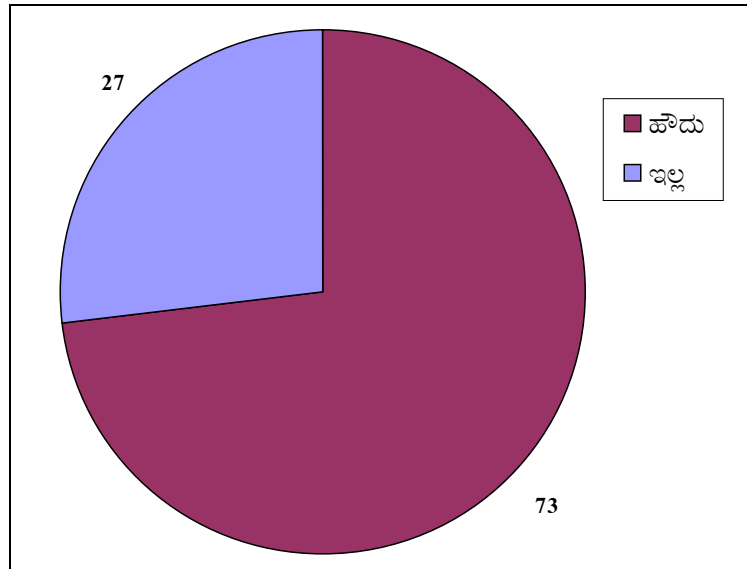
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಜಾತಿ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 52 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 22ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, 79 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 33ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ, 51 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 21ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 41 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 18ರಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, 17 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 6ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಧರ್ಮೀಯರಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.27

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	70 (87.00)	40 (100.00)	10 (25.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	05 (25.00)	11 (55.00)	176 (73.00)
ಇಲ್ಲ	10 (13.00)	-	30 (75.00)	-	-	15 (75.00)	09 (45.00)	64 (27.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.14. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ

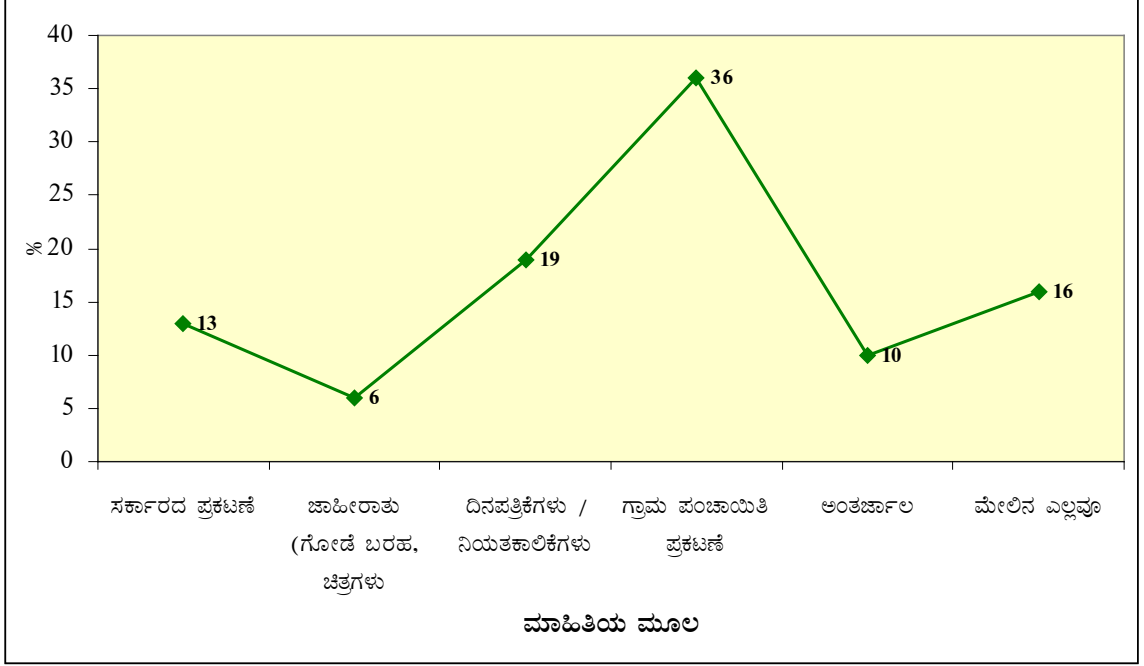
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಇರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 176 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಮಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜ್ಞಾನ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ, 64 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಮಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತು ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.28

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆ	10 (17.00)	01 (11.00)	10 (31.00)	-	-	02 (11.00)	-	23 (13.00)
ಜಾಹೀರಾತು (ಗೋಡೆ ಬರಹ, ಚಿತ್ರಗಳು)	05 (09.00)	01 (11.00)	03 (09.00)	-	-	02 (11.00)	-	11 (06.00)
ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು / ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು	27 (48.00)	-	-	-	02 (10.00)	-	04 (20.00)	33 (19.00)
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಕಟಣೆ	04 (07.00)	03 (34.00)	06 (20.00)	13 (65.00)	14 (70.00)	12 (67.00)	10 (50.00)	62 (36.00)
ಅಂತರ್ಜಾಲ	06 (10.00)	-	03 (09.00)	-	04 (20.00)	02 (11.00)	03 (15.00)	18 (10.00)
ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ	05 (09.00)	04 (44.00)	10 (31.00)	07 (35.00)	-	02 (11.00)	03 (15.00)	29 (16.00)
ಒಟ್ಟು	57 (100.00)	09 (100.00)	32 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	176 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.15. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 176 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 23 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 6ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಜಾಹೀರಾತುಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 33 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 19ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 62 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 36ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, 18 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 10ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದಿಂದ, 26 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 16ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.29

ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	68 (85.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	228 (95.00)
ಇಲ್ಲ	12 (15.00)	-	-	-	-	-	-	12 (05.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 228 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 95ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲೇ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 12 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗಳ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

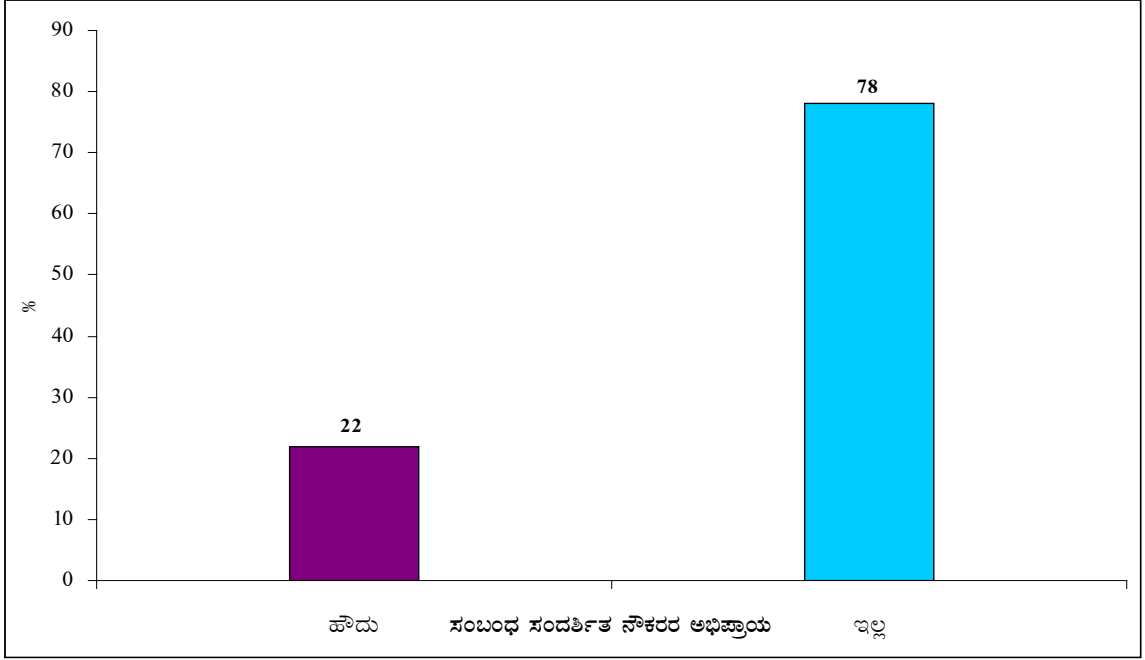
ಕೋಷ್ಟಕ 4.30

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಈ ಸಂಬಂಧ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	22 (28.00)	16 (40.00)	12 (30.00)	-	-	03 (15.00)	-	53 (22.00)
ಇಲ್ಲ	58 (72.00)	24 (60.00)	28 (70.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	17 (85.00)	20 (100.00)	187 (78.00)
ಒಟ್ಟು	80	40	40	20	20	20	20	240

	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)
--	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.16. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಈ ಸಂಬಂಧ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಬಂಧ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 53 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 22ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ, 187 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 78ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ 53 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 22 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 41ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 16 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 30ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 15 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 29ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ

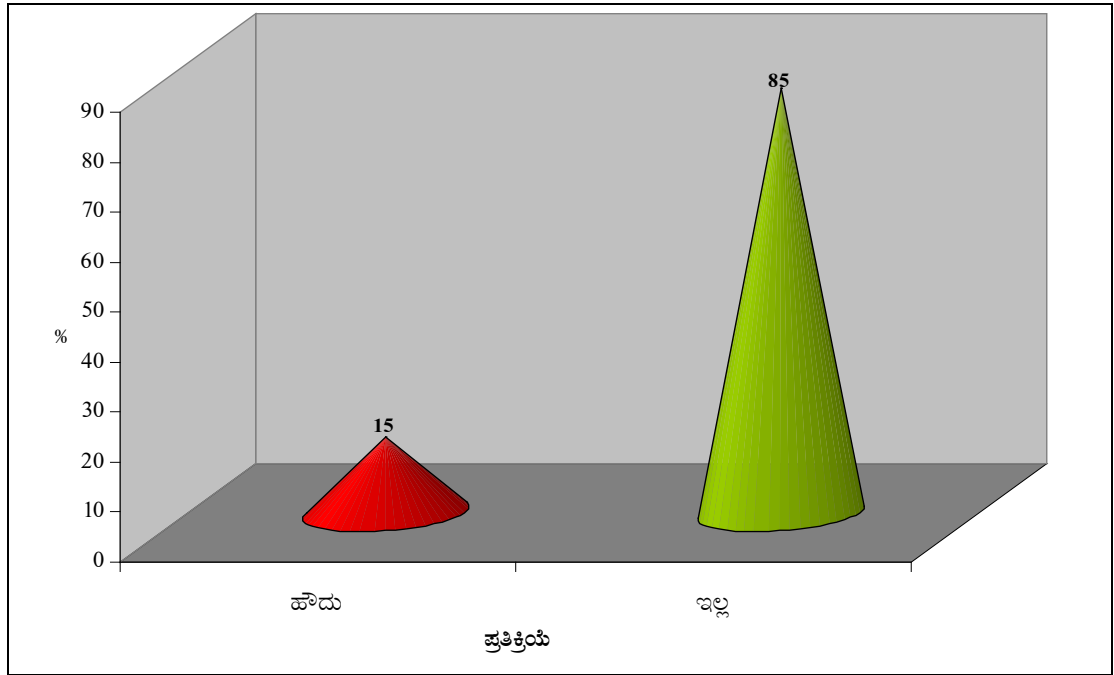
ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.31

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿವೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	24 (30.00)	02 (05.00)	01 (02.00)	-	01 (05.00)	03 (15.00)	06 (30.00)	37 (15.00)
ಇಲ್ಲ	56 (70.00)	38 (95.00)	39 (98.00)	20 (100.00)	19 (95.00)	17 (85.00)	14 (70.00)	203 (85.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.17. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿವೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 37 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 203 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 85ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಆಯೋಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.32

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ವಿವರ

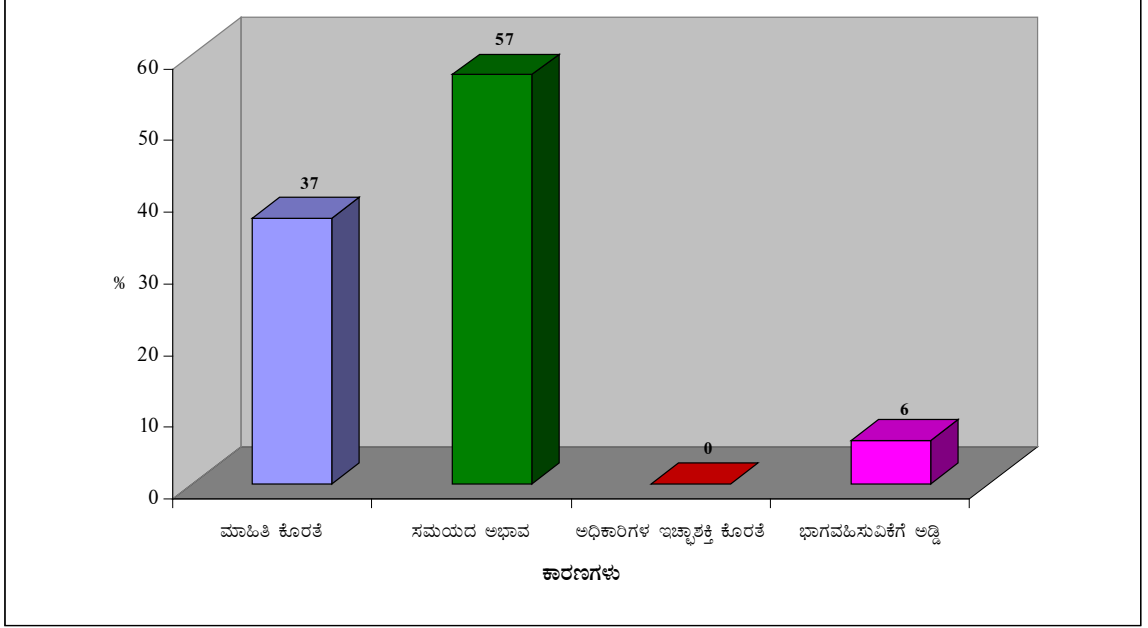
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	47 (59.00)	22 (55.00)	12 (30.00)	15 (75.00)	06 (30.00)	03 (15.00)	04 (20.00)	109 (45.00)
ಇಲ್ಲ	33 (41.00)	18 (45.00)	28 (70.00)	05 (25.00)	14 (70.00)	17 (85.00)	16 (80.00)	131 (55.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳು

ಕಾರಣಗಳು	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆ	10 (33.00)	10 (28.00)	09 (41.00)	10 (62.00)	07 (47.00)	-	03 (60.00)	49 (37.00)
ಸಮಯದ ಅಭಾವ	20 (67.00)	25 (72.00)	10 (46.00)	06 (38.00)	08 (53.00)	06 (75.00)	-	75 (57.00)
ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ	-	-	03	-	-	02	02	07

ಅಡ್ಡಿ			(13.00)			(25.00)	(40.00)	(06.00)
ಒಟ್ಟು	30 (100.00)	35 (100.00)	22 (100.00)	16 (100.00)	15 (100.00)	08 (100.00)	05 (100.00)	131 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.18. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಕಾರಣಗಳ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 109 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 45ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ, 131 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 43 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 58 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 54ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 8 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ದೂರಿನ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದಾಗ ಸಂದರ್ಶಿತ 131 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 49 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ, 75 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 57ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 07 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 6ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.33

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	39 (49.00)	18 (45.00)	06 (15.00)	14 (70.00)	09 (45.00)	02 (10.00)	04 (20.00)	92 (38.00)
ಇಲ್ಲ	41 (51.00)	22 (55.00)	34 (85.00)	06 (30.00)	11 (55.00)	18 (90.00)	16 (80.00)	148 (62.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

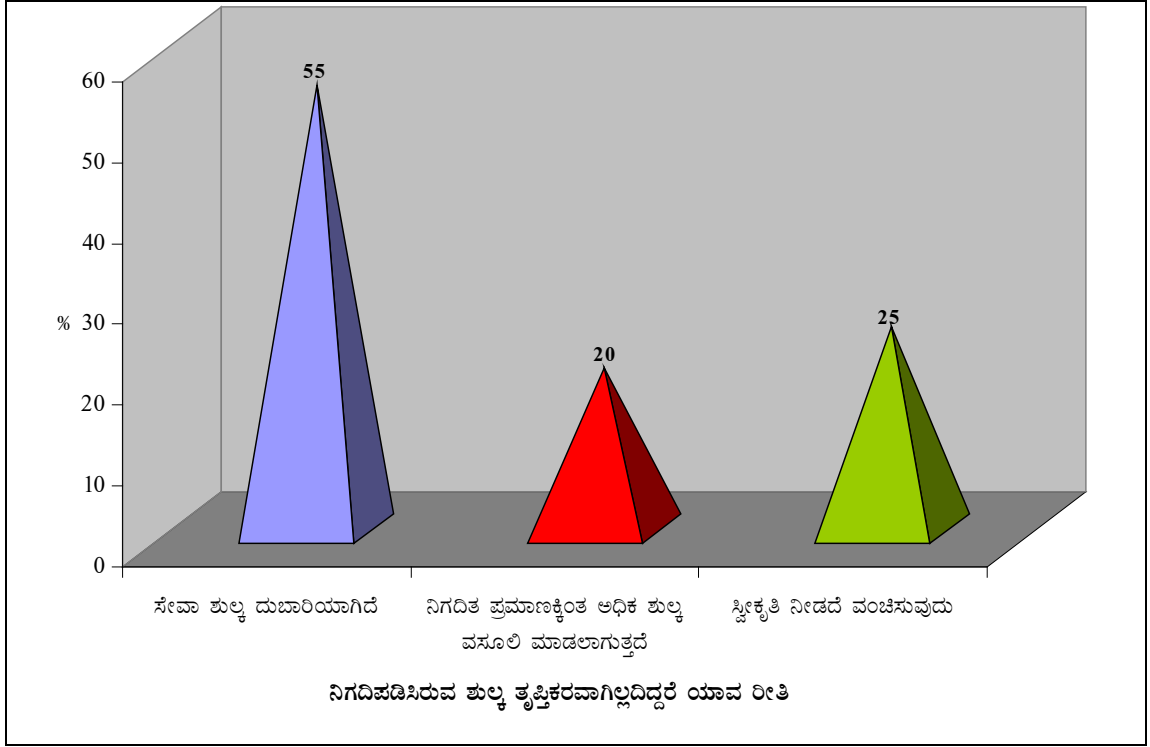
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ	20 (63.00)	10 (50.00)	12 (41.00)	09 (45.00)	10 (56.00)	10 (62.00)	11 (85.00)	82 (55.00)
ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ	12 (37.00)	10 (50.00)	08 (28.00)	-	-	-	-	30 (20.00)

ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡದೆ ವಂಚಿಸುವುದು	-	-	09 (31.00)	11 (55.00)	08 (44.00)	06 (38.00)	02 (15.00)	36 (25.00)
ಒಟ್ಟು	32 (100.00)	20 (100.00)	29 (100.00)	20 (100.00)	18 (100.00)	16 (100.00)	13 (100.00)	148 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.19. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 92 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 38ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಶುಲ್ಕ ಪ್ರಮಾಣ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 148 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 62ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕದ ಪ್ರಮಾಣವು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ 148 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 82 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 30 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 36 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡಿದ ಶುಲ್ಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.34

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

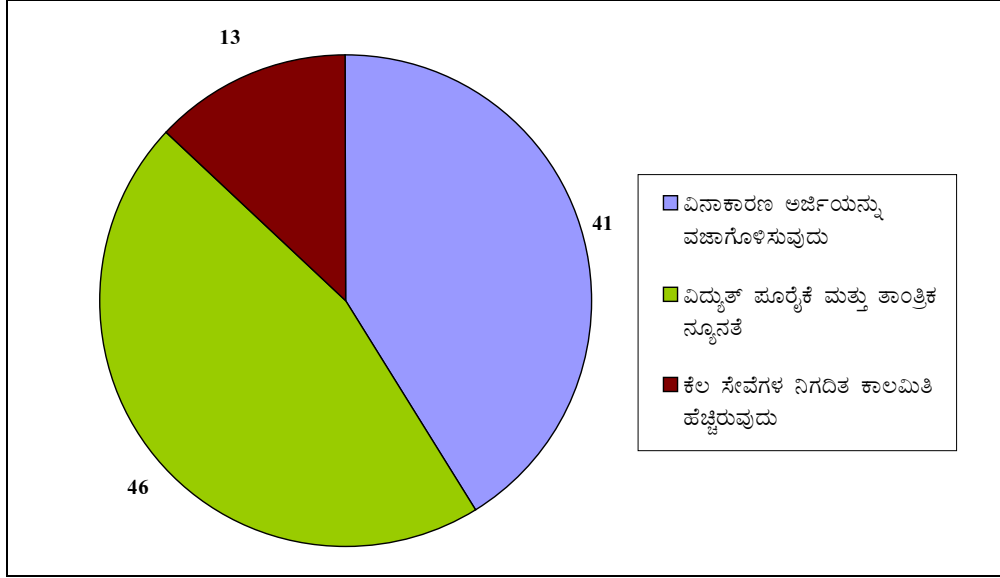
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	34 (42.00)	10 (25.00)	12 (30.00)	03 (15.00)	09 (45.00)	03 (15.00)	05 (25.00)	76 (32.00)
ಇಲ್ಲ	46 (58.00)	30 (75.00)	28 (70.00)	17 (85.00)	11 (55.00)	17 (85.00)	15 (75.00)	164 (68.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ವಿನಾಕಾರಣ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸುವುದು	20 (40.00)	10 (29.00)	08 (31.00)	09 (45.00)	10 (55.00)	09 (69.00)	02 (67.00)	68 (41.00)
ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ	30 (60.00)	15 (44.00)	10 (38.00)	11 (55.00)	08 (45.00)		01 (33.00)	75 (46.00)

ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು		09 (27.00)	08 (31.00)			04 (31.00)		21 (13.00)
ಒಟ್ಟು	50 (100.00)	34 (100.00)	26 (100.00)	20 (100.00)	18 (100.00)	13 (100.00)	03 (100.00)	164 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.20. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕವೇ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 76 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 32ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕಾಲಮಿತಿ ಇದ್ದರೂ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 164 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 68ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕಾಲಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸೇವೆ ನೀಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 164 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 68 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 41ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿನಾ ಕಾರಣ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ, 75 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 46ರಷ್ಟು

ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದಿಂದ ಸೇವೆ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 21 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕೇವಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.35

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

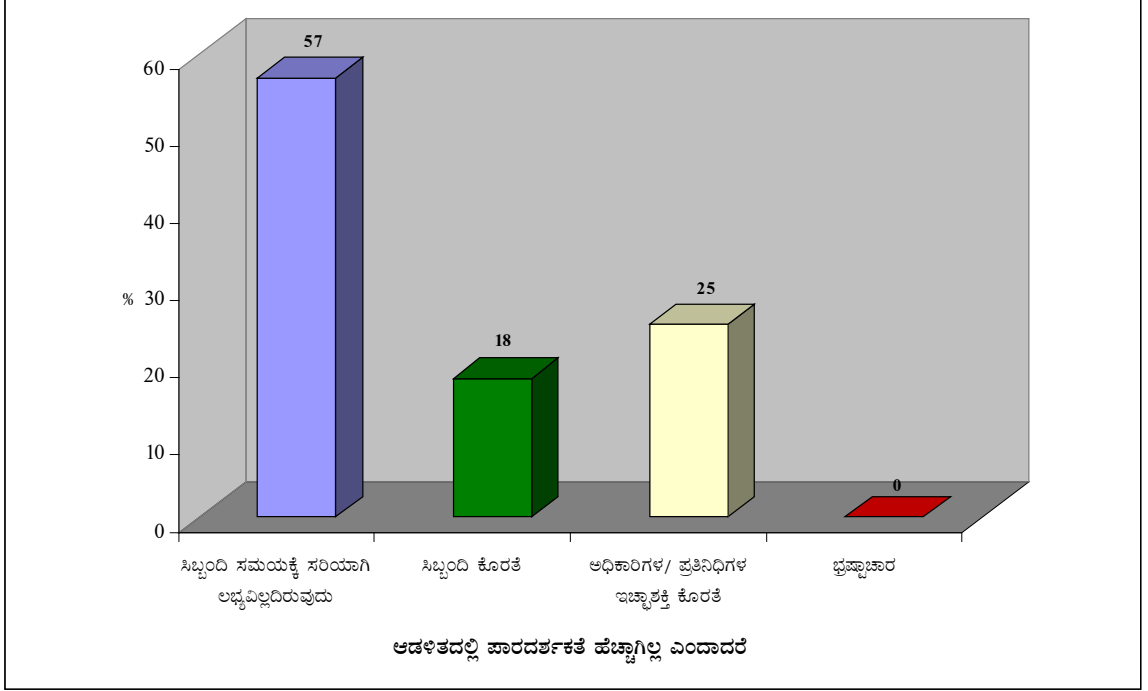
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	41 (51.00)	13 (32.00)	14 (35.00)	08 (40.00)	09 (45.00)	06 (30.00)	03 (15.00)	94 (39.00)
ಇಲ್ಲ	39 (49.00)	27 (68.00)	26 (65.00)	12 (60.00)	11 (55.00)	14 (70.00)	17 (85.00)	146 (61.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಹೇಗೆ?

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು	30 (61.00)	15 (47.00)	09 (54.00)	08 (47.00)	07 (70.00)	10 (72.00)	04 (57.00)	83 (57.00)
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ	06 (12.00)	10 (31.00)	04 (23.00)	03 (18.00)	01 (10.00)	02 (14.00)	01 (14.00)	27 (18.00)
ಅಧಿಕಾರಿಗಳ/	13	07	04	06	02	02	02	36

ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ	(27.00)	(22.00)	(23.00)	(35.00)	(20.00)	(14.00)	(29.00)	(25.00)
ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಒಟ್ಟು	49 (100.00)	32 (100.00)	17 (100.00)	17 (100.00)	10 (100.00)	14 (100.00)	07 (100.00)	146 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.21. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 94 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, 146 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 146 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 83 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 57ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಮಯಪಾಲನೆ

ಮಾಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸದಿರುವುದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, 27 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 18ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ 36 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.36

ಕೆಲ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

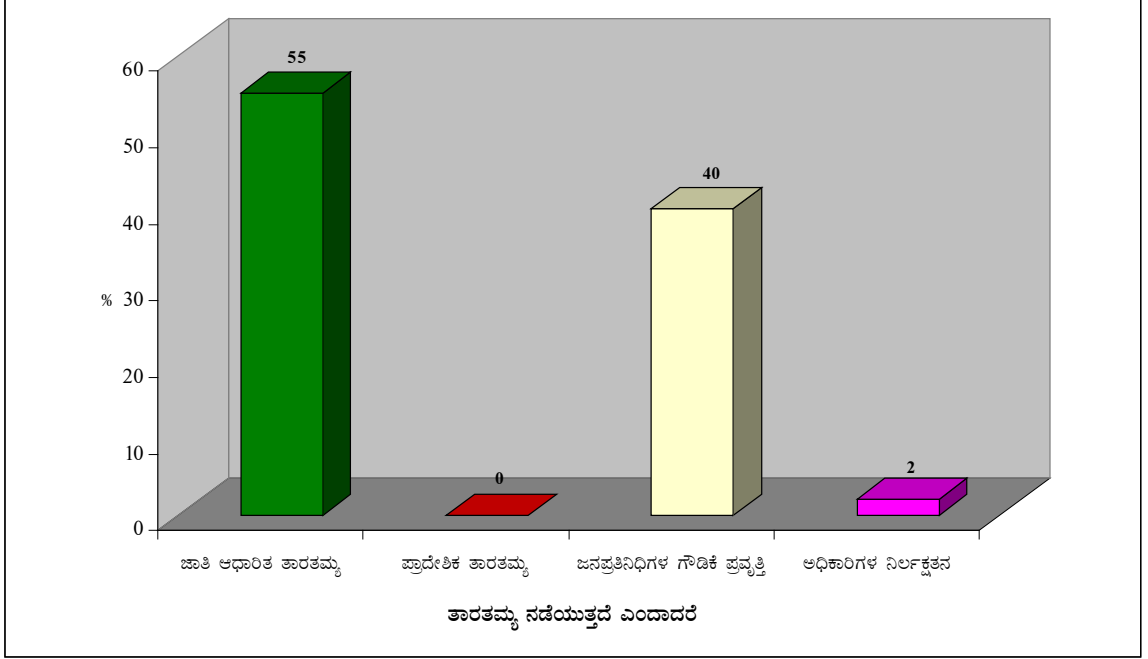
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	42 (52.00)	24 (60.00)	22 (55.00)	09 (45.00)	08 (40.00)	10 (50.00)	06 (30.00)	121 (51.00)
ಇಲ್ಲ	38 (48.00)	16 (40.00)	18 (45.00)	11 (55.00)	12 (60.00)	10 (50.00)	14 (70.00)	119 (49.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಕೆಲ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ?

ವಿವರ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯ	25 (58.00)	12 (55.00)	16 (69.00)	09 (60.00)	02 (50.00)	03 (38.00)	03 (50.00)	70 (55.00)
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ತಾರತಮ್ಯ	-	-	-	-	-	-	-	-
ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ	18	09	07	06	02	03	03	48

ಗೌಡಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ	(42.00)	(41.00)	(31.00)	(40.00)	(50.00)	(38.00)	(50.00)	(40.00)
ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷತನ		01 (04.00)				02 (24.00)		03 (02.00)
ಒಟ್ಟು	43 (100.00)	22 (100.00)	23 (100.00)	15 (100.00)	04 (100.00)	08 (100.00)	06 (100.00)	121 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.22. ಕೆಲ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 121 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 51ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 119 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 49ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸೇವಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 121 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 70 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, 48 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಗೌಡಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 3 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 2ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷತನ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗರಿಕರು ಸೇವೆ ಬಯಸಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಜಾತಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷತೆಯು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

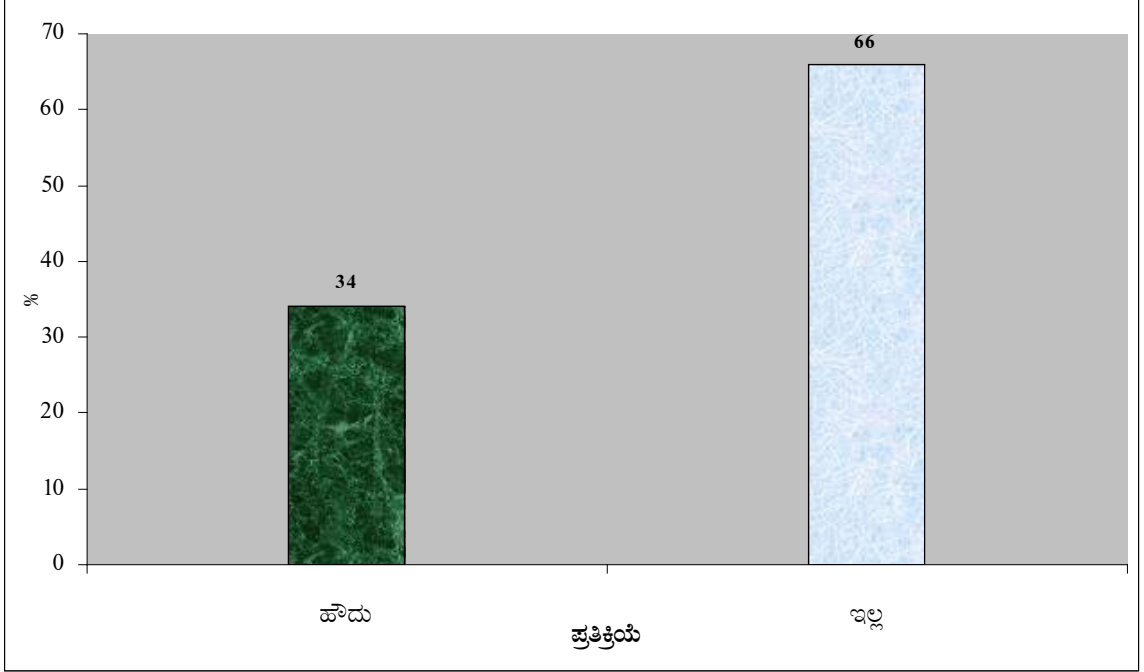
ಕೋಷ್ಟಕ 4.37

ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	40 (50.00)	11 (28.00)	09 (22.00)	05 (25.00)	09 (45.00)	06 (30.00)	02 (10.00)	82 (34.00)
ಇಲ್ಲ	40 (50.00)	29 (72.00)	31 (78.00)	15 (75.00)	11 (55.00)	14 (70.00)	18 (90.00)	158 (66.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.23. ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರ

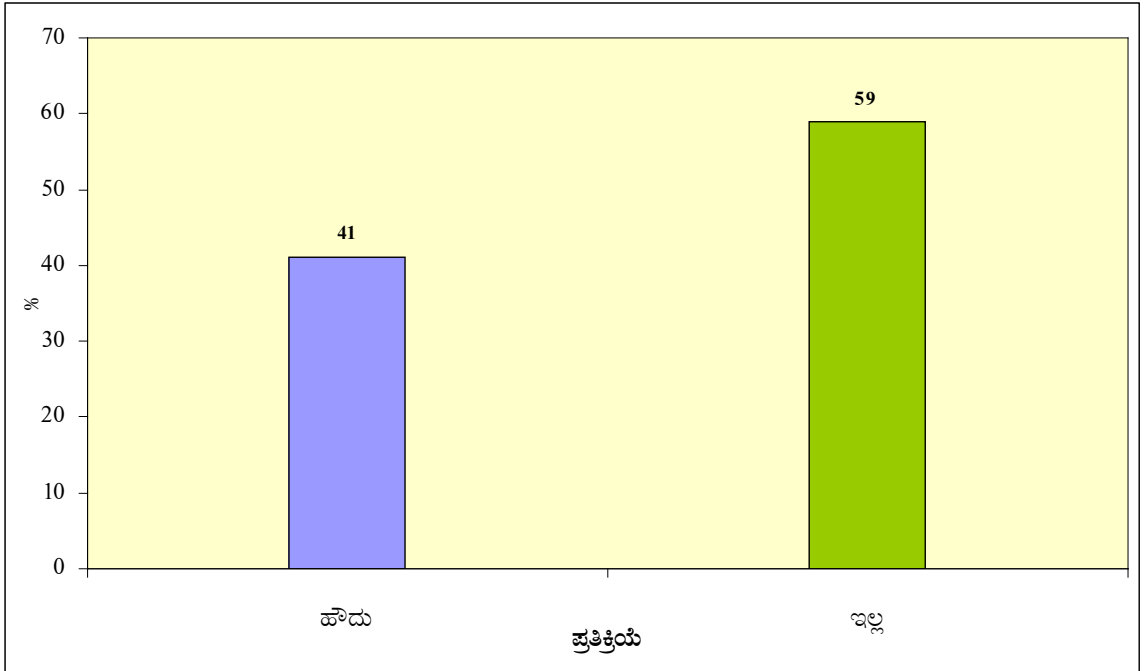
ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 82 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 34ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದರೆ, 158 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 66ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ 158 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 69 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 44ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿಗದಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂದರೆ, 54 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 34ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಅಲಭ್ಯತೆಯ ಕಾರಣ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 35 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 22ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದು, ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.38

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	38 (47.00)	10 (25.00)	18 (45.00)	07 (35.00)	14 (70.00)	08 (40.00)	03 (15.00)	98 (41.00)
ಇಲ್ಲ	42 (53.00)	30 (75.00)	22 (55.00)	13 (65.00)	06 (30.00)	12 (60.00)	17 (85.00)	142 (59.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.24. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಭಾಷೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಭಾಷೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 98 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 41ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 142 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 59ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ ನೀಡಿದರೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಲಭ್ಯತೆಗಳಂತಹ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಸೇವೆ ಬಯಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.39

ಸಕಾಲ ನಿಯಮದನ್ವಯ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ವೇತನದಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 20 ಕಟಾವಣಿ ಮಾಡಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಈ ರೀತಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಾಖಲಿಸುವುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	16 (20.00)	07 (17.00)	03 (07.00)	-	05 (25.00)	08 (40.00)	09 (45.00)	48 (20.00)
ಇಲ್ಲ	64 (80.00)	33 (83.00)	37 (93.00)	20 (100.00)	15 (75.00)	12 (60.00)	11 (55.00)	192 (80.00)

ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)
-------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	-----------------

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಕಾಲ ನಿಯಮದನ್ವಯ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ವೇತನದಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 20 ಕಟಾವಣಿ ಮಾಡುವ ನಿಯಮವಿದ್ದು, ಈ ರೀತಿಯ ದೂರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಾಖಲಿಸುವುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 48 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿಳಂಬ ಧೋರಣೆ ತೋರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದೂರುಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ, 192 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ದೂರುಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೂರು ನೀಡಿರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಸೇವೆಯ ವಿಳಂಬತೆಗೆ ದೂರು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 48 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 24 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಪಹಣಿ ನೀಡಿಕೆ ವಿಳಂಬತೆಗೆ ದೂರು ದಾಖಲಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 13 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡಲು ವಿಳಂಬವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 11 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 23ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಇತರೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

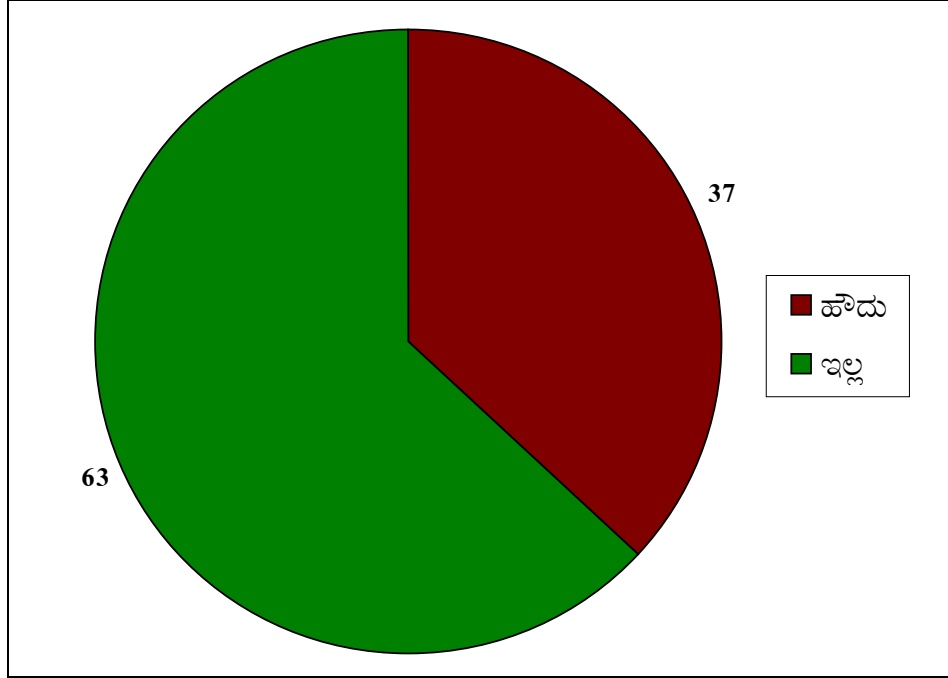
ಕೋಷ್ಟಕ 4.40

ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	24 (30.00)	23 (57.00)	10 (25.00)	12 (60.00)	08 (40.00)	04 (20.00)	09 (45.00)	90 (37.00)

ಇಲ್ಲ	56 (70.00)	17 (43.00)	30 (75.00)	08 (40.00)	12 (60.00)	16 (80.00)	11 (55.00)	150 (63.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.25. ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 90 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 63ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 150 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 93 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 62ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ, 37 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 20 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.41

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರುವುದರ ವಿವರ

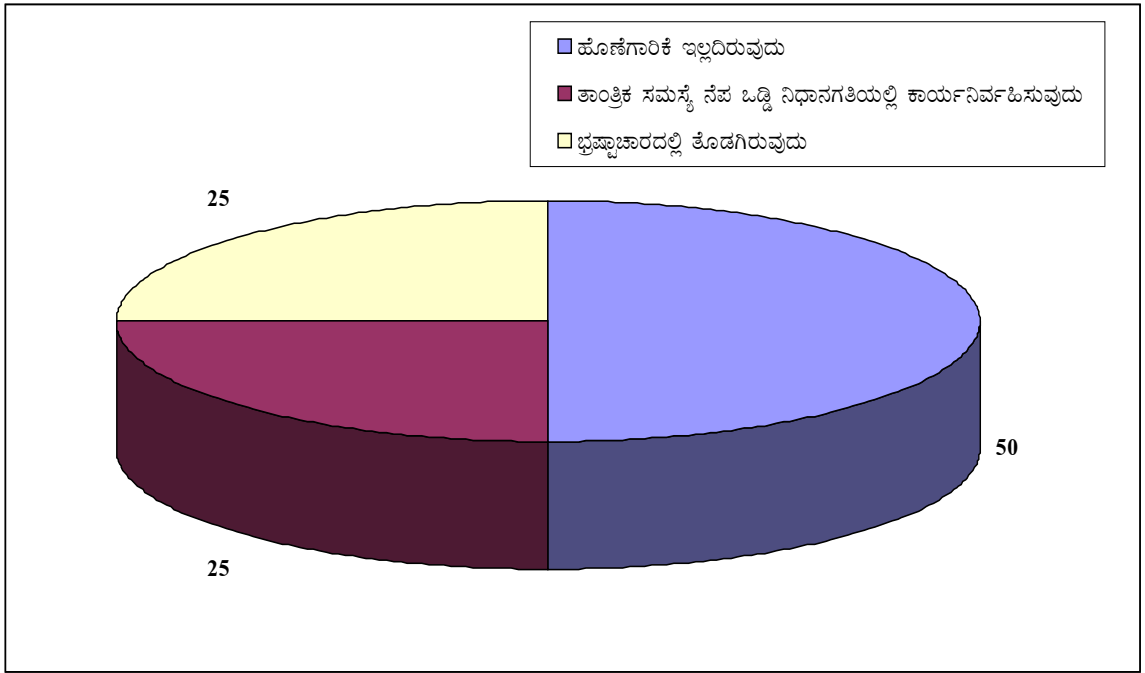
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	23 (29.00)	10 (25.00)	11 (27.00)	04 (20.00)	06 (30.00)	04 (20.00)	08 (40.00)	66 (27.00)
ಇಲ್ಲ	57 (71.00)	30 (75.00)	29 (73.00)	16 (80.00)	14 (70.00)	16 (80.00)	12 (60.00)	174 (73.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕಾರಣಗಳು

ಕಾರಣಗಳು	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು	33 (58.00)	16 (37.00)	20 (54.00)	08 (57.00)	07 (41.00)	02 (67.00)	02 (67.00)	88 (50.00)

ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ನೆಪ ಒಡ್ಡಿ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು	15 (26.00)	09 (21.00)	08 (22.00)	04 (28.00)	06 (35.00)	01 (33.00)	-	43 (25.00)
ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು	09 (16.00)	18 (42.00)	09 (24.00)	02 (15.00)	04 (24.00)	-	01 (33.00)	43 (25.00)
ಒಟ್ಟು	57 (100.00)	43 (100.00)	37 (100.00)	14 (100.00)	17 (100.00)	03 (100.00)	03 (100.00)	174 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.26. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕಾರಣಗಳ ವಿವರ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬಹುತೇಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿ ನೀಡಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 66 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 27ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ, 174 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 174 ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 88 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, 43 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಳಂಬವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 43 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 25ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೇತನ ನೀಡದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4.42

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ಹೌದು	40 (50.00)	15 (37.00)	12 (30.00)	04 (20.00)	06 (30.00)	08 (40.00)	05 (25.00)	90 (37.00)
ಇಲ್ಲ	40 (50.00)	25 (63.00)	28 (70.00)	16 (80.00)	14 (70.00)	12 (60.00)	15 (75.00)	150 (63.00)
ಒಟ್ಟು	80 (100.00)	40 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	240 (100.00)

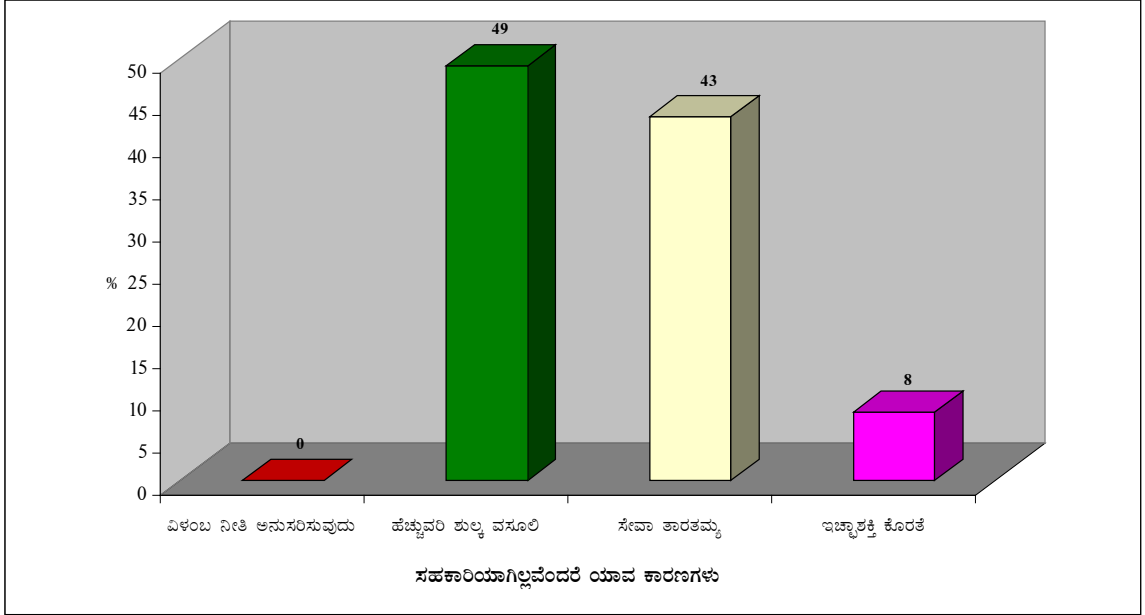
ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ

ಕಾರಣಗಳು	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.	ಹಿರಿಯೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ.ಪಂ.		ಒಟ್ಟು
				ರಂಗನಾಥ-ಪುರ	ಹೊಸ-ಯಳನಾಡು	ಬಿ.ಜಿ.ಕೆರೆ	ರಾಯಪುರ	
ವಿಳಂಬ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು	-	-	-	-	-	-	-	-
ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ	35	28	10	-	-	-	-	73

ವಸೂಲಿ	(70.00)	(70.00)	(50.00)					(49.00)
ಸೇವಾ ತಾರತಮ್ಯ	15 (30.00)	09 (22.00)	07 (35.00)	12 (100.00)	10 (71.00)	07 (100.00)	05 (71.00)	65 (43.00)
ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ		03 (08.00)	03 (15.00)		04 (29.00)		02 (29.00)	12 (08.00)
ಒಟ್ಟು	50 (100.00)	40 (100.00)	20 (100.00)	20 (100.00)	14 (100.00)	07 (100.00)	07 (100.00)	150 (100.00)

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 4.27. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 90 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 63ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರೆ, 90 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 38 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 43ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ

ಸೇವೆ ನೀಡುವ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಧಿಸಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 46ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂದರೆ 10 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 11ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸೇವಾ ಸಂಬಂಧ ನಿರ್ವಹಣಾ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿರುವ 150 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 73 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 49ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, 65 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 43ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸೇವಾ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 12 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 8ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಬೀತಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ವೇಗವರ್ಧಕತೆ, ಜನರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-05

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

- 5.1. ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು
  - 5.2. ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
  - 5.3. ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳು
  - 5.4. ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳು
  - 5.5. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಲಹೆಗಳು
  - 5.6. ಉಪಸಂಹಾರ
-

ಅಧ್ಯಾಯ-05

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯವು ಅಧ್ಯಯನ ವಸ್ತುವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಚಿಂತಕರುಗಳು ಗುರುತಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಬಂಧ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ತಂತ್ರಗಳಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿತ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ, ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ನವ ಆಡಳಿತದ ಮಾದರಿ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅನ್ವಯಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಪ್ರಾಕ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯ್ಕೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ನಮೂನೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು

ಕಾಯಿದೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರತ ನೌಕರ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಫಲವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು, ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

5.1. ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ” ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈಗಾಗಲೇ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

5.2. ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ಸೇವೆ ವಿತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ಭಾಗವಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 146 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇ-ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತು ರೂಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 53 ಅಂದರೆ ಶೇ.88ರಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಜನರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಸಂಬಂಧ ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ

ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇ.67ರಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನರು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ, ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 187 ಅಂದರೆ ಶೇ.78ರಷ್ಟು ಜನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸಮಯದ ಅಭಾವ, ತರಬೇತಿ ನೀಡದಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ನೌಕರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 65ರಷ್ಟು ಜನರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 90 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳವಾಗಿಯೇ ಸೇವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಒಂದಾದರೆ, ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನೀಡುವಿಕೆಯ ಕಾಲಮಿತಿ 45-60 ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದು (ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆ) ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಯಲ್ಲ

ಎಂಬ ಅಂಶ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 164 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 68ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5.3. ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ರೋಢೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕಛೇರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 146 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ? ಎಂಬ ಉಪ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 146 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 17 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 12ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಲಭ್ಯತೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, 82 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 56ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, 47 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 32ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೆಯವಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ವರ್ಶ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ವಿಫಲವಾಗುವುದರ**

ಜೊತೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಪಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯ ಪರ ಫಲಿತಾಂಶ ದೊರೆತಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 164 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 68ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 164 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 64 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡದೆ ಅರ್ಜಿ ವಜಾಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ 77 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 47 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೇವೆ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, 23 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 14 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೇವೆ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 63ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರನೇ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನಸ್ನೇಹಿ ಆಡಳಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. 60 ನೌಕರಶಾಹಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 67ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಅಂದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 176 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದು ಇವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲಶ್ರುತಿ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿಗಳ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಜನರು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ನೌಕರಶಾಹಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 44 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 142 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 59ರಷ್ಟು ಜನ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು, ಕಾರಣ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣ ಪದೇ ಪದೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ.

5.4. ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳು

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಲು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಬಂದಿರುವ ದತ್ತಾಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಂಚತಂತ್ರ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಮಗಾರಿ ವಿವರ, ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಇದು ಪಾಲನೆಯಾಗದಿರುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಅಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ನಾಗರಿಕಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಇರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ ಇವರ ಜ್ಞಾನದ ಮಿತಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕಾರ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಸೇವೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಭೀತಾಗಿದೆ
- ಬದಲಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಡಳಿತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇವರುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವ ಹಾಗೂ ಇವರುಗಳ ವೇತನ ನೀಡಿಕೆ ವಿಳಂಬವಾಗುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಾಗರಿಕರು ತಾಲ್ಲುಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆಯ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು

ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೇವಾ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದು ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದು ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗ ವರ್ಧಕತೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸು ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಡೆಮೆ ಇದ್ದು ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

5.5. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಲಹೆಗಳು

- ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕೇವಲ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲ ಎಂಬುವ ಜ್ಞಾನ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲದೇ ಜನರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಎಂದು ಭಾವಿಸದೇ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೂರಕ ತರಬೇತಿ, ಜಾಹೀರಾತುಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೇ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರಿಂದ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೂ ಖಾಯಂ ನೌಕರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ, ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಿವರ, ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ದಾಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಬಹುತೇಕ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ಶಿಸ್ತು ರೂಪಿಸಲು ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹಾಜರಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೇತನ ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಹ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳ ರಿಪೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಅನುಮತಿಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಡಳಿತ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸೂಕ್ತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮುಖ್ಯ ಸೇವೆಗಳಾದ ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನೀಡಿರುವುದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೇವಾ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.
- ಗ್ರಾಮೀಣಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿನದ 24 ಗಂಟೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

5.6. ಉಪಸಂಹಾರ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 1990ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಇಂದು ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಬೇರುಗಳು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೂರು (03) ಹಂತದಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜ್ಞಾನ ಜನ ಹೊಂದದೆ ಇರುವುದು ಇದಲ್ಲದೇ ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಹ ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಮೊದಲಾದ ತೊಡಕುಗಳಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಫಲ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾನದಂಡವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Acharya Keya (2002). “Plan in Bhoomi India’s Model E-Governance Project”, Panos Feature, Bengaluru.
- Aditi Dayal (2015). “The Role of Citizens in Democratic Governance”, Ph.D., thesis Submitted to Jawaharlal Nehru University, New Delhi.
- Agarwal, A. (ed.). (2007). “E-Governance-Case Studies”, Universities Press, Hyderabad.
- Ahuja, K. and Ojha, A.K. (ed.). (2008). “Governance and Reforms”, Aalekh Publishers, Jaipur.
- Appu, P.S. (1997). “Land Reforms in India : A Survey of Policy Legislation and Implementation”, Vikas Publishing House, New Delhi.
- Arpitha Sharma (2014). “Rural E-Governance in India”, *Yojana*, Vol. 58.
- Arun Kumar Gupta (2017). “Public Administration”, Vikas Publishing House Pvt. Ltd., Noida, Uttara Pradesh.
- Arvunanda B., Guroup, N. and Osterberg, T. (2002). “Designing Visible Land Admission Systems”, In: *Paper presented at the World Bank Regional Workshop*, April 29th and May 2nd, Kanpala, Uganda.
- Avasthi and Maheshwari (2012). “Public Administration”, Lakshmi Narain Agarwal Educational Publishers, Agra.
- Banasree Devi (2015). “Good Governance and its Working: At the Indian Context”, *International Journals of Interdisciplinary Research in Science Society and Culture*, Vol. 1, Issue 2.
- Bhatnagar, S. (2012). “Unlocking E-government Potential Concepts, Cases and Practical Insights”, Sage Publications, New Delhi.

- Bhattacharya, J. (2012). “e-Gov2.0 Policies, Processes and Technologies”, Tata McGraw-Hill, New Delhi.
- Biju, M.R. (2007). “Good Governance and Administrative Practices”, Mittal Publication, New Delhi.
- Chandra, B. (2011). “History of Modern India”, Orient Blackswan Private Limited, New Delhi.
- Chandra, B., Mukherjee, M. and Mukherjee, A. (2000). “India Since Independence”, Penguin Books India Pvt. Ltd., New Delhi.
- Chaudhuri, B. (2014). “E-Governance in India Interlocking Politics, Technology and Culture”, Routledges Publishers, New York.
- Chopra, J.K. (2013). “Indian Administration”, Unique Publishers, New Delhi.
- Clark, G. and Chabrel, M. (2007). “Measuring Integrated Rural Tourism”, Journalism Geographies, Vol. 9, No. 4.
- Damola Adejumo Ayibiowu (2016). “A Theoretical Basis for Good Governance”, *African Journal of Development Studies*.
- Datt, S., Datt, G. and Mahajan, A. (2013). ”Indian Economy”, S. Chand and Company Pvt. Ltd., New Delhi.
- Dinesh Arora (2016). “The Idea of Good Governance in Indian Politics, Issues and Strategies”, *The Indian Journal of Political Science*, Vol. LXXVII.
- Fadia, B.L. and Fadia, K. (2013). “Public Administration-Administrative Theories and Concepts”, Shitya Bhavan, Agra.
- Goel, S.L. (2007). “Right to Information and Good Governance”, Deep and Deep Publications, New Delhi.

- Gopal Swamy, N. (2005). “Information Technology and E-Governance”, Penguin Press, New Delhi.
- Govil, R.K. and Tripathi, B.B. (2013). “Agricultural Economy of India”, Kitab Mahal Publishers, New Delhi.
- Grover, B.L. and Mehta, A. (2014). “A New look at Modern Indian History (From 1707 to the Modern Times)”, S. Chand and Company Pvt. Ltd., New Delhi.
- Gupta, P. and Bagga, R.B. (ed.). (2010). “Compendium of e-Governance Initiatives in India”, Universities Press, Hyderabad.
- Hammond, A. and Paul, J. (2006). “A New Model for Rural Connectivity”, World Resources Institute Development Thought Enterprise.
- Hasnat, A.H. (ed.). (2002). “Governance, South Asian Perspectives”, Monohar Publishers, New Delhi.
- Kamalesh N. Agalwal and Muruli D. Tiwari (2002). “IT and E-Governance in India”, McMillan Publications, New Delhi.
- Kashyap, C.S. (2008). “Our Political System”, National Book Trust, New Delhi.
- Keya Acharya (2003). “Flows in Bhoomi”, India’s Model E-Governance Project Panos Feature, Bengaluru.
- Khitoliya, R.K. and Nitin Tanwar (2005). “e-Governance : An Aid to Development of Isolated Rural Connectivity in Developing Countries”, Agriculture Today.
- Khurna, K.L. (2012). “Medieval India”, Lakshmi Narain Agarwal Educational Publisher, Agra.
- Kohli, A. (1986). “State and Poverty in India”, Cambridge University Press, Cambridge.

- Krishna B. Nair (2006). “Fast, Reliable, Instant, Efficient Network for the Disbursement of Services”, Compendium of e-Governance for India, Routledge Publications, New Delhi.
- Krishnan C. (2013). “The Impact of e-Governance on Good Governance”, Yojana, Vol. 57.
- Laxmikanth, M. (2011). “Governance in India”, Tata McGraw-Hill Education Private Limited, New Delhi.
- Liysa C.Y.R. and Karen Higgs (2010). “Rural e-Governance in India : For WHO Association for Progressive Communication”, New Delhi.
- Madan, G.R. (1979). “India’s Social Transformation”, Allied Publishers Pvt. Ltd., Bombay.
- Maheshwari, S.R. (2010). “Public Administration in India”, MacMillan Publishers, Chennai.
- Malik Nadeem (2016). “Analyzing Good Governance and Decentralization in Developed Countries”, *Journal of Political Science and Public Affairs*, Vol. 4, Issue 3.
- Manjunath, N. (ed.). (2012). “A Hand Book of Karnataka”, A Government of Karnataka Publication, Bengaluru.
- Manuel Castells (2010). “The Rise of the Network Society, the Information Age: Economy, Society and Culture”, Blackwell Publishers, Wiley, UK, Vol. 1.
- Medury, U. (2010). “Public Administration in the Globalisation Era - The New Public Management Perspective”, Orient Black Swan Private Limited, New Delhi.
- Meetal Saxena (2008). “ICT in Rural India - e-Governance”, ICFAI University Press.

- Misra and Puri (2010). “Indian Economy”, Himalaya Publishing House, Mumbai.
- Modi, R. (2004). “Democracy and Good Governance”, Mangal Deep Publication, Jaipur.
- Mohala, O.M. (2011). “Urban Governance in India-Emerging Challenges in Liberalised Era”, Authors Press, New Delhi.
- Monga, A. (2008). “e-government in India : Opportunities and Challenges”, JOAAG, Vol. 3, No. 2.
- Murthy, S.H.V. and Elizabeth (2007). “History of India Part-II”, Eastern Book Company, Lucknow.
- Nanda, S.P. (2009). “Main Currents of Indian History-From Ancient to Modern”, Dominant Publishers and Distributors, New Delhi.
- Nidhi Srivastava (2015). “E-Governance in Rural India”, *International Journal of Computer Science and Information Technologies*, Vol. 6, Issue 1.
- Nikhitha Yadav and Singh, V.B. (2012). “E-Governance Past, Present and Future in India”, *International Journal of Computer Applications*, Vol. 53, Issue 7.
- Ninad Shankar Nag (2018). “Government, Governance and Good Governance”, *Indian Journal of Public Administration*.
- Palekar, S.A. (2016). “e-Governance Initiative in India”, *The Indian Journal of Political Science*, Vol. LXXL, No. 1.
- Paneer Vel, P. (2014). “e-Governance-A Change Management Tool”, Rawat Publications, Jaipur.
- Partha Saradhi, Rakesh Cheetal and Namitha Gupta (2009). “e-Governance and Indian Society : An Impact Study of Andhra Pradesh, Kerala and Karnataka”, Kanishka Publishers and Distributors, New Delhi.

- Pathi, R.B.S. and Pillai, S.K. (2008). “e-Governance and Public Administration”, New Century Book House (P) Ltd., Chennai.
- Piyush Gupta and Bagga, R.K. (ed.) (2003). “A.P.J. Abdul Kalam’s Inaugural I.I.T. Delhi”, In: *International Conference on e-Governance*, 18th December.
- Prabhu, C.S.R. (2012). “e-Governance Concepts and Case Studies”, PHI Learning Private Limited, New Delhi.
- Prasad, C. (2008). “Economic Survey of India 1947-2009”, New Century Publications, New Delhi.
- Priya, S. (2005). “Growth and Development of E-Governance in India”, Egovindia World Press.
- Pyari, R.S. and Kumar, A.S.S. (ed.). (2014). “The Karnataka Land Revenue Act, 1964 and Rules, 1966”, Sun Publishing House, Bengaluru.
- Rajkumar (2008). “e-Procurement, Compendium of E-Governance Initiatives in India”, University Press, New Delhi.
- Ramaswamy, H., Patagundi, S.S. and Patil, S.H. (ed.). (2007). “Karnataka Government and Politics”, Concept Publishing Company, New Delhi.
- Ranganatha (2012). “Geography of Karnataka”, Mysore Book House, Mysore.
- Raushina, A. (2005). “e-Governance for Good Governance”, The National e-Governance Action Plan, *Kurukshetra*, Vol. 53, No. 5.
- Ravi Upadya (2007). “e-Governance : Perspective and Challenges”, Anmol Publications Pvt. Ltd., New Delhi.
- Reddy, G.V. (2014). “Land Revenue Act, 1964”, Sri. Balaji Book Company, Bengaluru.

- Reddy, S.P.L. and Singh, R. (ed.). (2006). “Good Governance - Case Studies in Administrative Innovations”, Indian Institute of Public Administration, New Delhi.
- Richard Heeks (2003). “Most e-Governance for Development Projects Fair, How can Risks be Reduced”, Maryland Publications.
- Richard, H. (2006). “Implementing and Managing e-government”, Vistar Publication, New Delhi.
- Richards, F.J. (2013). “The Mughal Empire”, Cambridge University Press India Pvt. Ltd., New Delhi.
- Sadashiva, K. (2011). “Modern Mysore-New Approaches on Polity, Society and Economy”, Cam-Kar Samanvaya Research Institute, Mysuru.
- Saith, A., Vijayabaskar and Gayathri, V. (ed.). (2008). “ICTS and Indian Social Change-Diffusion, Poverty, Governance”, Sage Publication India Pvt. Ltd., New Delhi.
- Sameer Kochhar (2013). “e-Governance Need Bottom up Approach”, *Yojana*, Vol. 57.
- Sangita Dhal (2016). “e-Governance : An Enabling Tool for Good Governance”, Sage Publications India Pvt., Ltd., New Delhi.
- Sangita Dhal (2016). “Governance : Issues and Challenges”, Sage Publications India Pvt., Ltd., New Delhi.
- Sathpal, P. (ed.). (2012). “The Karnataka Land Reforms Act, 1961”, Karnataka Land Journal Publication, Bengaluru.
- Saxena Naresh, C. (2002). “Rural Poverty in Meghalaya”, Planning Commission, New Delhi.
- Sharma K. Yogendra (2006). “Good Governance”, Kanishka Publishers, New Delhi.

- Sharma, B.M. and Singh, R.B. (ed.). (2004). “Good Governance, Globalisation and Civil Society”, Rawat Publication, Jaipur.
- Sharma, K.L. (2007). “Indian Social Structure and Change”, Rawat Publications, Jaipur.
- Sharma, L.N. (2013). “Politics and Good Governance”, Regal Publication, New Delhi.
- Sharma, L.P. (2010). “History of Modern India”, Konark Publishers Pvt. Ltd., New Delhi.
- Sharma, P. (2012). “e-Governance”, APH Publishing Corporation, New Delhi.
- Sharma, R. and Arora, R.K. (ed.). (2010). “Good Governance Stimuli and Strategies”, Aalekh Publishers, Jaipur.
- Shirin Madan (2009). “e-Governance for Development : A Focus on India”, Palgrave MacMillan Publications, New Delhi.
- Singh, H. and Pilania, G.P. (1985). “Administration and Social Change”, Printwell Publishers, Jaipur.
- Singh, H., Mathur, P.C. and Singh, P. (ed.). (2007). “Coalition Governance and Good Governance”, Aalekh Publishers, Jaipur.
- Sinha, B.K. (1998). “Evaluation of Computerisation of Land Records in Morena District”, Lal Bhattur Shastri National Academy of Administration, Mussorie.
- Sinha, R.P. (2001). “e-Governance in India : Initiatives and Issues”, Concept Publishing Company, New Delhi.
- Sinha, R.P. (2006). “e-Governance in India Initiatives and Issues”, Concept Publishing Company, New Delhi.

- Stoker Gerry (1999). “Governance as Theory: Fire Propositions”, *International Social Science Journal*, Vol. 50.
- Subash Bhatnagar (2004). “e-Governance for Vision to Implementation”, Sage Publications, New Delhi.
- Tejinder Sharma (2002). “e-Governance - Engineering Approach India”, *Journal of Public Administration*, Vol. XLVII, No. 4.
- Tripathi, V. (2007). “e-Governance in India”, Anmol Publications Pvt. Ltd., New Delhi.
- Vaibhav Gandhi and Kumbhavna, C.K. (2017). “e-Governance in Local Bodies in India”, *Journal of Scientific and Research Publication*, Vol. 7, Issue 2.
- Verma, R.M. (2005). “Democracy and Governance in Changing World”, Vistar International Publishing House, Delhi.
- Verma, S.L. (2008). “Advanced Modern Political Theory Analysis and Technologies”, Rawat Publications, Jaipur.
- Wajahat, H. and Ahuja, M. (ed.). (2005). “Land Reform in India”, Sage Publications, Vol. 10, New Delhi.
- Yogaraju, S.D. (2015). “e-Governance Initiative in Karnataka”, *International Journal of Research in Engineering, I.T. and Social Sciences*, Vol. 5, Issue 3.
- ಮಂಜನಾಯ್ಕ, ಹೆಚ್.ಎಸ್. (2014). “ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮಹತ್ವ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ”, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ.
- ಸುರೇಶ್, ಕೆ.ಜಿ. (2006). “ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ”, ಅಖಿಲಾ ಏಜೆನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು.

ವರದಿಗಳು (Reports)

- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ, 2017-18, 2018-19, 2019-20.
- 37th Report on Action taken by Government on Recommendations, Observation of the Committee contained in their 22nd Report on Implementation of E-Gov Projects, December 2006.
- Annual Report (2011-12). Centre for E-Governance, Government of Karnataka.
- Centre for Media Studies, 2017, CMS-India Corruption Study, 2017, New Delhi.
- First Report, Second Administrative Reforms Commission, Right to Information, June 2006, Master Key to Good Governance.
- Government of Karnataka Report, 2001.
- India: e-Readlines Assessment Report (2003). Chapter-3, Ministry of Information Technology of India available at
- Japan International Corporation Agency (JICA) participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee.
- Right to Information Act, 2005 : A Guide for Media.
- Right to Information Act, 2005, The Bare Act, The Gazette of India, New Delhi, 21st June 2005.
- The Karnataka Sakala Services Act, 2011, DPAR website, Nov. 29, assessed May 14, 2017.

ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು (News Papers)

- *Deccan Herald*. Bhoomi Project Struggling to Eliminate Land Disputes in Karnataka, 27th Dec. 2012.
- *Deccan Herald*. Government Order soon on Giving Power to Tahsildars to Rectify RTCs. 21st Oct. 2014.
- *Deccan Herald*. Now, Get Your Land Records at Grama Panchayat Offices. 1st July 2016.
- *Deccan Herald*. Road to Digital India begins in Bengaluru. 15th Dec. 2015.
- *Prajavani*. Computer Maremaachida Kandaya- Elakeya Tappugalu. 7th July 2014.
- *Prajavani*. Naalku Varshagallalli Rajyada Ella Bhoomi Survey. 11th July 2014.
- *Prajavani*. Pahanidosha Saripadisalu Adalath. Revenue Minister, Srinivas Prasad, 9th July 2015.
- *Deccan Herald*. Scrap Bhoomi Project, Cries Opposition. 20th July 2012.
- *The Hindu*. Bhoomi Project; Karnataka a Model for Other States. 27th Sep 2002.
- *The Hindu*. Land Records of Two Villages in Dakshina Kannada to go Digital. 2nd Dec. 2013.
- *The Hindu*. Revenue Adalaths to be held in all Districts. 9th Feb. 2014.
- *The Hindu*. Special Drive to dispose of Podi Land Cases is a Success. 9th Apr. 2011.
- *The Hindu*. World Bank Lauds Land Records Project in Karnataka. 12th Feb. 2007.

- *Times of India*. Karnataka's Bhoomi Project shows Technical Constraints. 26th Dec. 2012.
- *Udayavani*. Bhoomi Nakshe Koruva Arjigala Twarita Vilewari. 30th Jan. 2015.
- *Vartha Bharathi*. Mandya: Kandaya Adalath Decembervarege Vistarane. 30th Sep. 2015.
- *Vijaya Karnataka*. Padasale Bandaru Paradata Tappalilla. 16th Dec. 2015.
- *The Hindu*. Podi Cases, RTC Corrections to be Cleared by March 2015. 18th Dec. 2014.
- *Kannada Prabha*. Ikavyakthi Phodige Avakasha Agatya. 26th Sep. 2016.
- *Prajavani*. Pahani Thiddupadi Adhikara Tahsildarige. 13th Oct. 2014.
- *The Hindu*. Bhoomi and Kaveri Software Integrated. 6th July 2012.
- *The Hindu*. Namma Bhoomi to be Commissioned Soon. 25th May 2014.
- *Deccan Herald*. Bhoomi Software to be Upgraded. 11th July 2014.
- *Prajavani*. Shithila Bhoomi Jeernoddhakke Munna. 27th Oct. 2014.
- *Vijayavani*. Podimukta Grama Ravandoor. 12th Sep. 2015.
- *Vijayavani*. Pahanigagi Annadhatara paradaata. 1st Jan. 2016.
- *Prajavani*. Malenaadalli Ega Bhoomiyadde Suddi. 1st May 2016.
- *Vijayavani*. Ella gramagalannu Podimuktha Madalu Karma. 1st Jan. 2016.

ಸಂದರ್ಶನ ಅನುಸೂಚಿ

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ” (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ-577 451

**ಗ್ರಾಮ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ
ಸಂದರ್ಶನ ಅನುಸೂಚಿ-01**

ಅ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ

- 1) ಹೆಸರು :
- 2) ಸ್ಥಳ/ಊರು :
- 3) ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲೆ :
- 4) ಲಿಂಗ :

ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ

5) ವಯಸ್ಸು :

0-20	21-30	31-40	41-50	51-60

6) ಶಿಕ್ಷಣ :

ಅನಕ್ಷರತೆ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	ಪ್ರೌಢ	ಪದವಿ ಪೂರ್ವ	ಪದವಿ	ಇತರೆ

7) ವೃತ್ತಿ :

ವ್ಯವಸಾಯ	ವ್ಯಾಪಾರ	ನೌಕರಿ	ಇತರೆ

8) ಭೂಮಿ (ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ) :

1-4	5-10	11-20	21-25	26ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು

9) ಜಾತಿ :

ಪ.ಜಾತಿ	ಪ.ಪಂಗಡ	ಹಿಂ.ವರ್ಗ	ಸಾಮಾನ್ಯ	ಇತರೆ

10) ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ	ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ

ಆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ

11) ನಿಮಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಿರಿ?

- ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕ
- ಜಾಹಿರಾತುಗಳು (ಗೋಡೆ ಬರಹ/ ಚಿತ್ರಗಳು)
- ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು / ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ
- ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ
- ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

12) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ

- ಇ- ಕಲಿಕೆ
- ಇ-ಮಾಹಿತಿ
- ಇ- ವಾಣಿಜ್ಯ
- ಇ-ಸೇವೆ
- ಇ- ಪಾವತಿ
- ಇ- ಆಡಳಿತ
- ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

13) ನೀವು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಾಮ/ ತಾಲ್ಲೂಕು/ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ? ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಯಸುವ ಸೇವೆಗಳಾವುವು

- ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಪಡೆಯುವುದು
- ಬೀದಿ ದೀಪ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು
- ಭೂಮಿ ಪಹಣಿ ಪಡೆಯುವುದು
- ಪಡಿತರಚೀಟಿ ಪಡೆಯುವುದು
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದು
- ಇತರೆ

14) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ
- ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ
- ಇತರೆ

15) ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿವೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

16) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ನಿಮ್ಮ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಜೊತೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶವು ಇರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತೀರಾ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತೀರಾ?

- ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು
- ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು.
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು
- ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ, ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆ
- ಸಮಯದ ಅಭಾವ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ
- ಇತರೆ

17) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

- ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ
- ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ
- ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡದೆ ವಂಚಿಸುವುದು
- ಇತರೆ

18) ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿ ನೀಡಿದ್ದು ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

- ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ
- ನಾಗರಿಕರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ
- ಕಡಿಮೆ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡದೆ ವಿನಾ ಕಾರಣ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸುವುದು
- ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ
- ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು
- ಇತರೆ

19) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

- ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ
- ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ/ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ
- ಇತರೆ

20) ನೀವು ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂಲಕ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

21) ನೀವು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಯ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆಯಿಂದ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೀರಿ.

- ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯ
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ತಾರತಮ್ಯ
- ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಗೌಡಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ
- ಇತರೆ

22) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆಯೆ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಹೇಗೆ?

- ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು
- ಕಡಿಮೆ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು
- ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಅಲಭ್ಯತೆ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ
- ಪಹಣಿ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷ
- ಇತರೆ

23) ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲೇ ನೀಡುವುದರಿಂದ ನೀವು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

24) ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನ್ವಯ ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಂಬಳದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ 20ರೂ ಕಟಾವು ಮಾಡುವ ನಿಯಮವಿದ್ದು ನೀವು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ತರಹದ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ಸೇವೆಯ ಸಂಬಂಧ ಇಂತಹ ದೂರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

- ಪಹಣಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಆಧಾಯ/ ಜನನ-ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೇವೆಗಳು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಇತರೆ

25) ಜಿಲ್ಲಾ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಫೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ, ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ
- ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ನಾಗರಿಕರು ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವುದು
- ಇತರೆ

26) ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ಇವರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ನೆಪ ಒಡ್ಡಿ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು
- ಇತರೆ

27) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಹೇಗೆ?

- ಕಾಲ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು
- ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ನಾಗರಿಕರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು
- ಸೇವಾ ನಿರ್ವಹಣ ಸಂಬಂಧ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿರುವುದರಿಂದ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಿಳಂಬನೀತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
- ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ
- ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಇತರೆ

28) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳು :

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ” (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ-577 451

**ಗ್ರಾಮ/ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗಾಗಿ
ಸಂದರ್ಶನ ಅನುಸೂಚಿ-02**

ಅ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ

- 1) ಹೆಸರು :
- 2) ಸ್ಥಳ/ಊರು :
- 3) ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲೆ :
- 4) ಲಿಂಗ :

ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ

5) ವಯಸ್ಸು :

0-20	21-30	31-40	41-50	51-60

6) ಶಿಕ್ಷಣ :

ಅನಕ್ಷರತೆ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	ಪ್ರೌಢ	ಪದವಿಪೂರ್ವ	ಪದವಿ	ಇತರೆ

7) ವೃತ್ತಿ :

ವ್ಯವಸಾಯ	ವ್ಯಾಪಾರ	ನೌಕರಿ	ಇತರೆ

8) ಭೂಮಿ (ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ) :

1-4	5-10	11-20	21-25	26ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು

9) ಜಾತಿ :

ಪ.ಜಾತಿ	ಪ.ಪಂಗಡ	ಹಿಂ.ವರ್ಗ	ಸಾಮಾನ್ಯ	ಇತರೆ

10) ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ	ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ

ಆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ

11) ನಿಮಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಿರಿ?

- ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕ
- ಜಾಹಿರಾತುಗಳು (ಗೋಡೆ ಬರಹ/ ಚಿತ್ರಗಳು)
- ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು / ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ
- ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ
- ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

12) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ

- ಇ- ಕಲಿಕೆ
- ಇ-ಮಾಹಿತಿ
- ಇ- ವಾಣಿಜ್ಯ
- ಇ-ಸೇವೆ
- ಇ- ಪಾವತಿ
- ಇ- ಆಡಳಿತ
- ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

13) ನೀವು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಾಮ/ ತಾಲ್ಲೂಕು/ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ? ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಯಸುವ ಸೇವೆಗಳಾವುವು

- ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಪಡೆಯುವುದು
- ಬೀದಿ ದೀಪ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು
- ಭೂಮಿ ಪಹಣಿ ಪಡೆಯುವುದು
- ಪಡಿತರಚೀಟಿ ಪಡೆಯುವುದು
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದು
- ಇತರೆ

- 14) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ
- ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ
- ಇತರೆ

- 15) ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿವೆಯೇ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

- 16) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ನಿಮ್ಮ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಜೊತೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶವು ಇರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತೀರಾ?

ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತೀರಾ?

- ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು
- ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು.
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು
- ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ, ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆ
- ಸಮಯದ ಅಭಾವ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ
- ಇತರೆ

17) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

- ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ
- ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ
- ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡದೆ ವಂಚಿಸುವುದು
- ಇತರೆ

18) ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿ ನೀಡಿದ್ದು ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

- ಕಾಲವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ
- ನಾಗರಿಕರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ
- ಕಡಿಮೆ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡದೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸುವುದು
- ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ
- ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು
- ಇತರೆ

19) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

- ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ
- ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ/ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ
- ಇತರೆ

20) ನೀವು ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂಲಕ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

21) ನೀವು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಯ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆಯಿಂದ ಅರ್ಜಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೀರಿ.

- ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯ
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ತಾರತಮ್ಯ
- ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಗೌಡಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ
- ಇತರೆ

22) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಹಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಹೇಗೆ?

- ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು
- ಕಡಿಮೆ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು
- ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡಲು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಅಲಭ್ಯತೆ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ
- ಪಹಣಿ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷ
- ಇತರೆ

23) ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲೇ ನೀಡುವುದರಿಂದ ನೀವು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

24) ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನ್ವಯ ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಂಬಳದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ 20ರೂ ಕಟಾವು ಮಾಡುವ ನಿಯಮವಿದ್ದು ನೀವು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ತರಹದ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ, ಯಾವ ಸೇವೆಯ ಸಂಬಂಧ ಇಂತಹ ದೂರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

- ಪಹಣಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಆಧಾಯ/ ಜನನ-ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಇತ್ಯಾದಿ ಸೇವೆಗಳು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ
- ಇತರೆ

25) ಜಿಲ್ಲಾ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಫೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಂಚತಂತ್ರ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ, ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ
- ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ನಾಗರಿಕರು ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವುದು
- ಇತರೆ

26) ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏಕೆ?

- ಇವರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ನೆಪ ಒಡ್ಡಿ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು
- ಇತರೆ

27) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ? ಹೌದು/ಇಲ್ಲ

ಹೌದು ಎಂದಾದರೆ ಹೇಗೆ?

- ಕಾಲ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು
- ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು
- ನಾಗರಿಕರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು
- ಸೇವಾ ನಿರ್ವಹಣ ಸಂಬಂಧ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿರುವುದರಿಂದ
- ಇತರೆ

ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷದ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಿಳಂಬ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು
- ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿ
- ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕೊರತೆ
- ಇತರೆ

28) ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳು :

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ”
(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪದವಿಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು
ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬಾಬುಕುಮಾರ್ ಓ.

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 195/15-05-2015

ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ಪ ಎಂ.ಎ., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ

ಶಂಕರಘಟ್ಟ - 577 451

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

2022

ಅಧ್ಯಾಯ-05

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯವು ಅಧ್ಯಯನ ವಸ್ತುವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಚಿಂತಕರುಗಳು ಗುರುತಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಬಂಧ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ತಂತ್ರಗಳಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿತ ಸಂದರ್ಶಿತ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶ, ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ನವ ಆಡಳಿತದ ಮಾದರಿ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅನ್ವಯಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ, ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಪ್ರಾಕ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯ್ಕೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ನಮೂನೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು

ಕಾಯಿದೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸಿಂಗ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರತ ನೌಕರ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಫಲವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು, ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

5.1. ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

“ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ” ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈಗಾಗಲೇ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

5.2. ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ಸೇವೆ ವಿತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ಭಾಗವಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 146 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇ-ಆಫೀಸ್ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವೇಗವರ್ಧಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತು ರೂಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 53 ಅಂದರೆ ಶೇ.88ರಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಜನರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಸಂಬಂಧ ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ

ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇ.67ರಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನರು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ, ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 187 ಅಂದರೆ ಶೇ.78ರಷ್ಟು ಜನ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸಮಯದ ಅಭಾವ, ತರಬೇತಿ ನೀಡದಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

4. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ನೌಕರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 42 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 65ರಷ್ಟು ಜನರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 90 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 37ರಷ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಕಾಲ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಸೇವೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳವಾಗಿಯೇ ಸೇವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಒಂದಾದರೆ, ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ನೀಡುವಿಕೆಯ ಕಾಲಮಿತಿ 45-60 ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದು (ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆ) ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಯಲ್ಲ

ಎಂಬ ಅಂಶ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 164 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 68ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5.3. ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ರೋಢೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕಛೇರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 146 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀರಾ? ಎಂಬ ಉಪ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 146 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 17 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 12ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಲಭ್ಯತೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, 82 ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 56ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, 47 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 32ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೆಯವಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ವರ್ಶ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ವಿಫಲವಾಗುವುದರ**

ಜೊತೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಪಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯ ಪರ ಫಲಿತಾಂಶ ದೊರೆತಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಫಲಾನುಭವಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 164 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 68ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 164 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 64 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ನೀಡದೆ ಅರ್ಜಿ ವಜಾಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ 77 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 47 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೇವೆ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, 23 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 14 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೇವೆ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ 150 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 63ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರನೇ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಬಂಧ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಜನಸ್ನೇಹಿ ಆಡಳಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. 60 ನೌಕರಶಾಹಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 40 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 67ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಅಂದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಂದರ್ಶಿತ ಒಟ್ಟು 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 176 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದು ಇವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲಶ್ರುತಿ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು **ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ** ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿಗಳ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಜನರು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿತ 60 ನೌಕರಶಾಹಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 44 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 73ರಷ್ಟು ನೌಕರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂದರ್ಶಿತ 240 ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ 142 ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 59ರಷ್ಟು ಜನ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು, ಕಾರಣ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣ ಪದೇ ಪದೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ.

5.4. ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳು

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಲು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಬಂದಿರುವ ದತ್ತಾಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಂಚತಂತ್ರ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಮಗಾರಿ ವಿವರ, ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಇದು ಪಾಲನೆಯಾಗದಿರುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧ ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಅಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತವು ನಾಗರಿಕಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಶಿತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಇರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ ಇವರ ಜ್ಞಾನದ ಮಿತಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕಾರ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಸೇವೆಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಭೀತಾಗಿದೆ
- ಬದಲಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಡಳಿತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇವರುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವ ಹಾಗೂ ಇವರುಗಳ ವೇತನ ನೀಡಿಕೆ ವಿಳಂಬವಾಗುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರು ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಾಗರಿಕರು ತಾಲ್ಲುಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯೂನತೆಯ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು

ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೇವಾ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದು ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದು ಇದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗ ವರ್ಧಕತೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸು ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಡೆಮೆ ಇದ್ದು ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

5.5. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಲಹೆಗಳು

- ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕೇವಲ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಫಲ ಎಂಬುವ ಜ್ಞಾನ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲದೇ ಜನರು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಎಂದು ಭಾವಿಸದೇ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೂರಕ ತರಬೇತಿ, ಜಾಹೀರಾತುಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೇ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಡಕಛೇರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಬಾಪೂಜಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ನೌಕರರೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರಿಂದ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೂ ಖಾಯಂ ನೌಕರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬದಲಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಕ್ಷರತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ, ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಿವರ, ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ದಾಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಬಹುತೇಕ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ಶಿಸ್ತು ರೂಪಿಸಲು ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇ-ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹಾಜರಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೇತನ ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಹ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳ ರಿಪೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಅನುಮತಿಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಡಳಿತ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸೂಕ್ತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮುಖ್ಯ ಸೇವೆಗಳಾದ ಕಟ್ಟಡ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವುದು, ವ್ಯಾಪಾರ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸಕಾಲ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ 45 ರಿಂದ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲಮಿತಿ ನೀಡಿರುವುದು ಆಡಳಿತದ ವೇಗವರ್ಧಕತೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೇವಾ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.
- ಗ್ರಾಮೀಣಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವಾಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿನದ 24 ಗಂಟೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

5.6. ಉಪಸಂಹಾರ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 1990ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಇಂದು ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಬೇರುಗಳು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೂರು (03) ಹಂತದಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತದ ಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜ್ಞಾನ ಜನ ಹೊಂದದೆ ಇರುವುದು ಇದಲ್ಲದೇ ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಹ ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಮೊದಲಾದ ತೊಡಕುಗಳಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇ-ಆಡಳಿತ ಸಮರ್ಥ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಫಲ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾನದಂಡವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.